

POLSKO-AMERYKAŃSKA
FUNDACJA WOLNOŚCI

RAPORT ROCZNY 2024

SPIS TREŚCI

› LIST OD KIEROWNICTWA	4
› OBSZARY DZIAŁANIA FUNDACJI	8
› DWUDZIESTY PIĄTY ROK DZIAŁALNOŚCI	
RÓWNAMY SZANSE W EDUKACJI	9
WSPIERAMY ROZWÓJ SPOŁECZNOŚCI LOKALNYCH	20
DZIELIMY SIĘ DOŚWIADCZENIEM POLSKIEJ TRANSFORMACJI	32
MONITORING, EWALUACJE, ANALIZY (MEVA)	38
› LUDZIE, PROJEKTY, INICJATYWY	40
› SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE SPORZĄDZONE NA DZIEŃ I ZA ROK ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2024 R. ORAZ RAPORT NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA	60
SPRAWOZDANIE NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA	62
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE SPORZĄDZONE NA DZIEŃ I ZA ROK ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2024 R.	64
INFORMACJA DODATKOWA (NOTY) DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO SPORZĄDZONEGO NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2024 R.	67
› RADA DYREKTORÓW	82
› ZARZĄD I PRACOWNICY	83

List od Kierownictwa

Andrew Nagorski
Przewodniczący Rady
Dyrektorów

Jerzy Koźmiński
Prezes Fundacji

Szanowni Państwo, Drodzy Przyjaciele!

W poczuciu satysfakcji przekazujemy Państwu Raport Roczny będący podsumowaniem działań Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności w dwudziestym piątym roku jej aktywności programowej, który swój ostateczny kształt uzyskuje w czerwcu 2025 po zakończonym audycie Sprawozdania Finansowego.

Jest to moment szczególny w historii Fundacji – jubileusz jej ćwierćwiecza – stąd też na wstępie pragniemy odnotować istotne wydarzenie, choć wykracza ono poza ramy czasowe tego Raportu, jakim była jubileuszowa gala, która odbyła się w Warszawie 6 czerwca tego roku.

Z okazji dwudziestopięciolecia Fundacja została uhonorowana gratulacjami i życzeniami od Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy, Marszałka Sejmu Szymona Hołowni, Marszałek Senatu Małgorzaty Kidawy-Błońskiej, Wicemarszałka Senatu Macieja Żywno, Wiceprezesa Rady Ministrów i Ministra Obrony Narodowej Władysława Kosiniaka-Kamysza, Ministra Spraw Zagranicznych Radosława Sikorskiego, Ministra Jana Grabca, Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Otrzymała również okolicznościowe listy od wielu innych postaci i instytucji.

Swoją obecnością jubileuszową galę zaszczytili znakomici goście, a wśród nich Minister Wojciech Kolarski z posłaniem od Prezydenta Andrzeja Dudy, Wicemarszałek Sejmu Włodzimierz Czarzasty, Prezydent Aleksander Kwaśniewski, Premierzy Jerzy Buzek, Marek Belka i Janusz Steinhoff, a także Rzeczniczka Praw Dziecka Monika-Horna-Cieślak, Senatorowie Marek Borowski i Krzysztof Kwiatkowski, Ministra Anna Radwan-Röhrenshef, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych, Minister Władysław Teofil Bartoszewski, Sekretarz Stanu w MSZ, Ministra Maria Ejchart, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości, a także przedstawiciele ambasad krajów związanych z programami PAFW, a wśród nich Daniel Lawton, Chargé d'affaires Stanów Zjednoczonych w Polsce.

Obecne były również inne ważne dla Fundacji osoby, a wśród nich – obok Członków Rady Dyrektorów PAFW – Partnerzy Fundacji, organizacje pozarządowe realizujące programy PAFW. Z całej Polski przybyli najaktywniejsi uczestnicy fundacyjnych przedsięwzięć: liderzy Ośrodków Działaj Lokalnie, Lokalnych Partnerstw PAFW, szkół i bibliotek, licznych organizacji obywatelskich, animatorzy aktywności lokalnej i ich tutorzy, dziennikarze mediów lokalnych, a także 130-osobowa grupa stypendystów Programu Lane'a Kirklanda oraz wielu innych fundacyjnych przyjaciół.

Warto przypomnieć, co ponownie wybrzmiało podczas jubileuszowej gali, że 25 lat temu twórcom Fundacji przyświecały dwa główne cele: umacnianie efektów polskich przemian zapoczątkowanych w 1989 roku oraz dzielenie się polskimi doświadczeniami w zakresie transformacji z innymi krajami. W swoich działaniach na terenie Polski Fundacja postanowiła skupić się na tych społecznościach i grupach, które w okresie głębokich przemian wymagały szczególnego wsparcia – zwłaszcza na terenach wiejskich i w małych miastach. Stąd też w jej programach od początku zaczęły dominować dwa

motywy: wyrównywanie szans edukacyjnych, w połączeniu z ogólną poprawą jakości oświaty, a także wsparcie dla rozwoju lokalnych społeczności, służące zarazem budowie kapitału społecznego.

W ciągu dwudziestu pięciu lat swojej działalności Fundacja zainicjowała 40 programów, na które przeznaczyła 288 milionów dolarów własnych środków, a dodatkowo z innych źródeł pozyskała 293 miliony dolarów. Umożliwiło jej to przyznanie 35 tysięcy stypendiów na studia dla młodzieży z niezamożnych rodzin z małych miejscowości, zapoznanie ponad 200 tysięcy nauczycieli z nowoczesnymi metodami nauczania, przeprowadzenie 16 tysięcy projektów lokalnych skierowanych do setek tysięcy odbiorców, a także realizację przez 16 tysięcy studentów-wolontariuszy ponad 45 tysięcy przedsięwzięć edukacyjnych dla 467 tysięcy dzieci i młodzieży. Ponadto 35 tysięcy liderów i pracowników organizacji pozarządowych oraz innych osób aktywnych w swoich lokalnych społecznościach zostało objętych szkoleniami służącymi podnoszeniu ich kwalifikacji i kompetencji.

Jednocześnie, zgodnie ze swoją misją, Fundacja angażowała się w przekazywanie innym krajom wiedzy jaką Polska zdobyła podczas swej ustrojowej transformacji oraz integracji z Unią Europejską. Od 2000 roku gościliśmy w Polsce 16 tysięcy osób z Europy Wschodniej, najwięcej z Ukrainy – 9 tysięcy, a także z Kaukazu Południowego i Azji Centralnej. W tej licznej grupie znalazło się 11 tysięcy liderów studenckich oraz profesjonalistów, 3700 uczestników programu „Przemiany w Regionie” (RITA), a także ponad 1000 stypendystów Programu Kirklanda.

Jubileusz stanowił dobrą okazję do przywołania efektów zwłaszcza tych przedsięwzięć, które Fundacja realizowała od samego początku swojego istnienia.

W programie „English Teaching” przeprowadzono do tej pory prawie 1300 projektów edukacyjnych służących promocji nauki języka angielskiego, a zarazem inspirujących do podejmowania wartościowych inicjatyw społecznych na terenach wiejskich i w małych miastach.

W obszarze edukacji od 25 lat wyjątkową rolę odgrywa program „Szkoła Ucząca Się”, który objął kompleksowym wsparciem ponad 12 tysięcy placówek szkolnych. Nastąpiła w nich poprawa jakości nauczania, czemu służyło wprowadzanie rozwiązań opartych na badaniach oraz najlepszych doświadczeniach krajowych i zagranicznych.

Program „Działaj Lokalnie” był pierwszym przedsięwzięciem oferującym granty na aktywizację społeczności w małych miejscowościach. W jego ramach wsparcie uzyskało 15 tysięcy inicjatyw obywatelskich służących rozwiązywaniu lokalnych problemów i pobudzających aspiracje rozwojowe. W projekty te zaangażowało się blisko 7 milionów osób, w tym ponad 260 tysięcy wolontariuszy. Budowana od 2004 roku sieć Ośrodków Działaj Lokalnie, przyznających dotacje w otwartych konkursach grantowych, powiększyła się z 15 do 78 i obecnie obejmuje 673 gminy.

Swoją ofertę nieustannie rozszerza utworzony w 2000 roku Portal Organizacji Pozarządowych ngo.pl. Od lat stanowi on istotny komponent całej infrastruktury trzeciego sektora w Polsce; w minionym roku skorzystało z niego około 4 miliony użytkowników.

Pierwszym przedsięwzięciem Fundacji o charakterze międzynarodowym był Program Stypendialny im. Lane’a Kirklanda – ponad tysiąc jego absolwentów to dziś liderzy życia społecznego, gospodarczego i politycznego w trzynastu krajach regionu. Kolejne zagraniczne długofalowe działanie PAFW, również zainicjowane w 2000 roku, stanowił program „Przemiany w Regionie” – RITA. W jego ramach polskie organizacje pozarządowe przeprowadziły 1234 projekty, w których dzieliły się ze swoimi partnerami na Wschodzie doświadczeniami Polski w zakresie przemian społeczno-gospodarczych oraz integracji europejskiej.

W 2008 roku, dzięki współpracy z Fundacją Billa i Melindy Gatesów, PAFW otrzymała grant w wysokości 31 milionów dolarów na realizację Programu Rozwoju Bibliotek. Program, będący wówczas częścią ogólnoświatowego przedsięwzięcia „Global Libraries”, zmienił rzeczywistość 4200 polskich bibliotek w małych miejscowościach, przekształcając je w nowoczesne centra informacji, edukacji i kultury, pełne obywatelskiej aktywności. Ponad 12 tysięcy bibliotekarek i bibliotekarzy zostało wszechstronnie przeszkolonych, zaś ich placówki otrzymały sprzęt komputerowy, oprogramowanie oraz bezpłatny dostęp do Internetu.

Od dziesięciu lat w Warszawie działa unikalna instytucja – Szkoła Edukacji Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności i Uniwersytetu Warszawskiego, która prowadzi pierwsze w Polsce dzienne studia podyplomowe, które łączą intensywną praktykę z nauczaniem akademickim – dotychczas ukończyło je 220 osób. Z oferty Szkoły korzystają także czynni nauczyciele – ponad 11 tysięcy osób uczestniczyło w studiach zaocznych, szkoleniach i kursach, a różnorodne wydarzenia popularyzujące jej metody przyciągnęły już 21 tysięcy osób. Zarówno eksperci Szkoły Edukacji jak i programu „Szkoła Ucząca Się” od lat aktywnie uczestniczą w kształtowaniu polityki oświatowej w Polsce. Ich rola szczególnie zyskała na znaczeniu od początku 2024 roku, gdy zostali zaproszeni do udziału w pracach nad zmianami w polskiej edukacji, w tym także nad nową podstawą programową.

Od ponad trzech lat, we współpracy z innymi organizacjami pozarządowymi, Fundacja angażuje się w działania na rzecz Ukrainy, która padła ofiarą brutalnej agresji ze strony Rosji. Czyni to zarówno poprzez swoje programy o charakterze krajowym jak i międzynarodowym. Tuż po wybuchu wojny uruchomiła wsparcie rzeczowe i finansowe dla ludności cywilnej w Ukrainie w postaci sprzętu medycznego, lekarstw, żywności i transportu. Jednocześnie aktywnie włączyła się w inicjatywy pomocowe skierowane do uchodźców wojennych w Polsce. Niezwłocznie rozpoczęła nowy program – „Wspieramy Ukrainę” – skierowany do polskich organizacji obywatelskich zaangażowanych w pomoc ukraińskim uchodźcom w Polsce oraz ludności cywilnej w Ukrainie. Na program ten Fundacja przeznaczyła dotąd 13 milionów złotych, zaś z jego oferty skorzystało bezpośrednio 97 tysięcy uchodźców przebywających w Polsce, a także 160 tysięcy osób w Ukrainie. Jednocześnie Realizatorzy fundacyjnych programów pozyskali na działania służące Ukrainie 32 miliony złotych z innych źródeł.

Wszystkie przytoczone wyżej liczby pozwalają zobrazować skalę fundacyjnej działalności, ale przecież za nimi kryje się ogromna aktywność bardzo wielu ludzi. W roku fundacyjnego jubileuszu pragniemy więc wyrazić głęboką wdzięczność wszystkim naszym partnerom, liderom społecznym, organizacjom pozarządowym oraz innym instytucjom zaangażowanym w programy PAFW. Przede wszystkim gorąco dziękujemy organizacjom, które podjęły się roli Realizatorów fundacyjnych programów; w każdej z nich o naszych wspólnych sukcesach zdecydowały zespoły kompetentnych, pełnych inwencji i entuzjazmu osób.

Słowa wdzięczności i uznania kierujemy do Członków Rady Dyrektorów Fundacji, byłych i obecnych, na których wsparcie, życzliwość, wiedzę oraz doświadczenie zawsze mogliśmy liczyć. Ogromnie żałujemy, że niektórzy z nich nie doczekali fundacyjnego jubileuszu. Odeszli od nas: John P. Birkelund, przewodniczący Rady Dyrektorów do 2012 roku, Zbigniew Brzeziński, Frederick M. Bohen, Colin G. Campbell, John H. D’Arms, Robert G. Faris, Aleksander Koj i Nicholas A. Rey. W ostatnich miesiącach z członkostwa w Radzie Dyrektorów zrezygnowali Profesor Anna Fornalczyk i Joseph C. Bell, którzy od samego początku bardzo aktywnie uczestniczyli w pracach PAFW, wspierając jej Radę Dyrektorów oraz fundacyjny Zespół swoim doświadczeniem i cennymi radami, co miało istotny wpływ na rozwój naszej organizacji.

W tym szczególnym czasie pragniemy jak najserdeczniej podziękować wszystkim naszym znakomitym Pracownikom i Współpracownikom; bez codziennego zaangażowania Zespołu PAFW żadne fundacyjne dokonania nie byłyby możliwe. Zarówno miniony rok jak i mijające 25 lat zamykamy w poczuciu dobrze wypełnionych zadań – Fundacja konsekwentnie realizowała przyjęte na początku cele, dopasowując zarazem swoje działania do zmieniających się okoliczności. Głęboko wierzymy, że zdobyte przez ćwierćwiecze cenne doświadczenia, zespolone z niezawodnym wsparciem ze strony naszych partnerów, umożliwią Fundacji pomyślną kontynuację jej misji przez wiele kolejnych lat.

Andrew Nagorski
Przewodniczący Rady Dyrektorów

Jerzy Koźmiński
Prezes PAFW

Nowy Jork/Warszawa, czerwiec 2025 roku

Obszary działania Fundacji

Równamy szanse w edukacji

› ENGLISH TEACHING	10
› RÓWNAĆ SZANSE	11
› SZKOŁA EDUKACJI PAFW I UW	12
› SZKOŁA UCZĄCA SIĘ (SUS)	14
› PROJEKTOR – WOŁONTARIAT STUDENCKI	15
› STYPENDIA POMOSTOWE	16
› UNIwersytety TRZECIEGO WIEKU (UTW)	17
› KURS NA ODPORNOŚĆ	18

Wspieramy rozwój społeczności lokalnych

› WSPIERAMY ORGANIZACJE POZARZĄDOWE	21
› DZIAŁAJ LOKALNIE	22
› SEKTOR 3.0	23
› PROGRAM LIDERSKI PAFW	25
› PRO PUBLICO BONO	26
› PROGRAM ROZWOJU BIBLIOTEK	27
› LOKALNE PARTNERSTWA PAFW	29
› ZIELONY LIDER	30

Dzielimy się doświadczeniem polskiej transformacji

› STYPENDIA IM. LANE'A KIRKLANDA	33
› PRZEMIANY W REGIONIE (RITA)	34
› STUDY TOURS TO POLAND (STP)	35
› WSPIERAMY UKRAINĘ	36
› MONITORING, EWALUACJE, ANALIZY (MEVA)	38

Równamy szanse w edukacji

› ENGLISH TEACHING	10
› RÓWNAĆ SZANSE	11
› SZKOŁA EDUKACJI PAFW I UW	12
› SZKOŁA UCZĄCA SIĘ (SUS)	14
› PROJEKTOR – WOLONTARIAT STUDENCKI	15
› STYPENDIA POMOSTOWE	16
› UNIWERSYTETY TRZECIEGO WIEKU (UTW)	17
› KURS NA ODPORNOŚĆ	18

ENGLISH TEACHING

Realizowany od 2000 roku program inicjuje i wspiera działania na rzecz promocji języka angielskiego oraz poprawy poziomu jego nauczania wśród dzieci i młodzieży z małych miast i wsi, a tym samym służy wyrównywaniu ich szans edukacyjnych. Jednocześnie przyczynia się do rozwoju zawodowego nauczycieli języka angielskiego pracujących w małych miejscowościach.

Promując naukę języka angielskiego, „English Teaching” zarazem pobudza i rozwija różnorakie inicjatywy społeczne. Ich efekty często wykraczają poza założone cele, co wyraża się aktywizacją społeczności lokalnych. Działania programu kierowane są głównie do nauczycieli języka angielskiego uczących w szkołach podstawowych oraz w przedszkolach. W poprzednich latach wiele inicjatyw realizowanych było w gimnazjach. W ofercie programu znajdują się szkolenia dla nauczycieli, połączone z możliwością prowadzenia przez nich projektów z uczniami, a także pomoc w przygotowaniu takich projektów poprzez szkolenia i doradztwo.

W latach 2000-2024, w ramach konkursów grantowych kierowanych do szkół i organizacji pozarządowych z małych miejscowości, dofinansowano 1284 projekty, w wyniku których w wielu szkołach powstały kluby miłośników kultury anglosaskiej i języka angielskiego, biblioteczki z literaturą i prasą anglojęzyczną oraz koła teatralne. Organizowano liczne konkursy wiedzy o anglosaskich pisarzach, kulturze i historii, a także festiwale piosenki. Dzieci i młodzież otrzymały możliwość obejrzenia anglojęzycznych filmów oraz uczestnictwa w lekcjach prowadzonych przez „native speakers”. W projektach uczestniczyło bezpośrednio 75 tysięcy uczniów i blisko 5 tysięcy nauczycieli, a pośrednio

ponad 200 tysięcy rodziców oraz innych przedstawicieli lokalnych społeczności.

W ofercie programu znajdują się również letnie obozy językowe dla dzieci i młodzieży. W latach 2006-2024 wzięło w nich udział ponad 2 tysiące uczestników.

Nauczyciele języka angielskiego z miejscowości do 20 tysięcy mieszkańców mogą skorzystać ze szkoleń metodycznych „Weekends with English Teaching”. Dotychczas przeprowadzono 169 takich szkoleń, a łącznie uczestniczyło w nich ponad 7800 osób.

W ramach programu zorganizowano 20 ogólnopolskich spotkań edukacyjnych – „English Teaching Market” – dla nauczycieli języka angielskiego oraz przedstawicieli zainteresowanych instytucji, organizacji, szkół i wydawnictw; łącznie wzięło w nich udział ponad 9 tysięcy osób. Te coroczne spotkania służą między innymi rozwojowi sieci współpracy nauczycieli języka angielskiego z małych miejscowości. Są wspierane przez portal społecznościowy i regularne e-newsy o innych inicjatywach edukacyjnych, takich jak granty na projekty, szkolenia, czy konkursy. W 2024 roku w spotkaniu „English Teaching Market” wzięło udział ponad 300 uczestników.

Od 2015 roku, z inicjatywy Ambasadorów English

FAKTY I LICZBY

1284 projekty dofinansowano
poprzez konkursy grantowe kierowane
do szkół i organizacji pozarządowych
z miejscowości do 20 tysięcy
mieszkańców.

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY
10.248.276 USD
w tym 415.727 USD w 2024 roku.

WIĘCEJ INFORMACJI:
englishteaching.org.pl

REALIZATOR PROGRAMU:
Nidzicka Fundacja Rozwoju „Nida”

Teaching – najaktywniejszych nauczycieli uczestniczących w programie – działa Ogólnopolskie Stowarzyszenie Anglistów „English Teaching”. Jego głównym celem

jest doskonalenie zawodowe nauczycieli angielskiego, szczególnie z małych miejscowości, a także prowadzenie działań rzeczniczych. ■

RÓWNAĆ SZANSE

Celem prowadzonego od 2001 roku programu jest wspieranie inicjatyw społecznych służących wyrównywaniu szans dzieci i młodzieży z terenów wiejskich i małych miast, mających im ułatwić start w dorosłe życie. Dzieje się to poprzez rozwijanie ich umiejętności osobistych oraz podnoszenie kompetencji społecznych, takich jak umiejętność realistycznego planowania swoich działań, praca w zespole, a także zdolność pozyskiwania wsparcia dla realizacji wytyczonych celów.

Służą temu projekty, o których finansowanie ubiegają się organizacje pozarządowe, domy kultury oraz biblioteki. Inicjatywy te pobudzają aspiracje dzieci i młodzieży, sprzyjają wszechstronnemu rozwojowi ich umiejętności, uczą radzenia sobie z emocjami, kształtują postawy otwartości i aktywności, a zwłaszcza zachęcają do działań na rzecz własnego środowiska. Dzięki takim projektom młodzi ludzie uzyskują możliwość uczestniczenia w zajęciach wykraczających poza standardową ofertę edukacyjną szkoły.

W 2024 roku, w ramach konkursów „Duże Granty” oraz „Małe Granty”, zakończono pomyślnie realizację 210 projektów. Były wśród nich inicjatywy służące promocji zaangażowania społecznego młodzieży w formie organizacji różnorodnych akcji w lokalnych społecznościach (zbiórki publiczne, sprzątanie i segregacja śmieci, edukacja na rzecz zdrowego odżywiania), zagospo-

darowaniu przestrzeni publicznej (malowanie murali, pielęgnacja zieleni miejskiej, remont lokalnej świetlicy użytkowanej przez młodzież), czy też poszerzeniu zakresu działań edukacyjno-kulturalnych dla młodzieży, na przykład poprzez organizację gier terenowych albo wystawianie spektakli teatralnych.

W ramach programu odbywają się również szkolenia dla koordynatorów projektów – podnoszą ich kwalifikacje, uczą prowadzenia projektu z położeniem nacisku na angażowanie młodzieży jako aktywnego twórcy, uczestnika i bezpośredniego realizatora danego przedsięwzięcia.

Ofertę programu uzupełnia Letnia Szkoła Młodzieżowych Liderów, w której każdorazowo bierze udział ponad 20 uczestników zrealizowanych projektów. Tygodniowe warsztaty, organizowane podczas wakacji, stwarzają młodzieży możliwość doskonalenia umiejętności

FAKTY I LICZBY

3500 projektów z udziałem
156 000 uczestników – pośrednio wzięło
w nich udział ponad **575 000 osób** –
zrealizowano w ramach programu.

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

19.657.147 USD

w tym 880.612 USD w 2024 roku.

WIĘCEJ INFORMACJI:
rownacszanse.pl

REALIZATOR PROGRAMU:
Fundacja Civism Polonus

planowania i realizacji działań społecznych oraz zdobywania wiedzy w obszarze edukacji obywatelskiej.

Efekty 24 lat programu to przede wszystkim ponad 3500 przeprowadzonych projektów z udziałem około 156 tysięcy uczestników (pośrednio uczestniczyło w nich ponad 575 tysięcy osób), a także aktywizacja i integracja lokalnych środowisk wokół działań na rzecz dzieci i młodzieży. W ciągu tych lat program ewoluował od inicjatywy skoncentrowanej głównie na poszerzaniu wiedzy i horyzontów młodych ludzi mieszkających na obszarach wiejskich i małych miastach do przedsięwzięcia mającego na celu rozwój ich umiejętności społecznych i emocjonalnych.

W 2024 roku odbyła się czwarta edycja akcji „Gotowi na przyszłość”, która służy tworzeniu przestrzeni współpracy i wymiany doświadczeń między młodzieżą a dorosłymi w odniesieniu do wyzwań przed jakimi stoją dziś młodzi ludzie. Idzie przede wszystkim o kwestie związane ze zdrowiem psychicznym młodzieży oraz z relacjami między sobą i z dorosłymi, a także z rozwijaniem kompetencji niezbędnych na współczesnym rynku pracy.

W latach 2022-2023 partnerem medialnym akcji „Gotowi na przyszłość” był portal Onet.pl. W 2024 roku rolę tę przejął portal Goniec.pl, a do organizacji partnerskich dołączyły m.in. Fundacja Orange, Fundacja UNaweza, Fundacja Martyny Wojciechowskiej i Fundacja Szkoła z Klasą. Patronat honorowy nad akcją objęli Rzeczniczka Praw Dziecka Monika Horna-Cieślak oraz UNICEF Polska.

Program „Równać Szanse” został w 2023 roku laureatem Nagrody im. Janusza Korczaka w kategorii „Instytucje

i organizacje”. Celem nagrody, której organizatorem jest Uczelnia Korczaka – Akademia Nauk Stosowanych, jest promowanie idei jej patrona oraz wspieranie zmian w edukacji poprzez honorowanie instytucji i osób, które w swojej działalności kierują się podmiotowością dzieci oraz wspierają dzieci i ich rodziny w trudnych sytuacjach, a także tworzą środowiska przyjazne szczególnie młodemu dzieciństwu.

Poprzez program „Równać Szanse” PAFW wspiera Kluby Młodego Odkrywcy (KMO), będące kontynuacją projektu modelowego zainicjowanego w ramach programu w 2002 roku przez Kłodzkie Towarzystwo Oświatowe. Obecnie Kluby Młodego Odkrywcy prowadzi Centrum Nauki Kopernik. Ich celem jest popularyzacja wśród dzieci i młodzieży zainteresowania naukami ścisłymi. Formuła klubów umożliwia młodym ludziom uczenie się poprzez eksperymentowanie i wykonywanie samodzielnych doświadczeń z wykorzystaniem prostych, łatwo dostępnych materiałów.

W 2024 roku w Centrum Nauki Kopernik odbyła się trzynasta międzynarodowa edycja Forum Klubów Młodego Odkrywcy. W wydarzeniu wzięło udział ok. 340 osób, w tym ponad 60 uczestników z Armenii, Gruzji, Mołdawii, Rumunii i Ukrainy, a także Etiopii, Izraela, Kenii i Kuby. Forum jest platformą kontaktów i wymiany doświadczeń, służy również promocji klubów. Sieć KMO liczy obecnie blisko 1300 placówek; należy do niej ponad 200 KMO działających w Gruzji i kilkadziesiąt w innych krajach.

W latach 2001-2020 Realizatorem Programu była Polska Fundacja Dzieci i Młodzieży. ■

SZKOŁA EDUKACJI PAFW I UW

To wspólne przedsięwzięcie Fundacji Wolności oraz Uniwersytetu Warszawskiego. Koncepcja i program Szkoły Edukacji powstały w ścisłej współpracy z renomowanym ośrodkiem kształcenia nauczycieli – Columbia University Teachers College w Nowym Jorku. Szkoła Edukacji PAFW i UW (SE) oferuje jedyne w Polsce bezpłatne stacjonarne studia podyplomowe dające uprawnienia nauczycielskie.

Studenci mogą ubiegać się o stypendium pomagające w pokryciu ich kosztów utrzymania, a także o miejsce w akademiku UW.

Integralną częścią kształcenia nauczycieli w SE są codzienne praktyki w szkołach. Studenci spędzają zatem czas zarówno na zajęciach akademickich, jak i w klasie – obserwują lekcje, współprowadzą i samodzielnie je prowadzą, uczestniczą w radach pedagogicznych oraz w zebraniach z rodzicami. Doświadczenia szkolne są

na bieżąco omawiane podczas zajęć akademickich. Szkoła Edukacji odpowiada za jakość praktyk, blisko współpracując z siecią starannie wybranych 40 placówek szkolnych z Warszawy i okolic. W warsztatach i spotkaniach konsultacyjnych regularnie uczestniczy 100 nauczycieli ze szkół praktyk.

Studenci mają także zapewnioną indywidualną opiekę tutorów ze Szkoły Edukacji. Zajęcia akademickie odbywają się w małych grupach. Duży nacisk położony

jest na dyskusję i systematyczne poddawanie refleksji postępów w nauce. Zajęcia prowadzą osoby z doświadczeniem w pracy szkolnej, aktywnie zajmujące się edukacją, patrzące z różnych perspektyw: nauczycieli-praktyków, akademików, ekspertów oświaty. Wykładowcy Szkoły Edukacji wywodzą się z różnych ośrodków akademickich i są przeszkoleni przez wybitnych amerykańskich oraz europejskich specjalistów w zakresie kształcenia nauczycieli.

W dziewiątej edycji Szkoły Edukacji, w roku akademickim 2023/24, uczestniczyło 25 studentów na trzech ścieżkach kształcenia: polonistycznej, matematycznej oraz biologii z przyrodą. We wrześniu 2024 studia rozpoczęła grupa kolejnych 26 studentów.

W roku 2024 uruchomiono nową inicjatywę – Szkołę Mistrzów Edukacji PAFW i UW. Są to studia podyplomowe skierowane do 60 nauczycieli z ugruntowanym warsztatem zawodowym, którzy pragną wprowadzać innowacyjne rozwiązania wspierające zarówno ich własny rozwój, jak i rozwój uczniów. Są one realizowane w trybie zaocznym i hybrydowym, oferując cztery specjalności: język polski, historia i wiedza o społeczeństwie, matematyka oraz kierowanie klasą (dedykowane nauczycielom wszystkich przedmiotów). Studia na kierunku matematycznym finansuje Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Przy Szkole Edukacji PAFW i UW działa Biuro Absolwenta, oferując długofalowe wsparcie dla byłych studentów Szkoły, pomagając im także w znalezieniu zatrudnienia. Absolwenci, obecnie ponad 220 osób, stale współpracują z wykładowcami SE, na bieżąco doskonalą swój warsztat pracy i wymieniają się doświadczeniami zdobywanymi w szkole. Placówki zatrudniające

absolwentów otrzymują wsparcie szkoleniowe oferowane przez Szkołę Edukacji.

Od 2017 roku ważnym komponentem oferty SE są kursy doskonalące dla czynnych zawodowo nauczycieli z dydaktyki literatury i języka polskiego, matematyki, biologii, historii, a także kompetencji wychowawczych i komunikacyjnych. W roku akademickim 2023/24 w takich kursach uczestniczyło 225 osób.

Od 2023 roku w programie wykorzystywane są doświadczenia „Myślącej Klasy” – innowacyjnej metody prowadzenia zajęć opracowanej przez kanadyjskiego eksperta edukacji matematycznej, Prof. Petera Liljedahla z Uniwersytetu Simona Frasera w Vancouver. Dydaktycy Szkoły Edukacji, przeszkoleni przez Prof. Liljedahla, prowadzą warsztaty poświęcone stosowaniu tej metody zarówno na lekcjach matematyki, jak i na innych przedmiotach – na języku polskim, historii czy biologii. Dotychczas w warsztatach wzięło udział około 1500 nauczycieli.

Dodatkowo w ramach programu prowadzone są badania, które mają na celu naukową weryfikację metod i narzędzi dydaktycznych wykorzystywanych w kształceniu nauczycieli i w pracy z uczniami. Sprawdzone praktyki są upowszechniane nie tylko w szkołach, ale też wśród uczelni oraz placówek doskonalenia nauczycieli. W 2024 roku blisko 7 tysięcy osób wzięło udział w konferencjach, szkoleniach i webinarach, na których prezentowane były metody i narzędzia stosowane przez SE w pracy ze studentami.

W zarządzanie oraz rozwój Szkoły Edukacji zaangażowana jest Fundacja Dobrej Edukacji, utworzona przez PAFW w 2014 roku. ■

FAKTY I LICZBY

7000 osób wzięło udział w 2024 roku w różnego rodzaju konferencjach, szkoleniach i spotkaniach online, na których prezentowane były metody i narzędzia stosowane przez Szkołę Edukacji w pracy ze studentami.

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

9.787.264 USD

w tym 1.260.147 USD w 2024 roku.

WIĘCEJ INFORMACJI:
szkolaedukacji.pl

REALIZATOR PROGRAMU:
Fundacja Dobrej Edukacji

SZKOŁA UCZĄCA SIĘ (SUS)

W ramach programu, realizowanego od 2000 roku, prowadzone są kompleksowe działania na rzecz podniesienia poziomu polskiej oświaty z wykorzystaniem najlepszych wzorców krajowych i zagranicznych. Poprawa jakości pracy szkół odbywa się głównie poprzez szkolenia i doradztwo oferowane nauczycielom i dyrektorom szkół, zwłaszcza z terenów wiejskich i małych miast.

Oferta szkoleniowa „SUS” zawiera długofalowe działania służące całościowemu rozwojowi szkół, kursy e-learningowe dla nauczycieli, jednodniowe warsztaty dla rad pedagogicznych, a także Studia Podyplomowe dla Liderów Oświaty prowadzone we współpracy z Collegium Civitas oraz konferencje dla dyrektorów szkół.

„SUS” wprowadza w codzienną praktykę szkół autorski system zapewniania jakości, który podnosi efektywność nauczania i wspiera rozwój uczniów. Kluczowym narzędziem pracy ze szkołami jest ocenianie kształtujące oraz inne strategie uczenia skoncentrowane na uczniu. Dzięki partnerstwu ucznia i nauczyciela wspierana jest wewnętrzna motywacja i poczucie sprawstwa dzieci i młodzieży. Udział w programie „SUS” przynosi korzyści całej społeczności szkolnej – młodzi ludzie stają się odpowiedzialni za proces zdobywania wiedzy i są lepiej przygotowani do dorosłości, nauczyciele rozwijają praktyczne umiejętności i poznają innowacyjne metody pracy, dyrektorzy zdobywają kompetencje niezbędne w prowadzeniu nowoczesnej szkoły a szkoły budują dobre relacje wewnątrz swojej społeczności oraz z otoczeniem lokalnym. Uczestniczące w programie placówki doskonałą pracę nauczycieli, monitorują rezultaty podejmowanych działań, dzielą się najlepszymi praktykami. W efekcie „SUS” zwiększa skuteczność nauczania, wzmacnia autonomię zespołów nauczycielskich,

rozwija szkołę jako „organizację uczącą się” oraz promuje współpracę ze środowiskiem zewnętrznym.

W ciągu 24 lat w programie „SUS” uczestniczyło ponad 12 tysięcy szkół, z czego około 1600 brało udział w głównych i długofalowych działaniach, ukierunkowanych na wdrażanie oceniania kształtującego oraz innych strategii uczenia. Szkoleniami oferowanymi w różnych komponentach programu objęto prawie 200 tysięcy nauczycieli oraz blisko 11 tysięcy dyrektorów szkół.

W ostatnich latach oferta programowa została rozbudowana. W obliczu zmian w polskim systemie oświaty zapoczątkowanych w 2017 roku, pandemii COVID-19 oraz wojny w Ukrainie, która doprowadziła do szerokiego napływu uchodźców do Polski, stało się konieczne zapewnienie szkołom dodatkowego wsparcia. Program został więc rozszerzony o inicjatywę „Odporna szkoła”, mającą na celu sieciowanie szkół, rozwój kompetencji nauczycieli oraz wzmocnienie umiejętności dyrektorów w zakresie zarządzania w czasach niepewności. W działaniach tych dotychczas udział wzięło około 10 tysięcy osób.

Ważnym elementem programu jest upowszechnianie wyników analiz eksperckich oraz prezentacja dobrych praktyk w obszarze edukacji, wychowania uczniów i organizacji pracy szkoły. Od początku są one aktywnie wykorzystywane do poprawy jakości systemu oświaty,

FAKTY I LICZBY

12 000 szkół uczestniczyło w programie w ciągu 24 lat. Szkoleniami oferowanymi w ramach „SUS” zostało objętych **200 000 nauczycieli**.

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

17.094.951 USD

w tym 737.757 USD w 2024 roku.

WIĘCEJ INFORMACJI:

sus.ceo.org.pl

REALIZATOR PROGRAMU:

Centrum Edukacji Obywatelskiej

a zespół ekspertów „SUS” czynnie uczestniczy w pracach i konsultacjach dotyczących nowych rozwiązań programowych i prawnych. Tego typu działania uległy znacznemu nasileniu w roku 2024, co nastąpiło z inicjatywy Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Wieloletnie doświadczenia programu „SUS” wykorzystywane jest również w przedsięwzięciach edukacyjnych

finansowanych ze środków unijnych. Należały do nich między innymi: „Cyfrowa Szkoła”, „Akademia Liderów Oświaty Szkoły Uczącej Się” (ALO SUS), czy „Szkoła dla Innowatora”. Ich celem było kształtowanie wśród uczniów kompetencji niezbędnych w dorosłym życiu, poprzez upowszechnianie innowacyjnych metod nauczania, oceniania, a także organizacji pracy szkoły. ■

PROJEKTOR – WOLONTARIAT STUDENCKI

Program ma na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży mieszkającej na wsi i w małych miastach. W ramach programu dwu lub trzyosobowe grupy studentów-wolontariuszy realizują dla uczniów szkół podstawowych projekty rozwijające ich wiedzę, umiejętności i zainteresowania.

Projekty są prowadzone w trakcie roku szkolnego oraz podczas wakacji. Koncentrują się wokół kilku wiodących tematów, które dotyczą odpowiedzialnego korzystania z Internetu, ekologii, zdrowego stylu życia, a także budowania i utrzymywania relacji społecznych. Poprzez promocję pozytywnych wzorców osobowych program zachęca uczniów do rozwijania swoich zdolności, zaś wśród studentów kształtuje poczucie społecznej odpowiedzialności, umożliwiając im realizację własnych pasji w atrakcyjnej formule.

Od 2003 roku w całej Polsce przeprowadzono ponad 45 tysięcy projektów edukacyjnych w około 3 tysiącach szkół, z udziałem ponad 16 tysięcy studentów-wolontariuszy dla blisko 467 tysięcy uczniów. W 2024 roku ponad 700 studentów-wolontariuszy przeprowadziło

prawie 1800 projektów edukacyjnych dla około 10 tysięcy uczniów z 250 szkół podstawowych. Ponad połowa z nich to uczestnicy programu „Stypendia Pomostowe”; często było to ich pierwsze doświadczenie w aktywności społecznej. W 2022 roku blisko 100 studentów-wolontariuszy zaangażowało się w realizację blisko 600 projektów edukacyjnych dla ponad 3 tysięcy dzieci z Ukrainy w 93 placówkach edukacyjnych.

Ofertę programu uzupełnia platforma cyfrowa ekampus.pl, gdzie dostępne są materiały edukacyjne dla wolontariuszy, które mogą być wykorzystane do realizacji projektów.

Program wsparli dwaj byli premierzy: Prof. Jerzy Buzek i Prof. Marek Belka, którzy w 2007 roku, jako wolontariusze, w okresie wakacji prowadzili zajęcia dla mło-

FAKTY I LICZBY

45 000 projektów edukacyjnych
w **3200 szkołach**, z udziałem
16 000 studentów-wolontariuszy
oraz **467 tysięcy uczniów** przeprowadzono
od 2003 roku w całej Polsce.

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

8.983.889 USD

w tym 343.426 USD w 2024 roku.

WIĘCEJ INFORMACJI:

www.projektor.org.pl

REALIZATOR PROGRAMU:

Fundacja Edukacyjna Przedsiębiorczości

dzieży szkolnej w kilku gminach wiejskich. W 2012 roku, we współpracy z Kancelarią Prezydenta Bronisława Komorowskiego, zrealizowany został projekt „Nowoczesny Patriotyzm”, w ramach którego Ministrowie i Doradcy z Kancelarii Prezydenta RP odwiedzili szkoły w małych miejscowościach. Projekt miał na celu kształtowanie obywatelskich postaw wśród młodych ludzi, zapoznanie ich z lokalnymi tradycjami i narodowymi symbolami oraz krzewienie szacunku i tolerancji.

Obecnie program „PROJEKTOR” wspiera grupa kilkunastu ekspertów o uznanym dorobku w edukacji. Wśród nich są m.in.: Przemysław Staroń – psycholog, wykładowca, trener i edukator, Nauczyciel Roku 2018, finalista Global Teacher Prize 2020, Anna Konarzewska – edukatorka, nauczycielka, pisarka i blogerka, Agnieszka Jankowiak-Mail – nauczycielka, aktywistka edukacyjna, pisarka i blogerka, laureatka Nagrody im. Ireny Sendlerowej oraz Medalu Wolności Słowa Grand Press

i Łukasz Szeliga – tutor, edukator i trener z bogatym, międzynarodowym doświadczeniem. Eksperci zajmują się przygotowaniem scenariuszy zajęć, z których korzystają studenci, pełnią również rolę ambasadorów programu.

Od 2011 roku regularnie prowadzony jest proces monitoringu i ewaluacji projektów realizowanych przez studentów-wolontariuszy. Wśród największych korzyści wymieniają oni możliwość zdobycia nowych, praktycznych doświadczeń, rozwój umiejętności społecznych, a także pozytywny wpływ programu na kształtowanie ich postaw prospołecznych. Korzyści z udziału w „PROJEKTORZE” jakie dostrzegają nauczyciele, to m.in. poszerzenie oferty edukacyjnej oraz zwiększenie atrakcyjności wizerunku ich szkoły, natomiast dzieci biorące udział w zajęciach przede wszystkim rozwijają kompetencje ułatwiające współpracę w grupie oraz umiejętności twórczego i krytycznego myślenia. ■

STYPENDIA POMOSTOWE

Przedsięwzięcie to zostało zainicjowane w 2002 roku w odpowiedzi na istotny problem, jaki stanowiła wyraźna dysproporcja w dostępie do studiów między młodzieżą mieszkającą na wsi i w miastach. Program miał ułatwić uzdolnionej młodzieży z małych miejscowości, zwłaszcza z terenów popegeerowskich, podjęcie decyzji o kontynuacji nauki na wyższych uczelniach poprzez stworzenie jej możliwości uzyskania stypendium na pierwszy rok studiów.

Od początku „Stypendia Pomostowe” były wspólnym przedsięwzięciem wielu partnerów. Obecnie jest ono finansowane przez Polsko-Amerykańską Fundację Wolności, Fundację Inter Cars i Fundację Rodzinną Klemm, a także przez koalicję kilkudziesięciu lokalnych organizacji pozarządowych. W program angażuje się Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa (dawna Agencja Nieruchomości Rolnych), a także Fundacja Centrum im. Profesora Bronisława Geremka. Na realizację programu partnerzy przeznaczyli dotychczas blisko 149 mln zł. Od początku jego istnienia przyznano ponad 28 tysięcy stypendiów, w tym około 19 tysięcy na pierwszy rok studiów.

W ramach akcji „Dyplom z Marzeń”, której celem jest wspieranie lokalnych organizacji pozarządowych w realizacji inicjatyw stypendialnych zgodnych z ideą Programu Stypendiów Pomostowych, od 2006 roku dwieście takich organizacji zaangażowało się w pomoc dla prawie 7000 stypendystów.

Z upływem lat program przekształcał się w coraz bardziej rozbudowany system stypendialny, którego oferta wykraczała poza pomoc na pierwszym roku studiów. Obecnie stypendyści, którzy osiągają wysokie wyniki w nauce mają szansę uzyskać wsparcie także w kolejnych latach nauki: na II roku studiów – w ramach konkursu „Prymus” oraz stypendia korporacyjne na III i IV

roku. Oferta programu to także stypendia językowe, warsztaty przygotowujące stypendystów do wejścia na rynek pracy, jak i do wyzwań wynikających z cyfryzacji, a także cykliczne konferencje „Naukowy Start”.

Program oferuje również wakacyjne staże w USA, organizowane we współpracy z Ambasadą Stanów Zjednoczonych w Warszawie (Polish-American Internship Initiative). W latach 2011-2019, 108 studentów odbyło staże w trzynastu korporacjach: Archer Daniels Midland Company, Boeing, Chevron North America, Citigroup, GE Hitachi Nuclear Energy, MoneyGram, Pittsburgh Glass Works LLC, Raytheon BBN Technologies, Sikorsky Aircraft Corporation, Westinghouse Electric Company, Discovery Inc., Planting Arboretum Fields, Broadmoor Resort. Ponadto, dzięki współpracy z Transatlantic Future Leaders Forum, 18 studentów uczestniczyło w stażach w Kongresie Stanów Zjednoczonych.

W przeszłości jednym z segmentów programu były stypendia naukowe skierowane do wyróżniającej się w nauce młodzieży z małych miast i wsi, studiującej na kierunkach ekonomicznych wyższych uczelni niepaństwowych oraz w prywatnych szkołach biznesu. W latach 2001-2014 przyznano blisko 7 tysięcy takich stypendiów.

Jak wynika z przeprowadzonych wśród stypendystów

pomostowych badań, 98 procent absolwentów programu uważa, że stypendium w znacznym stopniu wpłynęło na poprawę ich sytuacji materialnej w czasie studiów. 90 procent stypendystów kończy studia z dobrymi i bardzo dobrymi wynikami w nauce, 70 procent kończy studia w terminie, zaledwie 5 procent przerwało studia.

W ramach programu PAFW wspiera Olimpiadę Przedsiębiorczości – wspólną inicjatywę Fundacji Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych oraz pięciu największych polskich uczelni ekonomicznych: Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie oraz Uniwersytetów Ekonomicznych w Katowicach, Krakowie, Poznaniu i we Wrocławiu – której celem jest popularyzacja przedsię-

biorczości wśród uczniów szkół średnich z całej Polski. W edycji Olimpiady w 2024 roku uczestniczyło blisko 7 tysięcy uczniów z prawie 700 szkół.

Poprzez Program Stypendiów Pomostowych, PAFW podejmuje również działania na rzecz rozwoju inicjatyw stypendialnych i wolontariatu realizowane przez Fundację Dobra Sieć, która między innymi prowadzi portal „Moje Stypendium” – największy w Polsce serwis internetowy poświęcony stypendiom, który w ubiegłym roku odwiedziło ponad 350 tysięcy użytkowników.

Patronat medialny nad programem sprawuje „Rzeczpospolita”, „Forum Akademickie”, „Perspektywy” i portal dlaStudenta.pl. ■

FAKTY I LICZBY

28 000 stypendiów pomostowych, w tym **19 000** na pierwszy rok studiów przyznano od początku programu.

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

31.427.240 USD

w tym 1.550.133 USD w 2024 roku.

WIĘCEJ INFORMACJI:

www.stypendia-pomostowe.pl

www.paii.pl

www.dobrasiec.org

REALIZATORZY PROGRAMU:

Fundacja Edukacyjna Przedsiębiorczości

Fundacja Dobra Sieć („Moje Stypendium” i „e-wolontariat”)

UNIwersytety Trzeciego Wieku (UTW)

Program, którego realizacja rozpoczęła się w 2005 roku, ma na celu promowanie działań edukacyjnych i aktywizujących skierowanych do osób starszych, z położeniem nacisku na ich zaangażowanie społeczne, zwłaszcza w relacjach międzypokoleniowych. Jest on realizowany głównie poprzez wsparcie i promocję inicjatyw podejmowanych przez seniorów oraz wykorzystanie ich potencjału, wiedzy, doświadczenia i czasu w działaniach na rzecz własnego otoczenia, a także poprzez wsparcie udzielane Uniwersytetom Trzeciego Wieku.

W ramach konkursu „Seniorzy w Akcji” oferowane są granty i szkolenia dla osób powyżej 60 roku życia, które, samodzielnie lub w parze z osobą młodszą, zamierzają realizować działania społeczne, zwłaszcza międzypokoleniowe, oparte na własnym pomysle. Adresatami konkursu są zarówno aktywni seniorzy działający w ramach Uniwersytetów Trzeciego Wieku, jak i we współpracy z innymi organizacjami i instytucjami.

Dotychczas, w ramach piętnastu edycji konkursu „Seniorzy w Akcji”, dofinansowanych zostało 438 projektów: międzypokoleniowych, mobilizujących osoby starsze do działania na rzecz ich otoczenia oraz promujących wolontariat seniorów. Trwa szesnasta edycja, w której realizowanych jest 19 projektów.

W ramach wsparcia Uniwersytetów Trzeciego Wieku program oferuje szkolenia i warsztaty, a także możliwość

wymiany doświadczeń podczas konferencji przedstawiciele UTW. W latach 2004-2012 odbyło się siedem spotkań o charakterze ogólnopolskim (w Krakowie, Bydgoszczy, Słupsku, Płocku, Warszawie, Nowym Sączu i Katowicach). W przeszłości wsparto również 14 regionalnych spotkań UTW, a także Forum III Wieku, które corocznie stanowiło część Międzynarodowego Forum Ekonomicznego (do niedawna odbywało się w Krynicy, obecnie w Karpaczu). Istotnymi wydarzeniami są Ogólnopolskie Kongresy UTW, których PAFW jest zwykle partnerem.

Od 2013 roku Uniwersytety Trzeciego Wieku mogą brać udział w cyklu warsztatów „UTW dla społeczności”, wspomagających tworzenie na Uniwersytetach Trzeciego Wieku grup wolontariatu oraz współpracę ze społecznością lokalną. W dziesięciu zakończonych edycjach tego projektu wzięło udział 100 UTW, kolejne 10 uczestniczy w bieżącej, jedenastej edycji.

W 2020 roku zakończony został pilotaż „Tandem. Mentoring 55+” zachęcający osoby starsze do angażowania

się w mentoring na rzecz dzieci i młodzieży ze środowisk wymagających szczególnego wsparcia. Kilkunastu mentorów współpracowało ze swoim podopiecznym na rzecz wzmocnienia poczucia ich własnej wartości i kompetencji społecznych. W efekcie powstała publikacja „Tandem. Jak prowadzić mentoring międzypokoleniowy”, będąca kompendium wiedzy „krok po kroku” dla instytucji i organizacji zainteresowanych podjęciem tego typu działań. Partnerami projektu był Zespół Edukacyjno-Przedszkolny „Szkoła z Pasją” im. Elżbiety Sołtys w Ostrowcu Świętokrzyskim oraz Fundacja Joanny Radziwiłł Opiekuńcze Skrzydła w Warszawie.

Ponadto, w latach 2005-2008, w ramach konkursu grantowego skierowanego bezpośrednio do Uniwersytetów Trzeciego Wieku, przyznano 131 dotacji na projekty podnoszące jakość oferty edukacyjnej UTW, w tym na zajęcia z komputerem i Internetem, służące dotarciu z ofertą UTW do szerszego grona seniorów, a także angażujące osoby starsze w działania na rzecz ich lokalnych społeczności, zwłaszcza w formie wolontariatu. ■

FAKTY I LICZBY

457 projektów międzypokoleniowych, mobilizujących osoby starsze do działania na rzecz ich otoczenia oraz promujących wolontariat seniorów zostało dofinansowanych w ramach programu.

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

6.836.672 USD

w tym 406.998 USD w 2024 roku.

WIĘCEJ INFORMACJI:

seniorzywakcji.plutwdlaspolecznosci.pl

REALIZATOR PROGRAMU:

Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „e”

KURS NA ODPORNOŚĆ

To najnowsze przedsięwzięcie PAFW, które służy wzmocnieniu odporności psychicznej dzieci i młodzieży. Celem programu jest rozwój kompetencji nauczycieli oraz innych edukatorów, którzy pracując z najmłodszymi, coraz częściej mierzą się z ich obniżonym nastrojem, niską motywacją, samotnością i brakiem poczucia własnej wartości. Program został przygotowany we współpracy z Fundacją Szkoła z Klasą i Fundacją Edukacja dla Demokracji.

„Kurs na Odporność” wykorzystuje doświadczenia innych programów PAFW, w szczególności „Funduszu Pomocowego dla Organizacji Pozarządowych

i Inicjatyw Obywatelskich”, realizowanego w latach 2020-2023 w odpowiedzi na pandemię COVID-19. Wnioski z tego przedsięwzięcia pokazały, że pandemia silnie

140 szkół, 400 nauczycieli,
a także **30 organizacji**
pozarządowych i innych placówek
objęły swoim zasięgiem pierwsze
działania programu w 2024 roku.

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

524.836 USD

w tym 524.836 USD w 2024 roku.

WIĘCEJ INFORMACJI:
kursnaodpornosc.pl

REALIZATORZY PROGRAMU:

Fundacja Szkoła z Klasą

Fundacja Edukacja dla Demokracji

wpłynęła na pogorszenie dobrostanu dzieci i młodzieży, co objawia się m.in. zagubieniem, obniżeniem nastroju, niską motywacją, trudnościami w nawiązywaniu relacji i podejmowaniu aktywności społecznych.

Słabą kondycję psychiczną polskich nastolatków potwierdziły wyniki najnowszego badania PISA. Polska młodzież wypada znacznie poniżej średniej krajów OECD w zakresie wytrwałości, ciekawości, gotowości do współpracy, empatii, asertywności, odporności na stres oraz kontroli emocjonalnej. Zaś UNICEF podkreśla, że 630 tysięcy dzieci w Polsce potrzebuje stałego wsparcia specjalistów. Nauczyciele, edukatorzy, rodzice oraz eksperci, również ci, którzy uczestniczą w programach PAFW, apelują nie tylko o prowadzenie działań interwencyjnych, ale przede wszystkim o zapewnienie skutecznej profilaktyki w postaci programów edukacyjnych wspierających odporność i dobrostan najmłodszych, a także wzmacniających ich umiejętności społeczne.

Nowy program PAFW oferuje kompleksowe podejście do budowania odporności psychicznej dzieci i młodzieży – działania kierowane są zarówno do nauczycieli i realizowane w szkołach, jak i do osób pracujących poza szkołami; w tym drugim przypadku są wdrażane przez organizacje pozarządowe, biblioteki oraz domy kultury. Dzięki „Kursowi na Odporność” osoby pracujące z dziećmi i młodzieżą poznają metody budowania przyjaznych relacji w grupie rówieśniczej, wzmacniania poczucia ich własnej wartości, samooceny, czy cyfrowej higieny.

Odkrywają jak poznać objawy zaburzeń nastroju wśród najmłodszych oraz jak reagować w sytuacjach kryzysowych.

Oferta dla szkół polega na wsparciu nauczycieli w rozwijaniu kompetencji społeczno-emocjonalnych uczniów, poprzez budowanie ich podmiotowości. Uczestnicy biorą udział w warsztatach, webinarach i korzystają z bieżącej pomocy mentorów. Ten komponent programu wykorzystuje wieloletnie doświadczenia akcji „Szkoła z klasą”.

Oferta dla instytucji edukacji pozaformalnej obejmuje szkolenia dla osób pracujących z dziećmi i młodzieżą, które są prowadzone stacjonarnie i online, a także granty na projekty służące uczestnikom tych szkoleń wykorzystanie nowych kompetencji w codziennej pracy.

Istotnym założeniem programu jest budowanie synergii między działaniami w szkołach i poza nimi, poprzez tworzenie sieci współpracy szkół, bibliotek i organizacji pozarządowych. Służyć temu również mają kampanie społeczne na rzecz odporności psychicznej najmłodszych prowadzone w lokalnych społecznościach.

W 2024 roku pierwsze działania programu objęły swoim zasięgiem 140 szkół, około 400 nauczycieli, a także 30 organizacji pozarządowych, bibliotek i domów kultury z mniejszych miejscowości oraz środowisk z ograniczonymi szansami edukacyjnymi. ■

Wspieramy rozwój społeczności lokalnych

› WSPIERAMY ORGANIZACJE POZARZĄDOWE	21
› DZIAŁAJ LOKALNIE	22
› SEKTOR 3.0	23
› PROGRAM LIDERSKI PAFW	25
› PRO PUBLICO BONO	26
› PROGRAM ROZWOJU BIBLIOTEK	27
› LOKALNE PARTNERSTWA PAFW	29
› ZIELONY LIDER	30

WSPIERAMY ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Celem programu jest udzielanie wsparcia organizacjom pozarządowym oraz liderom społecznym w Polsce, szczególnie z małych miast i wsi, poprzez zapewnianie im dostępu do informacji, poradnictwa i szkoleń. Służy to poprawie warunków funkcjonowania podmiotów trzeciego sektora i podniesieniu jakości zarządzania nimi, co prowadzi do bardziej efektywnego działania i skuteczniejszej realizacji przedsięwzięć społecznych.

O becnie realizacja programu przebiega na trzech ścieżkach.

Pierwsza – „Towarzystwo Wzajemnej Informacji” – to system informacji dla organizacji trzeciego sektora, którego głównym komponentem jest Portal Organizacji Pozarządowych ngo.pl – największy w Polsce serwis internetowy zajmujący się sprawami społeczeństwa obywatelskiego, rozpoznawalny przez blisko 80 procent polskich NGOs. Z zasobów ngo.pl korzysta rocznie ok. 4 miliona użytkowników. Baza danych, dostępna na portalu, zawiera informacje o ok. 200 tysiącach polskich organizacji pozarządowych. Na system składają się także Informatorium z Infolinią 801 646 719 (niemal 4 tysiące porad rocznie), a także badania i publikacje.

Druga ścieżka – „EURO-NGO+” – ma na celu zwiększenie absorpcji środków Unii Europejskiej przez organizacje pozarządowe. Stanowi kontynuację programu PAFW „EURO-NGO”, realizowanego w latach 2003–2006, który przyczynił się do pozyskania przez polskie organizacje obywatelskie wiedzy na temat funduszy strukturalnych oraz podniesienia kompetencji tych organizacji, umożliwiając im skuteczne aplikowanie o środki unijne. Zarówno wtedy, jak i w kolejnych latach otrzymywały one wsparcie w budowaniu partnerstw, w rzecznictwie i udziale w planowaniu funduszy strukturalnych oraz

we wdrażaniu poszczególnych programów i monitorowaniu dystrybucji środków przeznaczanych na przedsięwzięcia społeczne. W tym zakresie działania informacyjne i rzecznicze służące trzeciemu sektorowi prowadzone są przez Ogólnopolską Federację Organizacji Pozarządowych (OFOP).

Trzecia ścieżka – „Szkolenia dla organizacji pozarządowych” – obejmuje dwie części. Pierwsza – „Zarządzanie Finansami w NGO” (FIMANGO) – to warsztaty, poradnictwo i publikacje dla osób odpowiedzialnych za zarządzanie finansami w organizacjach non-profit, w większości spoza dużych aglomeracji miejskich. Łącznie, w latach 2000–2024, w tego typu szkoleniach wzięło udział 6600 osób reprezentujących blisko 4450 organizacji z całej Polski. Szkolenia realizowane są przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego.

Druga część, uruchomiona w 2013 roku, to kompleksowa, wysokiej jakości oferta edukacyjna dla menedżerów NGO, składająca się z programu szkoleniowego „PROMENGO”, platformy e-learningowej „Kursodrom”, z której skorzystało już ponad 9 tysięcy użytkowników, a także warsztatów z zarządzania organizacjami pozarządowymi. Ich najważniejszym komponentem jest Program Edukacji Fundraisingowej skierowany do osób zajmujących się pozyskiwaniem środków na działania

FAKTY I LICZBY

4 miliony użytkowników
skorzystało z portalu ngo.pl
w 2024 roku. Jego baza danych zawiera
informacje o 200 tysiącach polskich
organizacji pozarządowych.

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

17.538.213 USD

w tym 378.056 USD w 2024 roku.

WIĘCEJ INFORMACJI:

ngo.pl

frso.pl

kursodrom.pl

REALIZATOR PROGRAMU:

Stowarzyszenie Klon/Jawor

Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

Fundacja Akademia Organizacji Obywatelskich

non-profit. Ofertę uzupełnia kwartalnik „Trzeci Sektor” – publikacja o charakterze naukowym, poświęcona badaniom i analizom zagadnień istotnych dla rozwoju organizacji pozarządowych w Polsce. Realizatorem tej części programu jest utworzona przez PAFW Fundacja Akademia Organizacji Obywatelskich.

Ponadto przez wiele lat PAFW była współorganizatorem corocznego ogólnopolskiego spotkania organizacji

wiejskich w Marózie, z udziałem kilkuset osób z różnych regionów Polski. Obecnie inicjatywa jest realizowana w zmienionej formule – skierowanej do sołtysek i sołtysów, we współpracy z Fundacją Wspomagania Wsi.

PAFW wspiera również cykliczne ogólnopolskie badania „Kondycja organizacji pozarządowych” prowadzone przez Stowarzyszenie Klon/Jawor. ■

DZIAŁAJ LOKALNIE

Celem realizowanego od 2000 roku programu jest wspieranie i aktywizowanie lokalnych społeczności na terenach wiejskich i w małych miastach poprzez projekty obywatelskie, które służą pobudzaniu aspiracji rozwojowych i poprawie jakości życia, a zarazem przyczyniają się do budowy kapitału społecznego. W ramach programu oferowane jest wsparcie dla społeczności lokalnych, których członkowie sami definiują własne potrzeby i podejmują wspólne działania.

Dotacje przyznawane są na poziomie lokalnym, w otwartych konkursach grantowych organizowanych raz w roku przez sieć Ośrodków Działaj Lokalnie (ODL), która obejmuje stowarzyszenia oraz fundacje z miejscowości do 50 tysięcy mieszkańców, działające na terenie od czterech gmin do kilku powiatów. Sieć ODL sukcesywnie powiększa się – od 15 ośrodków w 2004 roku do 77 organizacji obecnie i obejmuje swoim zasięgiem 652 gminy. W każdym województwie działają co najmniej dwa Ośrodki Działaj Lokalnie. Nawiązują one współpracę z innymi organizacjami pozarządowymi, a także z lokalnymi władzami i przedsiębiorcami. Nowe ODL wyłaniane są w otwartym naborze

przez Komisję Konkursową. Beneficjentami konkursów lokalnych są organizacje pozarządowe i nieformalne grupy obywatelskie, w których imieniu wnioski mogą składać organizacje oraz instytucje publiczne (szkoły, domy kultury, biblioteki), działające w miejscowościach do 20 tysięcy mieszkańców.

Dotychczas w realizację ponad 15 tysięcy projektów zaangażowanych było blisko 7 milionów uczestników, w tym ponad 260 tysięcy wolontariuszy.

Dofinansowane inicjatywy koncentrują się wokół kultury i lokalnych tradycji, edukacji, zdrowia, ekologii, sportu

FAKTY I LICZBY

7 milionów uczestników, w tym
260 000 wolontariuszy zaangażowało
się w realizację **15 000 projektów**,
których wspólnym mianownikiem
jest lokalna aktywność.

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY
22.284.698 USD
w tym 1.384.982 USD w 2024 roku.

WIĘCEJ INFORMACJI:
dzialajlokalnie.pl

REALIZATOR PROGRAMU:
Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce

i tworzenia nowych możliwości rozwoju osobistego oraz spędzania wolnego czasu, turystyki i podnoszenia atrakcyjności regionu, a także przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Wspólnym mianownikiem jest lokalna aktywność, dzięki której mieszkańcy nabywają nowe umiejętności, uczą się lepiej samoorganizować oraz reagować na nowe problemy. W konkursach lokalnych możliwa jest również realizacja projektów w ramach ścieżek tematycznych. W bieżącej edycji są to: „Młodzi działają lokalnie”, „Dialog międzykulturowy w działaniu”, a także, realizowana od 2021 roku we współpracy z WWF Polska, ścieżka „Działaj Ekologicznie”. Dla realizatorów wspieranych inicjatyw organizowany jest konkurs „Opowiedz...”, w którym nagradzane są najciekawsze formy promowania podejmowanych działań.

Poprawie jakości pracy Ośrodków Działaj Lokalnie służą szkolenia, warsztaty, spotkania regionalne, wizyty studyjne oraz webinaria, które pozwalają na wymianę dobrych praktyk, podnoszenie wiedzy i kompetencji, a także zacieśnianie współpracy wewnątrz sieci ODL. Ośrodki Działaj Lokalnie wykorzystują zdobyte w programie doświadczenia angażując się w inne przedsięwzięcia Fundacji Wolności, takie jak „Lokalne Partnerstwa PAFW”, gdzie wspólnie z innymi uczestnikami programów Fundacji realizują partnerskie projekty odpowiadające na potrzeby ich społeczności. To także Program Liderów PAFW, w którym przedstawiciele ODL uczestniczą zarówno jako liderzy, jak i tutorzy, czy też „Zarządzanie Finansami w Organizacjach Pozarządowych” (FIMANGO), umożliwiające podniesienie kompetencji w zakresie świadczenia usług poradniczych z zarządzania finansami dla mniejszych, lokalnych organizacji w ramach „Szkoły Lokalnych Doradców”.

W ramach programu podejmowane były również działania służące transferowi jego doświadczeń za granicę –

zainspirowaniu środowiska ukraińskich organizacji pozarządowych do stworzenia sieci wzorowanej na ODL. W efekcie powstało przedsięwzięcie „Działaj Lokalnie na Ukrainie” realizowane przez Akademię Rozwoju Filantropii w Polsce we współpracy z ukraińską Fundacją ISAR Ednannia.

Ośrodki Działaj Lokalnie elastycznie reagują na zmieniające się okoliczności i związane z nimi wyzwania – przed kilkoma laty najistotniejszym była pandemia. Natomiast w 2022 roku, w ramach lokalnego konkursu grantowego, utworzona została ścieżka „Działaj Lokalnie i Solidarnie z Ukrainą” umożliwiająca otrzymanie wsparcia na projekty zapewniające pomoc uchodźcom z Ukrainy. Przyznano 201 dotacji na łączną kwotę blisko 1 miliona złotych.

W 2024 roku dotacje w regularnych lokalnych konkursach grantowych mogły być przeznaczone na niwelowanie skutków powodzi, która nawiedziła południowo-zachodnią Polskę. Także w ramach już wcześniej istniejącego „Funduszu Wsparcia Antykrzysowego” kilka ODL otrzymało wsparcie na dotacje dla lokalnych organizacji pozarządowych poszkodowanych przez powódź.

W ramach programu „Działaj Lokalnie” PAFW angażuje się również w przedsięwzięcia służące rozwojowi i promowaniu filantropii społecznej; wspiera konkurs o tytuł „Dobroczynicy Roku” i sprawuje patronat nad jedną z jego kategorii – „Partnerstwo lokalne” – promującą aktywność społeczną przedsiębiorstw, które we współpracy z ODL przyczyniają się do trwałych zmian w lokalnych społecznościach. Fundacja wspiera również plebiscyt „Gwiazdy Dobroczynności” organizowany przez ARFP, w którym osoby publiczne nagradzane są za swoją działalność charytatywną. ■

SEKTOR 3.0

Realizowany od 2012 roku program stanowi kontynuację działań PAFW wspierających wykorzystanie nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych w rozwoju lokalnym. Program służy podniesieniu wiedzy oraz umiejętności działaczy i pracowników organizacji pozarządowych w zakresie skutecznego wykorzystania ICT w codziennej pracy, co zwiększa zasięg i efektywność ich działań.

Realizacja przedsięwzięcia została poprzedzona analizą, którą przeprowadziła Fundacja „Stocznia”, a także konsultacjami z ekspertami krajowymi i zagranicznymi. Zebrano i udostępniono informacje na temat zaawansowania organizacji pozarządowych w dziedzinie wykorzystywania ICT, z uwzględnieniem poziomu wiedzy i kompetencji ich kadr.

W ramach programu „Sektor 3.0” przeprowadzono szkolenia tematyczne dla organizacji pozarządowych prezentujące przykłady wykorzystania nowoczesnych technologii w komunikacji, marketingu, czy zarządzaniu. Niektóre z tych organizacji otrzymały dotacje na zakup sprzętu i oprogramowania, a także na projekty, których celem było praktyczne zastosowanie ICT w działalności trzeciego sektora.

9000 osób wzięło udział
w Festiwalach Sektor 3.0
w latach 2012-2024.

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

5.495.901 USD

w tym 605.730 USD w 2024 roku.

WIĘCEJ INFORMACJI:
sektor3-0.pl

REALIZATOR PROGRAMU:

Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego

Lokalne organizacje wspierała również Sieć Mobilnych Doradców ICT. Udzielili oni blisko 9 tysięcy porad, a z ich pomocy skorzystało ponad 15 tysięcy przedstawicieli NGOs.

Uzupełnieniem wsparcia ze strony Mobilnych Doradców była sieć TechKlubów – cyklicznych spotkań ekspertów, przedstawicieli NGOs, biznesu, samorządu i świata nauki, służących dzieleniu się doświadczeniem w zakresie wykorzystania nowoczesnych technologii. Wzięło w nich udział łącznie ponad 18 tysięcy osób.

Obecnie szczególny nacisk położony jest na dostarczanie bieżącej wiedzy umożliwiającej identyfikowanie potencjalnych obszarów zastosowania ICT w organizacjach pozarządowych. Służy temu blog Sektora 3.0 (korzysta z niego ponad 100 tysięcy użytkowników), na którym publikowane są materiały prezentujące różnorodne rozwiązania technologiczne przydatne w zakresie transformacji cyfrowej organizacji, a także platforma elearning.sektor3-0.pl z ofertą kursów online. W minionych dwóch latach eksperci programu przeprowadzili szereg spotkań szkoleniowych poświęconych wykorzystaniu Sztucznej Inteligencji w pracy NGOs; wzięli w nich udział przedstawiciele prawie wszystkich Realizatorów programów PAFW.

Program oferuje także, za pośrednictwem Funduszu Innowacji Sektora 3.0, wsparcie finansowe i merytoryczne dla tworzenia nowych narzędzi ICT, które mogą być następnie wykorzystywane przez organizacje non-profit. Dzięki temu mechanizmowi wsparto ponad

100 zespołów projektowych i umożliwiono stworzenie ponad dwudziestu wartościowych aplikacji, takich jak portal e-wolontariatu TuDu, „Pacjenci pacjentom”, której użytkownikami są osoby z przewlekłymi schorzeniami, czy też projekt „Znajdź: pętla indukcyjna”, czyli bazę miejsc i wydarzeń, gdzie dostępna jest pętla indukcyjna umożliwiająca osobom słabosłyszącym pełniejszy udział w życiu społecznym.

Ważną rolę w programie odgrywają coroczne międzynarodowe konferencje – Festiwale „Sektor 3.0”. Wydarzenia te gromadzą przedstawicieli organizacji pozarządowych, specjalistów ICT z biznesu, polityków, naukowców oraz ekspertów z zagranicy, między innymi z USA, Wielkiej Brytanii, Korei Południowej, Izraela i Indii. Stanowią one platformę wymiany informacji na temat współczesnych trendów wykorzystania ICT w działalności społecznej. W latach 2012-2024 w trzynastu edycjach organizowanej w Warszawie konferencji „Sektor 3.0” uczestniczyło ponad 8 tysięcy osób. W latach 2020-2022 Festiwal został zorganizowany w formule online. W 2024 roku w wydarzeniu, które odbyło się w formule hybrydowej, wzięło udział ponad 1000 uczestników.

Od dziesięciu lat polskim organizacjom pozarządowym, które w sposób innowacyjny wykorzystują technologie informacyjno-komunikacyjne w bieżących działaniach i realizacji swoich celów statutowych, przyznawana jest Nagroda Sektor 3.0. W 2024 roku jej laureatem została Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej. ■

PROGRAM LIDERSKI PAFW

Celem programu, realizowanego w latach 2004-2024 pod nazwą „Liderzy PAFW”, jest wsparcie rozwoju umiejętności i kwalifikacji osób podejmujących działania na rzecz swoich społeczności, głównie poprzez wykorzystanie metody tutoringu, polegającej na stałej współpracy lokalnego lidera z doświadczonym tutorem.

Przedsięwzięcie jest skierowane do aktywnych uczestników projektów finansowanych w ramach różnych programów Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności, a zwłaszcza „Działaj Lokalnie”, „Równać Szanse”, „English Teaching”, „Przemiany w Regionie” (RITA), „Lokalne Partnerstwa PAFW” i Programu Rozwoju Bibliotek.

Zasadniczą część programu to trwająca 12 miesięcy współpraca lidera z tutorem oraz cykl szkoleń dostosowany do potrzeb oraz priorytetów ich uczestników, na który składają się planowanie własnego rozwoju, budowanie zespołu, kierowanie organizacją, komunikacja, angażowanie otoczenia i budowanie partnerstwa lokalnego. Nabyte podczas udziału w programie umiejętności mają pomóc liderom w podejmowanych przez nich działaniach na rzecz lokalnych społeczności.

Istotną część stanowi oferta dla absolwentów – inicjatywa „Alumni” – której celem jest ich współpraca i wymiana doświadczeń. Inicjatywa umożliwia m.in. uczestnictwo w spotkaniach ze znanymi osobami życia publicznego, udział w warsztatach dostosowanych do potrzeb absolwentów, a także uzyskanie dotacji z funduszu inicjatyw absolwentkich na realizację projektów liderkich. Dzięki subskrypcji newslettera absolwenci regularnie otrzymują informacje o bieżących działaniach prowadzonych w ramach programu. Wymiana doświadczeń pomiędzy liderami jest także możliwa poprzez roczne

spotkania uczestników i absolwentów programu oraz portale społecznościowe.

Szczególną grupę uczestników i absolwentów stanowią osoby zaangażowane w działalność publiczną. W 2023 roku Monika Horna-Cieślak (absolwentka osiemnastej edycji programu) została wybrana przez Sejm RP na stanowisko Rzeczniczki Praw Dziecka. W wyborach parlamentarnych, przeprowadzonych w 2023 roku, mandat posła otrzymała Iwona Karolewska (absolwentka czternastej edycji) i Marcin Skonieczka (absolwent drugiej edycji). W 2024 roku, w wyborach samorządowych udział wzięły 164 osoby związane z programem. Wśród nich 80 osób uzyskało mandat burmistrza lub członka rady gminy, miasta, czy wojewódzkiego sejmiku.

Od 2008 roku, w ramach International Visitor Leadership Program, we współpracy z Ambasadą USA w Polsce, corocznie organizowane są wizyty studyjne w Stanach Zjednoczonych z udziałem kilkunastu liderów PAFW i tutorów.

W 2022 roku ponad 100 absolwentów programu aktywnie zaangażowało się w organizowanie pomocy ukraińskim uchodźcom. Już w pierwszych dniach agresji Rosji na Ukrainę 40 Liderów PAFW udało się na granicę polsko-ukraińską, by współpracować w zakresie koordynacji wsparcia dla osób uciekających przed wojną do Polski. Ponadto trzy organizacje pozarządowe,

FAKTY I LICZBY

935 liderów i liderów lokalnych z całej Polski oraz powstanie ich aktywnej ogólnopolskiej sieci, a także wykształcenie 68 specjalistów w zakresie stosowania metody tutoringu, to dotychczasowe efekty programu.

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

7.373.176 USD

w tym 579.015 USD w 2024 roku.

WIĘCEJ INFORMACJI:
programliderski.pl

REALIZATOR PROGRAMU:

Fundacja Szkoła Liderstwa im. Zbigniewa Pełczyńskiego

w których działania zaangażowani są Liderzy PAFW, otrzymało w ramach programu dotacje na działania związane z koordynacją relokacji uchodźców w Polsce oraz na organizację pracy wolontariuszy przyjmujących Ukraińców.

W 2023 roku, dzięki współpracy czterech organizacji: Fundacji Kościuszkowskiej, Fundacji Pogranicze, Stowarzyszenia Folkowisko i Fundacji Szkoła Liderów im. Zbigniewa Pełczyńskiego, w ramach programu zorganizowany został kurs przywództwa dla młodzieży z Ukrainy, Białorusi i Polski mający na celu przygotowanie ich

do pełnienia ról lidarskich w swoich środowiskach oraz inicjowaniu i kontynuacji wspólnych działań w społeczeństwach tych trzech krajów. Uczestnicy kursu wzięli udział w warsztatach, webinarach i wizytach studyjnych w polskich organizacjach pozarządowych posiadających doświadczenie w realizacji projektów transgranicznych.

Efekty dotychczasowych dwudziestu edycji programu to podniesienie kwalifikacji 935 liderów lokalnych z całej Polski oraz powstanie ich aktywnej ogólnopolskiej sieci, a także wykształcenie 72 specjalistów w zakresie stosowania metody tutoringów. ■

PRO PUBLICO BONO

Konkurs na Najlepszą Inicjatywę Obywatelską „Pro Publico Bono” został zainicjowany w 1999 roku przez Premiera Jerzego Buzka. Od 2000 r. Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności była fundatorem nagród konkursowych.

Cel Konkursu stanowiło wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego poprzez coroczne wyłanianie i promocję najbardziej wartościowych działań organizacji pozarządowych – w skali kraju, regionu, a zwłaszcza lokalnej społeczności – realizowanych w zakresie edukacji, kultury i dziedzictwa narodowego, ochrony zdrowia, pomocy społecznej i charytatywnej, rozwoju środowiska i regionu, a także dyplomacji społecznej i integracji europejskiej.

Kapituła, której pierwszym honorowym przewodniczącym był Jan Nowak-Jeziorański, przy ocenie zgłaszanej inicjatywy brała pod uwagę jej społeczne znaczenie,

innowacyjność, wpływ na rozwój i konkurencyjność miejscowości, efektywność oraz przejrzystość wykorzystania środków społecznych. Ponadto Kapituła uwzględniała stabilność instytucjonalną danej organizacji, przestrzeganie etycznych metod w działaniu, a także jakość współpracy z administracją publiczną oraz innymi instytucjami.

W ramach programu, w 2007 roku, ustanowiono Nagrodę im. Bolesława Wierzbiańskiego dla redakcji lokalnych tytułów prasowych, której fundatorem również została PAFW. Do 2011 roku Nagroda była przyznawana przez Stowarzyszenie Dziennikarzy Polskich, obecnie jej

FAKTY I LICZBY

350 dziennikarzy lokalnych
wzięło udział w szkoleniach
zorganizowanych w ramach projektu
„Media Forum. Rozwój Lokalny”
w latach 2021-2024.

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

3.595.691 USD

w tym 90.677 USD w 2024 roku.

WIĘCEJ INFORMACJI:

gazetylokalne.pl

lokalnemediainformacja.org.pl

www.kongresobywatelski.pl

REALIZATORZY PROGRAMU:

Stowarzyszenie Gazet Lokalnych

Fundacja Media Forum

Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową

Fundacja Konkurs „Pro Publico Bono” (2000-2014)

gospodarzem jest Stowarzyszenie Gazet Lokalnych. W 2024 roku laureatem Nagrody im. Bolesława Wierzbiańskiego została redakcja portalu Nowiny.pl.

W 2021 roku uruchomiono nowe przedsięwzięcie: „Media Forum. Rozwój Lokalny”, w którym wykorzystano doświadczenia konkursu o Nagrodę im. Bolesława Wierzbiańskiego. Celem projektu jest rozwój zawodowy dziennikarzy mediów lokalnych poprzez podnoszenie ich kompetencji w ramach szkoleń prowadzonych przez doświadczonych dziennikarzy mediów ogólnopolskich i lokalnych oraz innych ekspertów. W latach 2021-2024 w szkoleniach zorganizowanych przez Fundację Media Forum wzięło udział 350 dziennikarzy lokalnych.

Poprzez program „Pro Publico Bono” PAFW wspiera również Kongres Obywatelski organizowany corocznie przez Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową. Wydarzenie, odbywające się od 2005 roku, jest unikalną formą zaangażowania obywateli w dialog o kierunkach

rozwoju kraju, kondycji społeczeństwa i dobru wspólnym. Kongres ma charakter otwarty i każdorazowo gromadzi blisko tysiąc osób, w tym przedstawicieli administracji centralnej i samorządowej, organizacji pozarządowych, środowisk naukowych, biznesu, organizacji studenckich, a także społeczności lokalnych. Kongres stwarza sposobność do prezentacji doświadczeń PAFW w zakresie aktywizacji lokalnych społeczności.

Dziewiętnasty Kongres Obywatelski odbył się w 2024 roku, w formule hybrydowej, pod hasłem „Czas odpowiedzialności – pora budować własną siłę!”. Uzupełnieniem oferty Kongresu Obywatelskiego są interaktywne newslettery „Idee dla Polski”, będące przestrzenią dyskusji na ważne tematy z punktu widzenia rozwoju kraju, zarówno w ujęciu ogólnopolskim, jak i regionalnym. Co tydzień teksty eksperckie publikowane na jego łamach są wysyłane do subskrybentów pocztą elektroniczną. ■

PROGRAM ROZWOJU BIBLIOTEK

Realizowany od 2008 roku program ma na celu wspieranie bibliotek publicznych w małych miejscowościach całej Polski w pełnieniu przez nie funkcji nowoczesnych, lokalnych miejsc dostępu do informacji, kultury, edukacji i aktywności społecznej. Istotną częścią programu jest wzmacnianie kompetencji i prestiżu zawodowego bibliotekarzy.

Od początku, w pięciu rundach programu, wsparcie otrzymały 4224 placówki biblioteczne z 1335 gmin, co stanowi 70 procent grupy docelowej. W działania zaangażowanych było ponad 12,5 tysiąca bibliotekarek i bibliotekarzy.

Do 2015 przedsięwzięcie było prowadzone w partnerstwie Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności oraz Fundacji Billa i Melindy Gatesów w ramach szerszej inicjatywy Fundacji Gatesów „Global Librarians” obejmującej kilkanaście krajów. W Polsce, od początku, Program Rozwoju Bibliotek realizowany był przez utworzoną w 2008 roku przez PAFW Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego. Na realizację programu Fundacja Gatesów przekazała PAFW grant w wysokości 31 milionów dolarów.

W latach 2008-2015 program objął 3808 bibliotek publicznych z 1256 gmin do 20 tysięcy mieszkańców (blisko 60 procent grupy docelowej), które dołączały do niego w trzech rundach naboru. 10 tysięcy bibliotekarek i bibliotekarzy otrzymało wsparcie merytoryczne poprzez doradztwo i szkolenia, a do placówek bibliotecznych dostarczono blisko 8 tysięcy komputerów, tabletów, drukarek, projektorów multimedialnych i innych urządzeń. Dodatkowo Microsoft bezpłatnie przekazał

bibliotekom oprogramowanie o wartości 18 milionów dolarów. 450 bibliotek otrzymało małe granty na wzbogacenie oferty aktywizującej mieszkańców. Bibliotekarze i bibliotekarki otrzymali też wsparcie na organizację 1000 wizyt studyjnych oraz brali udział w forach wymiany doświadczeń, takich jak coroczny Kongres Bibliotek.

Program Rozwoju Bibliotek przyczynił się do podjęcia wielu inicjatyw na rzecz wzmocnienia całego systemu bibliotecznego w Polsce. Dzięki prowadzonym działaniom komunikacyjnym i rzeczniczym zawiązało się Krajowe Partnerstwo na Rzecz Rozwoju Bibliotek z udziałem ponad 100 przedstawicieli różnych środowisk, 16 partnerstw regionalnych z władzami wojewódzkimi mających na celu modernizację bibliotek publicznych w małych miejscowościach, a także partnerstwa lokalne na rzecz rozwoju bibliotek w ponad 300 gminach.

W 2008 roku PAFW podpisała Porozumienie o Współpracy z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego, które uruchomiło wieloletni program „Biblioteka+” realizowany przez Instytut Książki. Cele obydwu przedsięwzięć były zbliżone – Fundacja oraz Ministerstwo tak kształtowały swoje działania, aby mogły się one wzajemnie wzmacniać i uzupełniać. Podpisane zostało także porozumienie z Ministerstwem Administracji

4224 placówki biblioteczne
z całej Polski otrzymało wsparcie
w ramach programu. Istotną częścią
programu jest wzmacnianie kompetencji
i prestiżu zawodowego bibliotekarzy.

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

7.972.597 USD

w tym 846.247 USD w 2024 roku.

WIĘCEJ INFORMACJI:
biblioteki.org

REALIZATOR PROGRAMU:

Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego

i Cyfryzacji oraz firmą Orange, które umożliwiło bezpłatny dostęp do Internetu dla wszystkich bibliotek publicznych w Polsce w latach 2009-2015. Wspólne działania prowadzone były również z Biblioteką Narodową, wojewódzkimi bibliotekami publicznymi, ze Stowarzyszeniem Bibliotekarzy Polskich, a także licznymi organizacjami pozarządowymi.

W 2012 roku, za realizację Programu Rozwoju Bibliotek, Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego otrzymała E-Inclusion Award przyznaną przez Komisję Europejską w konkursie promującym dobre praktyki w korzystaniu z nowoczesnych technologii informacyjnych i komunikacyjnych oraz przeciwdziałaniu wykluczeniu cyfrowemu.

Od 2016 roku wsparcie dla bibliotek na terenach wiejskich i w małych miastach kontynuowane było ze środków własnych PAFW poprzez liczne szkolenia i kursy e-learningowe dla pracowników bibliotek oraz ich lokalnych partnerów, granty na poszerzenie możliwości technologicznych wybranych placówek bibliotecznych, sieciowanie i wspieranie współpracy służącej rozwojowi społeczności lokalnych, a także poprzez tworzenie i rozwijanie inkubatorów innowacji bazujących na infrastrukturze bibliotek. Rozwijana także była inicjatywa LABiB z udziałem sieci bibliotekarzy-innowatorów, którzy za pośrednictwem portalu społecznościowego LABiB.pl upowszechniają dobre praktyki działań podejmowanych przez biblioteki.

W latach 2021-2024, czwarta i piąta runda programu objęły – po raz kolejny – dotychczasową sieć bibliotek,

a także 413 nowych placówek z miejscowości do 50 tysięcy mieszkańców, które wzięły udział w szkoleniach, zapewniono im także doradztwo i sprzęt oraz liczne możliwości wymiany doświadczeń.

Obecnie oferta programu skierowana jest do całej sieci 4224 placówek i obejmuje między innymi wsparcie w integracji ukraińskich uchodźców z lokalnymi społecznościami, w edukacji nieformalnej mieszkańców na temat zmian klimatycznych i ochrony środowiska naturalnego w ramach komponentu „Biblioteki dla Środowiska i Klimatu”, a także edukacji cyfrowej połączonej z doskonaleniem umiejętności krytycznego korzystania z mediów.

W bibliotekach upowszechniane są również rozmaite działania pobudzające do aktywności społecznej oraz różne formy konsultacji społecznych i angażowania mieszkańców w ważne dla nich sprawy. Biblioteki elastycznie reagują na zmieniające się potrzeby i wyzwania.

Trwałość podejmowanych działań umacniana jest poprzez włączanie uczestników programu w rozwijane dotychczas inicjatywy i sieci. Należą do nich Stowarzyszenie LABiB, grupujące dyrektorów bibliotek, którzy prowadzą grupy wsparcia dla innych dyrektorów okolicznych placówek, a także Stowarzyszenie Dyrektorów i Dyrektorek Bibliotek „Inicjatywy” – w jego skład wchodzi dyrektorzy bibliotek prowadzący działania rzecznicze w interesie środowiska bibliotecznego oraz rozwijający kompetencje liderkie. ■

LOKALNE PARTNERSTWA PAFW

Celem przedsięwzięcia jest inicjowanie i rozwój współpracy między uczestnikami różnych programów PAFW na rzecz tworzenia partnerstw mających realizować projekty ważne dla lokalnych społeczności. W podejmowanych działaniach wykorzystywana jest metoda animacji społeczności lokalnych służąca budowaniu dobra wspólnego w oparciu o przeprowadzoną wcześniej diagnozę społeczną.

Dzięki różnorodnej ofercie programowej PAFW, w wielu gminach w Polsce przeprowadzono projekty, których uczestnicy zdobyli doświadczenia i wypracowali zasoby stwarzające szansę na wyzwolenie dodatkowej energii obywatelskiej. Program oferuje beneficjentom takich projektów możliwość podejmowania wspólnych, partnerskich przedsięwzięć wykorzystujących nagromadzony potencjał w działaniach na rzecz całych lokalnych społeczności. Jednocześnie przyczynia się do powiększania lokalnego kapitału społecznego poprzez synergię doświadczeń i rezultatów różnych inicjatyw. Powstają partnerstwa składające się z uczestników kilku programów PAFW – tworzą oni „Grupę Inicjatywną” stanowiącą trzon lokalnej koalicji. Dołączają do niej samorządy, firmy, lokalne media oraz organizacje pozarządowe i instytucje, które dotychczas nie brały udziału w programach Fundacji. Liderami partnerstw mogą być organizacje uczestniczące w jednym z następujących programów PAFW: „Działaj Lokalnie”, „English Teaching”, „Równać Szanse”, „Szkoła Ucząca Się” (SUS), Program Liderów PAFW, Program Rozwoju Bibliotek, „Przemiany w Regionie” (RITA), „Seniorzy w Akcji”, a także „Zielony Lider”. W realizację projektów realizowanych przez takie partnerstwa angażują się wolontariusze i liczni mieszkańcy gmin.

Od 2009 roku, w dziewięciu edycjach programu, związały się 83 partnerstwa, w tym 19 start-upów, które swoim zasięgiem obejmują 130 gmin i prowadzą działania z zaangażowaniem ponad 1200 partnerów.

Dzięki zrealizowanym projektom partnerskim udało się, między innymi: zmienić regulacje prawne w celu zmniejszenia zanieczyszczenia powietrza w Żywcu, utworzyć lokalną internetową telewizję obywatelską w Grodzisku Mazowieckim, czy też zagospodarować publiczny park w Biłgoraju, a także zrewitalizować historyczny park w Drawsku Pomorskim. W Dębicy powstało powiatowe centrum wolontariatu, w Płuznicy – „Współdzielnia” – przyjazne i nowoczesne miejsce edukacji nieformalnej dla mieszkańców. W Ornecie działa Centrum Integracji Lokalnej, a w Obornikach Śląskich i Łubianach stworzono przestrzeń edukacyjną. Efekty projektów to również promocja lokalnych produktów – w Dolinie Baryczy powstał „Szlak karpia”, w okolicach Warki utworzono „Szlak jabłkowy”, a w Ćmielowie kultywowana jest tradycja wytwarzania porcelany. Powstała Sieć Miejsc Przyjaznych Młodzieży na Podkarpaciu, a także Centrum Aktywności „Wulkan” w Złotorii, gdzie stawia się na działania z udziałem młodych ludzi, zaś w Niemcach utworzono Młodzieżową Straż Leśną, która dba o czystość i piękno Lasów Kozłowieckich, promując

FAKTY I LICZBY

83 Lokalne Partnerstwa PAFW,
w tym **19 partnerskich start-upów**, które
swoim zasięgiem obejmują **130 gmin**
i prowadzą działania z zaangażowaniem
1200 partnerów, związało się
w dziewięciu edycjach programu.

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

3.834.745 USD

w tym 286.419 USD w 2024 roku.

WIĘCEJ INFORMACJI:

www.lokalnepartnerstwa.org.pl

REALIZATOR PROGRAMU:

Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce

postawy proekologiczne. W Niepołomicach udało się zintegrować mieszkańców wokół działań na rzecz nieuczęszczanej przez nich wcześniej Puszczy Niepołomickiej. W Gołdapi postawiono na wielokulturowość regionu, natomiast w Wojkowicach powstał polsko-ukraiński generator przedsiębiorczości. W Dragaczu i Mosinie działania partnerskie skupiły się na pielęgnowaniu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, w Nowym Tomyślu powstał pierwszy Bibliogród, a w Birczy ekomuzeum. Dzięki zaangażowaniu partnerów i mieszkańców nieistniejąca już, pierwsza w Polsce fabryka lokomotyw „Fablok” SA, stała się wizytówką Chrzanowa, a w Krotoszynie zaniedbany skwer obok publicznej biblioteki zaczął tętnić życiem.

Od 2022 roku partnerstwa przeprowadziły 10 specjalnych projektów na rzecz uchodźców z Ukrainy. Były to między innymi spotkania adaptacyjno-integrujące dla polskich i ukraińskich rodzin, warsztaty terapeutyczne dla dzieci i młodzieży, kursy języka polskiego oraz wsparcie prawne i psychologiczne.

W 2024 roku, w dziewiątej edycji programu, powstało 6 partnerstw oraz 2 start-upy. Dzięki nim utworzono „Zieloną Oazę”, czyli Centrum Aktywności Ekologicznej Młodych w Starogardzie Gdańskim, Akademię Liderstwa Młodzieży w Jabłonnej, strefy młodych w Kowarach oraz Park Inicjatyw Lokalnych w Kijewie Królewskim.

Program popularyzuje metodę animacji społeczności lokalnych, która wypracowana została we współdzia-

łaniu z Fundacją „Stocznia”. Metodę zaprezentowano w publikacjach „Jak budować dobro wspólne? Poradnik dla działających lokalnie”, „Jak lokalnie budować partnerstwa?” oraz w wydanej w 2021 roku pracy naukowej „Metoda animacji społeczności lokalnych na rzecz dobra wspólnego. Teoria i praktyka”, zawierającej wnioski z badania przeprowadzonego przez zespół badawczy Uniwersytetu Warszawskiego pod kierownictwem Prof. Anny Gیزی. Przeprowadzone badanie potwierdziło skuteczność i użyteczność metody w praktyce, tzn. że służy ona aktywizacji społeczności lokalnych, a jej efekty odpowiadają na potrzeby i oczekiwania mieszkańców.

Do absolwentów programu skierowana jest oferta „Pracowni Dobra Wspólnego”, która służy wzmocnieniu trwałości dotychczas zawiązanych partnerstw. Dodatkowe wsparcie finansowe PAFW umożliwia kontynuację podjętych już działań oraz motywuje do opracowania strategii utrwalania rezultatów realizowanych przedsięwzięć. W ramach „Pracowni” oferowane jest także wsparcie eksperckie oraz dostęp do bazy materiałów, odbywają się regularne zjazdy absolwentów, szkolenia, warsztaty regionalne, seminaria oraz webinaria. Najbardziej aktywni uczestnicy tworzą „Społeczność Animatorów”, którzy pracują nad rozwijaniem narzędzi aktywizacji społeczności lokalnych oraz wspierają proces powstawania nowych partnerstw w miejscach dotychczas nieobjętych programem. ■

ZIELONY LIDER

Uruchomiony w 2021 roku program wspiera lokalnych liderów i liderki w pozyskiwaniu wiedzy oraz kompetencji na rzecz prowadzenia w swoich społecznościach działań związanych z ochroną środowiska i adaptacją do zmian klimatu, a także skutecznego pozyskiwania funduszy Unii Europejskiej oraz z innych źródeł na realizację tych działań.

Degradacja środowiska naturalnego i zmiany klimatu mają negatywny wpływ na życie wszystkich ludzi. Dramatycznie narasta więc wyzwanie, by ograniczać te zjawiska poprzez wprowadzanie nowych, bardziej zrównoważonych sposobów rozwoju, także na poziomie lokalnych społeczności. Na takich przesłankach opiera się „Zielony Lider”, którego pilotaż z sukcesem przeprowadzono w 2021 roku. Fundacyjny program wykorzystuje doświadczenia zdobyte podczas wcześniejszej realizacji wielu proekologicznych projektów lokalnych, zarówno w programach PAFW, jak i innych organizacji pozarządowych.

Przedsięwzięcie jest skierowane do lokalnych liderów działających w miejscowościach do 50 tysięcy mieszkańców (w uzasadnionych przypadkach w miastach do

200 tysięcy mieszkańców), uczestników programów PAFW, a także innych liderów społecznych i samorządowych, którzy są przekonani o wadze działań w zakresie ochrony środowiska i klimatu. W latach 2021-2024, w programie wzięło udział 212 osób z 74 gmin z całej Polski.

Główna część programu ma charakter szkoleniowo-doradczy. Jego uczestnicy – liderzy wraz z zespołami – mogą korzystać z jednej z trzech ścieżek tematycznych: gospodarka odpadami, lokalna retencja i walka z suszą oraz efektywność energetyczna. Mogą także ubiegać się o grant na wizytę studyjną zagraniczną lub krajową, która umożliwia nawiązanie współpracy z partnerami, transfer innowacyjnych rozwiązań, a także w miarę możliwości, przygotowanie pomysłów na wspólne projekty.

212 osób z 74 gmin
z całej Polski wzięło udział
w programie w latach 2021-2024.

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

842.339 USD

w tym 246.426 USD w 2024 roku.

WIĘCEJ INFORMACJI:
zielonylider.org

REALIZATOR PROGRAMU:

Fundacja Sendzimira

Dzięki udziałowi w programie liderzy uczą się jak rozwiązywać istotny dla ich społeczności lokalnej problem w zakresie ochrony środowiska, jak korzystać z metod i narzędzi ułatwiających wprowadzanie zmian w tych społecznościach, a także jak ubiegać się o dotacje ze środków unijnych oraz innych funduszy na projekty proekologiczne.

Istotnym komponentem programu „Zielony Lider” jest Sieć Doradców – Fundusze dla Klimatu będąca ogólno-

polskim systemem informacji i doradztwa w zakresie zasad oraz mechanizmów funkcjonowania funduszy na rzecz ochrony środowiska i klimatu, przede wszystkim unijnych. Służy ona wsparciu liderów organizacji pozarządowych oraz partnerstw organizacji i samorządów z małych miast i wsi. Obecnie tego typu wsparcie jest udzielane przez 40 wyspecjalizowanych doradców w każdym z regionów Polski (po 2 osoby w każdym województwie). ■

Dzielimy się doświadczeniem polskiej transformacji

› STYPENDIA IM. LANE'A KIRKLANDA	33
› PRZEMIANY W REGIONIE (RITA)	34
› STUDY TOURS TO POLAND (STP)	35
› WSPIERAMY UKRAINĘ	36

STYPENDIA IM. LANE'A KIRKLANDA

Program, rozpoczęty w 2000 roku, ma na celu przekazywanie polskich doświadczeń w zakresie transformacji ustrojowej oraz integracji europejskiej przedstawicielom krajów Europy Wschodniej, a także Kaukazu Południowego i Azji Centralnej, poprzez dwusemestralne studia uzupełniające na polskich uczelniach. Obecnie program jest skierowany do kandydatów z Armenii, Azerbejdżanu, Białorusi, Gruzji, Kazachstanu, Kirgistanu, Mołdawii, Tadżykistanu, Ukrainy i Uzbekistanu.

W ramach indywidualnych programów stypendystów studiują wybrane aspekty ekonomii i zarządzania, administracji publicznej i biznesu, prawa, nauk społecznych i politycznych, dziennikarstwa, kierowania NGO, czy zarządzania w kulturze. Od roku akademickiego 2023/24 zakres tematyczny stypendium został poszerzony o tematy związane z odbudową terenów objętych wojną w Ukrainie, takich jak urbanistyka, inżynieria lądowa, czy kryminalistyka.

Stypendium rozpoczyna się kursem przygotowawczym, którego celem jest przekazanie i usystematyzowanie wiedzy z zakresu historii, sytuacji politycznej, społecznej i gospodarczej Polski. Następnie stypendyści realizują swoje indywidualne programy na uczelniach Warszawy, Krakowa, Poznania, Wrocławia i Lublina, przygotowując pod kierunkiem opiekunów naukowych prace semestralne i dyplomowe. Organizowane są zjazdy integracyjno-merytoryczne, a także staże w instytucjach państwowych (np. w Sądzie Najwyższym, Narodowym Banku Polskim, czy w urzędach marszałkowskich), w pozarządowych oraz prywatnych. Dodatkowo program umożliwia jego uczestnikom udział w zajęciach z przygotowywania i realizacji projektów społecznych oraz pracy zespołowej.

W 2016 roku uruchomiono „Kirkland Research Program”. Jest to oferta jednosemestralnych staży badawczo-

-naukowych dla osób z ugruntowaną pozycją akademicką z krajów objętych programem. W efekcie indywidualnej pracy pod kierunkiem opiekuna naukowego stażysta przygotowuje artykuł naukowy.

Rokrocznie w programie uczestniczy około 45 stypendystów. W latach 2000-2024 program ukończyły 1073 osoby z 13 krajów (wśród nich 53 stypendystów „Kirkland Research”), w tym: 571 z Ukrainy, z Białorusi – 189, z Gruzji – 71, z Rosji – 69, Armenii – 45, Kazachstanu – 33, Mołdawii – 25, Kirgistanu – 20, Azerbejdżanu – 15, Litwy – 12, Słowacji – 10, a także z Uzbekistanu – 7 i Tadżykistanu – 6 osób.

Najpopularniejszym kierunkiem wśród stypendystów są ekonomia i zarządzanie oraz prawo. Dużym zainteresowaniem cieszą się także nauki społeczne, dziennikarstwo, nauki polityczne i stosunki międzynarodowe. Najliczniejszą grupę zawodową stanowili pracownicy wyższych uczelni oraz urzędnicy i eksperci.

Po zakończeniu programu z jego absolwentami utrzymywany jest regularny kontakt, między innymi dzięki biuletynowi, zjazdom absolwentów oraz poprzez stronę internetową. Zjazdy absolwentów, odbywające się co 4-5 lat, służą podtrzymywaniu więzi ich uczestników z Polską oraz między sobą, a także nawiązywaniu nowych kontaktów. Są również okazją do pogłębienia wiedzy Kirklandystów o Polsce, Unii Europejskiej oraz

FAKTY I LICZBY

1073 osoby z 13 krajów
ukończyło Program Kirklanda
w latach 2000-2024. Rokrocznie
uczestniczy w nim około
45 stypendystów.

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY
18.402.476 USD
w tym 758.433 USD w 2024 roku.

WIĘCEJ INFORMACJI:
kirkland.edu.pl

REALIZATOR PROGRAMU:
Fundacja Liderzy Przemian

do dyskusji na temat możliwych kierunków przemian w krajach regionu. Byli stypendyści korzystają ze wsparcia Koordynatora Projektów Poststypendialnych, którego rolą jest pomoc absolwentom w utrzymywaniu kontaktów z Polską, a także w podejmowaniu przez nich wspólnych przedsięwzięć, również w ramach krajowych stowarzyszeń absolwenckich.

Od początku wojny w Ukrainie, rozpoczętej agresją Rosji w lutym 2022 roku, przebywającym w Polsce stypendystom Programu Kirklanda udzielane było szerokie wsparcie informacyjne i organizacyjne, zaoferowano im także pomoc w sprowadzeniu ich rodzin do Polski. Zespół Programu starał się również odpowiadać na indywidualne i zbiorowe potrzeby zgłaszane przez absolwentów programu przebywających w Ukrainie, m.in. w zakresie zapotrzebowania na lekarstwa, sprzęt medyczny, czy żywność. W tym celu, w 2022 roku, w ramach budżetu Programu Kirklanda w ciągu kilku tygodni przekierowano blisko 100 tysięcy złotych na pomoc humanitarną i koordynację działań pomocowych w Ukrainie.

Ponadto, dzięki zbiorce finansowej i rzeczowej Fundacji Liderzy Przemian, przeprowadzonej we współpracy

z absolwentami Programu Kirklanda, wyposażono trzy karetki medyczne, które dostarczyli na Ukrainę mieszkający w Polsce absolwenci programu.

Wielu byłych uczestników Programu Kirklanda odgrywa ważne role w ukraińskiej administracji publicznej, samorządowej, w środowiskach akademickich, instytucjach kultury, organizacjach pozarządowych, w biznesie oraz mediach. Do grona absolwentów Programu Kirklanda należy m.in. Iryna Wereszczuk, była Wicepremier Ukrainy i Minister ds. Terytoriów Czasowo Okupowanych, obecnie wiceszefowa Kancelarii Prezydenta Ukrainy, która w latach 2015-2016 studiowała w Krajowej Szkole Administracji Publicznej w Warszawie.

W latach 2001-2013 Realizatorem Programu była Polsko-Amerykańska Komisja Fulbrighta, następnie, do roku 2016, program był prowadzony przez Fundację Edukacja dla Demokracji.

Od roku 2017 część stypendiów w ramach Programu Kirklanda jest finansowanych ze środków Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej. ■

PRZEMIANY W REGIONIE (RITA)

Rozpoczęty w 2000 roku program jest skierowany do organizacji pozarządowych, które chcą dzielić się polskimi doświadczeniami w zakresie przemian społeczno-gospodarczych z partnerami w krajach Europy Wschodniej, a także Kaukazu Południowego i Azji Centralnej.

Poprzez otwarte konkursy grantowe polskie organizacje pozarządowe otrzymują dotacje na projekty mające na celu przekazywanie swoich doświadczeń, zwłaszcza w dziedzinie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, pomocy społecznej, przekształceń w samorządzie terytorialnym, reformy edukacji oraz funkcjonowania wolnych mediów. Maksymalna wysokość dotacji wynosi 60 tysięcy złotych. Rocznie przyznawanych jest około 30 grantów.

W ramach programu organizacje mogą również ubiegać się o małe granty wyjazdowe na konsultację projektu z partnerem zagranicznym przed złożeniem zasadniczego wniosku, na wzmocnienie współpracy z organizacją partnerską, czy też ewaluację zrealizowanego już projektu. Natomiast dzięki specjalnej ścieżce grantowej dotacje z programu „RITA” mogą stanowić dofinansowanie większego przedsięwzięcia, na które organizacja otrzyma dotację z innych źródeł – polskich lub zagranicznych. Projekty te muszą być zbieżne pod względem obszaru geograficznego i tematycznego z celami i zakresem programu „RITA”.

Główny konkurs grantowy jest ogłaszany dwa razy w roku. Aplikacje można składać do połowy marca oraz do połowy października. Z kolei wnioski na granty

wyjazdowe oraz o dofinansowanie większych projektów przyjmowane są na bieżąco, do wyczerpania środków.

Ponadto, od 2021 roku, w konkursie „RITA – partnerstwo do potęgi” doświadczone organizacje pozarządowe – realizatorzy projektów w programie „RITA” – mogą otrzymać dotację do 100 tysięcy złotych na ich kontynuację.

Polskim organizacjom pozarządowym i szkołom oferowane są również szkolenia oraz wsparcie eksperckie, a także pomoc w ustanawianiu kontaktów i rozwoju współpracy z zagranicznymi partnerami. Co dwa lata pod hasłem „Ambasadorzy Przemian w Regionie” odbywa się spotkanie grantobiorców programu „RITA”.

Wymianie informacji między organizacjami i liderami społecznymi służy także portal społecznościowy civicportal.org. W jego ramach działa platforma e-learningowa, na której oferowane są szkolenia dla polskich i zagranicznych NGOs.

W latach 2000-2024 w programie „RITA” finansowe wsparcie otrzymały 1234 projekty.

1234 projekty służące przekazywaniu polskich doświadczeń, zwłaszcza w dziedzinie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, działań społecznych, przekształceń w samorządzie terytorialnym, reformy edukacji oraz funkcjonowania wolnych mediów dofinansowano w programie „RITA” w latach 2000-2024.

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

18.598.795 USD

w tym 647.190 USD w 2024 roku.

WIĘCEJ INFORMACJI:
programrita.org

REALIZATOR PROGRAMU:

Fundacja Edukacja dla Demokracji

W pierwszych dniach marca 2022 roku, w odpowiedzi na rosyjską inwazję na Ukrainę oraz natychmiastowe działania pomocowe ze strony polskich organizacji pozarządowych, w ramach konkursu grantowego programu „RITA” ogłoszono interwencyjną „ścieżkę ukraińską”.

Przeznaczono na nią dostępne wówczas zasoby organizacyjne i finansowe programu „RITA”. Stała się ona załącznikiem odrębnego programu – „Wspieramy Ukrainę”. Dzięki temu na projekty interwencyjne przyznano dofinansowanie w łącznej kwocie 1,7 miliona złotych. ■

STUDY TOURS TO POLAND (STP)

Uruchomiony w 2004 roku program wizyt studyjnych do Polski skierowany jest do aktywnych studentów i profesjonalistów z Europy Wschodniej oraz innych krajów postkomunistycznych. Cel programu to przybliżenie realiów Polski, a także Unii Europejskiej, a jednocześnie rozwój i wzmocnienie zawodowych i osobistych kontaktów pomiędzy liderami ze Wschodu a ich polskimi gospodarzami.

Oferta dla studentów obejmuje kilkunastodniowe wizyty w Polsce. Obecnie mogą brać w nich udział osoby w wieku od 18 do 23 lat z Białorusi, Mołdawii i Ukrainy, które chcą poznać polskie środowiska akademickie, organizacje obywatelskie, spotkać się z liderami życia publicznego, wziąć udział w wykładach, warsztatach, seminariach i imprezach kulturalnych. Studenci aplikują do udziału w programie indywidualnie. Wizyty odbywają się w kilkunastoosobowych grupach uczestników z różnych państw, dwa razy do roku – wiosną i jesienią. Są prowadzone przez doświadczone polskie organizacje pozarządowe, wyłaniane w drodze otwartego konkursu. Koordynatorem wizyt studenckich jest Fundacja „Borussia”.

Oferta dla profesjonalistów jest skierowana do przedstawicieli samorządów lokalnych, administracji rządowej, centralnych instytucji państwowych, organizacji pozarządowych, mediów, sektora edukacji oraz innych grup zawodowych z Europy Wschodniej, a także z krajów Kaukazu Południowego i Azji Centralnej. Wizyty,

których profil oparty jest na dzieleniu się polskimi doświadczeniami w zakresie transformacji oraz integracji europejskiej, prowadzone są we współpracy z polskimi organizacjami pozarządowymi oraz jednostkami administracji centralnej i samorządowej.

Od 2014 roku, po wydarzeniach na Majdanie, w kontaktach z Ukrainą szczególny nacisk był położony na przekazywanie doświadczeń osobom biorącym aktywny udział we wdrażaniu reformy samorządowej, a także w działaniach związanych z integracją Ukrainy ze strukturami europejskimi. W latach 2004-2024 w wizytach studyjnych do Polski wzięło udział 7219 obywateli Ukrainy: 4916 profesjonalistów i 2303 studentów.

Rekrutacja uczestników wizyt studyjnych dla profesjonalistów poprzedzona jest listem intencyjnym kierowanym do biura programu „STP” w Warszawie od zainteresowanych instytucji i organizacji partnerskich z krajów regionu, lub od polskich organizacji pozarządowych oraz innych instytucji.

11 000 osób, w tym studenci i profesjonaliści reprezentujący różne środowiska, uczestniczyło w wizytach studyjnych w latach 2004-2004.

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

8.862.995 USD

w tym 511.040 USD w 2024 roku.

WIĘCEJ INFORMACJI:
studytours.pl

REALIZATOR PROGRAMU:

Fundacja Liderzy Przemian

łącznie, w latach 2004-2024, w wizytach studyjnych uczestniczyło ponad 11 000 osób, w tym blisko 4 tysiące studentów i prawie 7 500 profesjonalistów reprezentujących różne środowiska.

W 2022 roku, po rozpoczęciu rosyjskiej agresji na Ukrainę, PAFW uruchomiła inicjatywę „STP dla Ukrainy” z budżetem 900 tysięcy złotych. Polskie organizacje pozarządowe, które wcześniej gościły w Polsce grupy liderów studenckich i profesjonalistów, przekazały za pośrednictwem absolwentów programu wsparcie rzeczowe i finansowe osobom poszkodowanym przez wojnę. Pomoc ta została skierowana do większości z 24 obwodów w Ukrainie, m.in. do obwodu kijowskiego i Kijowa, lwowskiego, tarnopolskiego, dniepropietrowskiego, charkowskiego, sumskiego i ługańskiego.

W ramach programu Fundacja jest także zaangażowana w Warszawską Letnią Akademię Euro-Atlantycką (WEASA) – inicjatywę, będącą wspólnym przedsięwzięciem PAFW, The German Marshall Fund of the United States oraz Fundacji Centrum Europejskie Natolin.

Oferta zajęć Akademii – prowadzonych na kampusie nato-lińskim – jest skierowana do ekspertów z krajów Partnerstwa Wschodniego oraz Bałkanów Zachodnich: analityków, doradców politycznych i rządowych, pracowników think tanków i NGOs, urzędników służby cywilnej oraz dziennikarzy. Przez pierwsze lata zakres tematyczny Akademii obejmował transformację systemową, integrację europejską i relacje transatlantyckie, a od 2017 roku tematem wiodącym WEASA stały się wyzwania cyfrowe, zwłaszcza bezpieczeństwo w cyberprzestrzeni. Dwunasta edycja WEASA odbyła się pod tytułem „Euro-Atlantic Relations and Integration at the Time of Crisis”. Ważnym tematem było omówienie doświadczeń Polski na drodze do NATO i UE, z okazji 25. i 20. rocznicy polskiego członkostwa w tych organizacjach.

łącznie, w dwunastu edycjach WEASA (2013-2024), wzięło udział 522 uczestników z krajów Partnerstwa Wschodniego, a także (od 2017 roku) z Bałkanów Zachodnich, w tym: 50 osób z Armenii, 38 z Azerbejdżanu, 47 z Białorusi, 92 z Gruzji, 43 z Mołdawii, 143 z Ukrainy. ■

WSPIERAMY UKRAINĘ

To specjalny program grantowy, uruchomiony przez Fundację Wolności w odpowiedzi na wojnę w Ukrainie, skierowany do polskich organizacji pozarządowych niosących pomoc ludności cywilnej w Ukrainie oraz uchodźcom wojennym w Polsce. Na program Fundacja przeznaczyła dotąd ponad 11 milionów złotych dofinansowując 217 projektów.

Priorytetem jest wsparcie organizacji, które mają ugruntowaną współpracę z partnerami w Ukrainie, a także tych działających w małych miejscowościach Polski, gdzie schronili się ukraińscy uchodźcy.

Pomoc obejmuje też koordynację działań polskich NGOs na rzecz Ukrainy i przybyłych z niej uchodźców – również we współpracy z innymi polskimi instytucjami czy środowiskami.

11 milionów złotych na wsparcie działań polskich organizacji pozarządowych podejmowanych we współpracy z partnerami w Ukrainie, a także realizowanych w Polsce na rzecz uchodźców z Ukrainy.

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

3.089.001 USD

w tym 610.163 USD w 2024 roku.

WIĘCEJ INFORMACJI:

fed.org.pl/wspieramy-ukraine/

REALIZATOR PROGRAMU:

Fundacja Edukacja dla Demokracji

W otwartych konkursach grantowych można otrzymać dofinansowanie na projekty służące m.in. wsparciu edukacji ukraińskich dzieci i młodzieży w Polsce oraz w Ukrainie, wsparciu ukraińskich uchodźców poprzez doradztwo prawne, obywatelskie, zawodowe, z zakresu usług publicznych, jak i pomoc psychologiczną. Projekty mogą dotyczyć również zapobiegania dyskryminacji i nieprzyjaznym aktom, na jakie mogą być narażeni ukraińscy uchodźcy, a także przeciwdziałania dezinformacji oraz zapewniania rzetelnej informacji o uchodźcach z Ukrainy w Polsce i wydarzeniach w Ukrainie.

Program stanowi rozwinięcie specjalnej inicjatywy, jaka została uruchomiona w programie „Przemiany w Regionie” (RITA). W pierwszych dniach marca 2022 roku, w odpowiedzi na rosyjską inwazję na Ukrainę, w ramach konkursu grantowego programu „RITA” ogłoszono interwencyjną „ścieżkę ukraińską”. Przeznaczono na nią dostępne wówczas w ramach programu zasoby organizacyjne i finansowe. Wraz z utworzeniem odrębnego programu – „Wspieramy Ukrainę” – „ścieżka ukraińska” stała się jego częścią.

W marcu 2022 roku na konkurs grantowy nowego programu wpłynęły aż 422 wnioski. Komisja Grantowa przyznała dofinansowanie 59 projektom; 44 z nich zrealizowano w Polsce, zaś 15 w Ukrainie. Dzięki tym projektom wsparto działania ratujące życie i zdrowie cywilów: ich ewakuację, zapewnienie schronienia, zaopatrzenie w środki medyczne oraz pomoc psychologiczną dla osób dotkniętych wojną.

W ramach kolejnych pięciu edycji konkursów grantowych, od jesieni 2022 do wiosny 2024 r., przyznano

132 dotacje przede wszystkim na projekty wspierające ukraińskie dzieci i młodzież, zarówno te przebywające w Polsce, jak i w Ukrainie. Pomoc koncentrowała się na zwiększaniu dostępu do edukacji szkolnej oraz pozaszkolnej, wsparciu psychologicznym, prawnym i językowym. Dofinansowano także działania informacyjne, poradnictwo prawne, przeciwdziałanie dyskryminacji oraz dezinformacji na temat społeczności ukraińskich uchodźców w Polsce oraz wydarzeń w Ukrainie.

Ze wsparcia programu skorzystało bezpośrednio blisko 97 tysięcy ukraińskich uchodźców przebywających w Polsce - około połowę stanowiły dzieci i młodzież - a także blisko 160 tysięcy osób w Ukrainie, w tym ponad 34 tysiące dzieci i młodzieży. Około 70 tysięcy osób otrzymało wsparcie humanitarne, ponad 14 tysięcy skorzystało ze wsparcia psychologicznego, a ponad 15 tysięcy uzyskało porady prawne i obywatelskie. Natomiast kampania mająca na celu przeciwdziałanie dezinformacji na temat uchodźców z Ukrainy objęła swoim zasięgiem w Polsce około 220 tysięcy osób.

Obok programu „Wspieramy Ukrainę”, do kilku programów krajowych PAFW udało się ich Realizatorom pozyskać ponad 30 milionów złotych od takich organizacji zagranicznych jak Save the Children, czy PLAN International. Środki te posłużyły udzielaniu pomocy ukraińskim uchodźcom w Polsce, przede wszystkim integracji dzieci i młodzieży, w ramach Programu Rozwoju Bibliotek, „Szkoły Uczącej Się”, „Szkoły z Klasą”, czy „Działaj Lokalnie”. ■

MONITORING, EWALUACJE, ANALIZY (MEVA)

Program mający na celu prowadzenie stałych prac analitycznych służących maksymalizowaniu oddziaływania i efektywności programów PAFW, a także przedsięwzięć innych organizacji pozarządowych.

Prace te pomagają w ustalaniu, na ile zdefiniowane wcześniej w fundacyjnych programach cele, podjęte działania i osiągnięte rezultaty odpowiadają na społeczne potrzeby i problemy, zwłaszcza lokalnych społeczności. Wyniki badań służą zarówno do projektowania nowych działań programowych, jak i modyfikacji tych istniejących.

Na przykład wyniki badań ewaluacyjnych takich programów, jak „Działaj Lokalnie”, „Uniwersytety Trzeciego Wieku”, czy „Szkoła Edukacji PAFW i UW”, posłużyły Fundacji we wprowadzaniu nowych rozwiązań oraz zmian w realizowanych wcześniej inicjatywach. Jednym z założeń programu „MEVA” jest monitorowanie zakończonych przez PAFW przedsięwzięć pod kątem trwałości osiągniętych rezultatów.

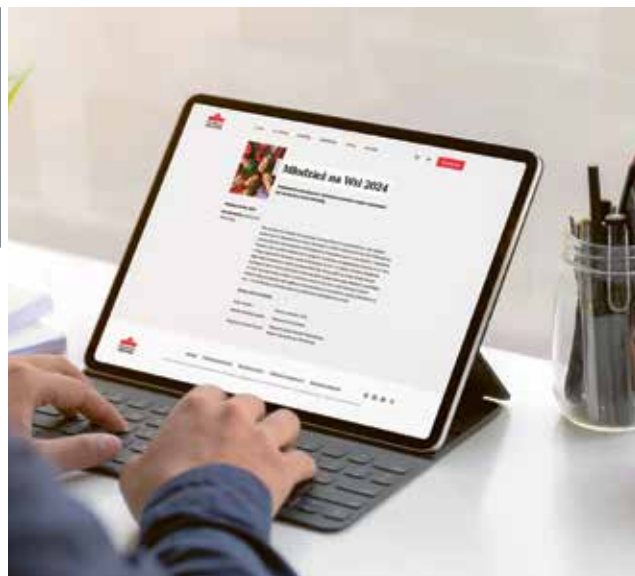
Potencjalne działania PAFW są rozpatrywane w kontekście istniejących i przewidywanych potrzeb społecznych. W tym celu prowadzi się badania określonych grup społecznych – np. młodzieży, bibliotekarzy, czy pracowników organizacji pozarządowych – i testuje nowe inicjatywy. Przykładem może być badanie kluczowych trendów oddziałujących na aktywność społeczną mieszkańców małych miast i wsi oraz ich wpływu na sposób sprawowania lokalnego przywództwa, przeprowadzone w 2019 roku w ramach programu „Liderzy PAFW”. Innym przykładem jest analiza wpływu Programu Rozwoju Bibliotek na jego uczestników w porównaniu z bibliotekami i społecznościami, które w tym

programie nie uczestniczyły. Natomiast w ubiegłym roku zrealizowane zostało badanie uwarunkowań zaangażowania społecznego młodzieży wiejskiej „Młodzież na Wsi 2024”.

W latach 2022-2023 część analiz i ewaluacji, między innymi w „Działaj Lokalnie” i Programie Rozwoju Bibliotek, ukierunkowana została na identyfikację wyzwań, z jakimi musiały zmierzyć się organizacje pozarządowe oraz inne instytucje lokalne w związku z napływem ukraińskich uchodźców, tak aby dostosować swoje działania w ramach tych przedsięwzięć. Podobnie w latach wcześniejszych na podstawie analiz i badań wprowadzane były modyfikacje w poszczególnych programach, aby odpowiadały one na zmieniające się uwarunkowania zewnętrzne – na przykład podczas pandemii. Ponadto przeprowadzono prace analityczne pod kątem możliwości włączenia się PAFW oraz organizacji z nią współpracujących w działania edukacyjne oraz animujące lokalne społeczności na rzecz ochrony środowiska i klimatu. Między innymi w ich efekcie powstał program „Zielony Lider”.

W ramach programu „MEVA” analizowane są także wzajemnie uzupełniające się i wzmacniające komponenty bieżących programów PAFW w celu podniesienia jakości oraz efektywności fundacyjnych działań. Do takich projektów należy m.in. „Ewaluacja do kwadratu”, inicjatywa służąca rozwojowi kultury ewaluacji

FAKTY I LICZBY

W 2024 roku zrealizowane zostało badanie uwarunkowań zaangażowania społecznego młodzieży wiejskiej „Młodzież na Wsi 2024”.

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

2.955.454 USD

w tym 125.717 USD w 2024 roku.

w środowisku organizacji współpracujących z PAFW, w ramach której powstał poradnik „Ewaluacja – jak to się robi?”. Odbywają się również cykliczne seminaria dotyczące badań ewaluacyjnych. Projekt szczególnie stanowi badanie „Oddziaływanie na kapitał społeczny w społecznościach PAFW” (tzw. „BOX”), dzięki któremu stworzono i przetestowano zestaw metod i technik badawczych, pozwalających na określenie zmian w po-

ziomie kapitału społecznego w wyniku oddziaływania fundacyjnych programów na małe społeczności.

Poprzez program „MEVA” Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności także wspiera Fundację „Stocznia”, której jest współzałożycielem. Jednocześnie „Stocznia” pełni rolę Realizatora istotnej części programu „MEVA”. ■

Ludzie, projekty, inicjatywy

ENGLISH TEACHING	
› Marek Kamiński gościem jubileuszowego XX spotkania „English Teaching Market”	41
RÓWNAĆ SZANSE	
› Gotowi na przyszłość: Sprawczość (nie)dozwolona	42
SZKOŁA UCZĄCA SIĘ (SUS)	
› Dr Igor Bykowski. Od nauczyciela do lidera	43
SZKOŁA EDUKACJI PAFW I UW	
› Szkoła Edukacji PAFW i UW inspiracją dla Ukrainy?	44
PROJEKTOR – WOLONTARIAT STUDENCKI	
› Piknik Naukowy z „PROJEKTOREM” w Kuryłowie	45
STYPENDIA POMOSTOWE	
› Staż w Kongresie Stanów Zjednoczonych. Relacja Zbigniewa Stalmacha	46
UNIWERSYTETY TRZECIEGO WIEKU (UTW)	
› „Pary Językowe – Kultura w Mieście”: łącząc pokolenia i kultury w Gdańsku	47
KURS NA ODPORNOŚĆ	
› Budowanie odporności w szkole. Od teorii do praktyki	48
DZIAŁAJ LOKALNIE	
› Ośrodki Działaj Lokalnie w obliczu walki ze skutkami powodzi	49
SEKTOR 3.0	
› Sztuczna inteligencja (AI) w działaniach organizacji społecznych	50
PROGRAM LIDERSKI PAFW	
› Dominika Piotrowska – liderka zmian w Golubiu-Dobrzyniu	51
LOKALNE PARTNERSTWA PAFW	
› Nowe Lokalne Partnerstwa PAFW dołączyły do programu	52
PROGRAM ROZWOJU BIBLIOTEK	
› „Biblioteki dla Klimatu”: Edukacja i działania dla przyszłości	53
PRO PUBLICO BONO	
› O dziennikarstwie, nie tylko lokalnym, w praktyce	54
ZIELONY LIDER	
› Zielona transformacja Lubonia: Retencja wody i lokalna współpraca	55
STYPENDIA IM. LANE’A KIRKLANDA	
› Tysięczna absolwentka Programu Kirklanda: Maryna Ohorodniichuk	56
PRZEMIANY W REGIONIE (RITA)	
› Ambasadorzy Przemian w Regionie spotkali się w Bydgoszczy	57
STUDY TOURS TO POLAND (STP)	
› SUKRAM – solidarność przez mediację i arbitraż. Współpraca na rzecz Ukrainy	58
WSPIERAMY UKRAINĘ	
› Odnowiony schron dla studentów w Łucku	59

ENGLISH TEACHING

MAREK KAMIŃSKI GOŚCIEM JUBILEUSZOWEGO XX SPOTKANIA „ENGLISH TEACHING MARKET”

Od 20 lat ogólnopolskie spotkania edukacyjne „English Teaching Market” dla nauczycieli języka angielskiego z małych miejscowości służą rozwojowi sieci współpracy. Jubileuszowe spotkanie, które odbyło się w 2024 roku, zgromadziło ponad 300 nauczycielek i nauczycieli, innych edukatorów oraz liderów społecznych z całej Polski.

Wydarzenie skoncentrowało się na kluczowych tematach edukacyjnych, takich jak praca z uczniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych, wspieranie komunikacji w klasie oraz rozwijanie kreatywności w procesie nauczania.

Szczególnym punktem programu była obecność Marka Kamińskiego, znanego podróżnika i filozofa życia, który podzielił się swoimi doświadczeniami z licznych wypraw, takich jak zdobycie biegunów Ziemi. W swoim wystąpieniu podkreślił znaczenie przekraczania własnych ograniczeń i otwartości na świat. „Gdy dochodzimy do punktu, z którego możemy spaść, jest on także punktem, z którego widzimy więcej” – powiedział. Jego opowieść o roli języka angielskiego jako narzędzia otwierającego drzwi do międzynarodowych możliwości była niezwykle inspirowa dla uczestników wydarzenia.

W spotkaniu wzięli także udział inni świetni prelegenci, m.in. Paul Jenkins (The Psychology of Positivity), Jen MacArthur – reprezentująca Ambasadę USA (Reading

Pictures: Treating Images as Text to Promote Critical Thinking) i Toni Bourgea (Team Work). Z kolei Anita Rucioch-Gołek, polonistka i laureatka Nagrody im. Ireny Sendlerowej „Za naprawianie świata”, przedstawiła, jak literatura może rozwijać empatię u uczniów i wzbogacać ich wyobraźnię. Dr Joanna Kowalczyk, ekspertka w dziedzinie edukacji językowej, zaprezentowała nowoczesne metody pracy z uczniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych, dostarczając uczestnikom praktycznych wskazówek do wykorzystania w codziennej pracy. Wśród prelegentów był także Adam Jankowski, psycholog i trener, który omawiał strategie skutecznego motywowania uczniów i budowania relacji w klasie.

„English Teaching Market to nie tylko ciekawe i inspirujące warsztaty, ale przede wszystkim czas, kiedy mogę spotkać nauczycieli takich jak ja – pracujących w małych wiejskich szkołach. Te spotkania, rozmowy, wspólne spędzanie czasu i wymiana doświadczeń dają mi równie wiele jak udział w szkoleniach” – podsumowuje jedna z nauczycielek.

*Gdy dochodzimy do punktu,
z którego możemy spaść,
jest on także punktem,
z którego widzimy więcej.*

Marek Kamiński
podróżnik, filozof życia

RÓWNAĆ SZANSE

GOTOWI NA PRZYSZŁOŚĆ:
SPRAWCZOŚĆ (NIE)DOZWOLONA

Debata „Gotowi na przyszłość: Sprawczość (nie)dozwolona” odbyła się we wrześniu 2024 roku pod patronatem Rzeczniczki Praw Dziecka Moniki Horny-Cieślak w ramach prowadzonego od czterech lat przez program „Równać Szanse” cyklu seminariów poświęconych wyzwaniom, z którymi aktualnie mierzą się młodzi ludzie. Partnerem medialnym debaty był portal Goniec.pl.

W wydarzeniu wzięli udział prelegenci oraz uczestnicy, których połączyła dyskusja na temat budowania i umacniania w młodym pokoleniu poczucia sprawczości.

Prelegentami byli m.in. Rzeczniczka Praw Dziecka Monika Horna-Cieślak, Anna Lewandowska, Prof. Marcin Matczak, zaś moderatorem był Janusz Schwertner, redaktor naczelny portalu Goniec.pl.

Tematyka debaty obejmowała różnorodne aspekty ograniczeń, jakie dorosłe otoczenie nakłada na młodych, tłumiąc ich inicjatywę, pomysłowość i poczucie odpowiedzialności za własne działania.

Monika Horna-Cieślak w swojej wypowiedzi podkreśliła, że „Dzieci mają głos, ten głos jest bardzo ważny, ten głos jest autentyczny. Wciąż mamy kulturę podważania sprawczości osób młodych. My, dorośli, boimy się

oddawać sprawczość osobom młodym, ponieważ to jest odebranie kawałka władzy”.

W kontekście wsparcia młodych ludzi Anna Lewandowska zwróciła uwagę na potrzebę tworzenia przestrzeni, w której młodzież może popełniać błędy, ucząc się na nich i rozwijając swoje umiejętności. Natomiast Prof. Marcin Matczak zaapelował o zmianę podejścia w edukacji, wskazując, że szkoła powinna być miejscem inspiracji i rozwoju, a nie tylko instytucją przekazującą wiedzę.

Poruszono tematy związane z presją społeczną, nadmierną kontrolą i brakiem przestrzeni do samodzielnego podejmowania działań przez młodych. Uczestnicy zdobyli praktyczne wskazówki, jak wspierać młodzież w odkrywaniu ich potencjału oraz budowaniu pewności siebie.

Wciąż mamy kulturę podważania sprawczości osób młodych. My, dorośli, boimy się oddawać sprawczość osobom młodym, ponieważ to jest odebranie kawałka władzy.

Monika Horna-Cieślak
Rzeczniczka Praw Dziecka, Liderka PAFW

SZKOŁA UCZĄCA SIĘ (SUS)

DR IGOR BYKOWSKI. OD NAUCZYCIELA DO LIDERA

Inspirująca droga dr. Igora Bykowskiego pokazuje, jak program „Szkoła Ucząca Się” (SUS) wspiera rozwój liderów oświaty w Polsce. Jego kariera – od nauczyciela do Wielkopolskiego Kuratora Oświaty – ilustruje, jak świadome przywództwo i otwartość na zmiany mogą wpłynąć na jakość edukacji.

Dr Igor Bykowski rozpoczął swoją przygodę z edukacją w 2012 roku jako nauczyciel języka polskiego, historii i etyki, a także pedagog szkolny. Rozwijał swoje kompetencje podczas Studiów Podyplomowych Liderów Oświaty w Collegium Civitas, realizowanych w ramach programu „SUS”. W 2023 roku, gdy był dyrektorem Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Strykowie, jego szkoła dołączyła do „Całościowego Rozwoju Szkoły” – jednego z flagowych przedsięwzięć programu „SUS”.

Wprowadzenie oceniania kształtującego i zintegrowanego podejścia do uczenia się zapoczątkowało zmiany w jego szkole. „Program ‘SUS’ umożliwił nam spojrzenie na nauczanie z nowej perspektywy. Kluczowe było partnerstwo między nauczycielem a uczniem, które wzmacnia wewnętrzną motywację dzieci” – podkreśla Dr Igor Bykowski.

W 2024 roku Dr Igor Bykowski objął stanowisko Wielkopolskiego Kuratora Oświaty. Priorytety jego działalności

są zgodne z celami programu „SUS”: promowanie oceniania kształtującego, rozwój współpracy w szkołach i wspieranie podmiotowego traktowania uczniów oraz nauczycieli. „Edukacja to nie tylko wyniki egzaminów. Każdy uczeń ma swoje wyzwania, swój własny Mount Everest” – tłumaczy Dr Bykowski.

Efekty udziału szkół w programie „SUS” są widoczne zarówno w ich pracy, jak i na poziomie systemowym. Wspierane placówki doskonalą metody nauczania, monitorują osiągnięcia uczniów oraz budują kulturę współpracy. Dzięki takim liderom jak Dr Bykowski, polska edukacja skuteczniej przygotowuje młodych ludzi na wyzwania współczesnego świata. Program „SUS”, obejmujący swoim zasięgiem już ponad 12 tysięcy szkół i 200 tysięcy nauczycieli, wzmacnia szkolnictwo jako całość, wprowadzając realne i trwałe zmiany.

Program „SUS” umożliwił nam spojrzenie na nauczanie z nowej perspektywy. Kluczowe było partnerstwo między nauczycielem a uczniem, które wzmacnia wewnętrzną motywację dzieci.

dr Igor Bykowski
Wielkopolski Kurator Oświaty

SZKOŁA EDUKACJI PAFW I UW

SZKOŁA EDUKACJI PAFW I UW
INSPIRACJĄ DLA UKRAINY?

Wiele wskazuje, że może tak się stać. A wszystko to dzięki tygodniowej wizycie studyjnej przedstawicieli ukraińskich instytucji szkolnictwa wyższego, w której wzięli udział akademicy i osoby związane z edukacją z ośrodków badawczych przeniesionych z terenów objętych działaniami wojennymi, m.in. Ługańska, Doniecka, czy Berdiańska.

Jedną z inicjatorek wizyty była Prof. Lilija Hrynewycz – Ministra Oświaty i Nauki Ukrainy w latach 2016-2019, nauczycielka, działaczka oświatowa, jedna z inicjatorek reformy edukacji w Ukrainie, a także absolwentka utworzonego przez Polsko-Amerykańską Fundację Wolności Programu Kirklanda, obecnie Prorektor Charkowskiego Narodowego Uniwersytetu im. Wasyla Karazina.

„Celem tej wizyty było zanurzenie się w nasz system edukacyjny i przyjrzenie się temu, jak w Szkole Edukacji przygotowujemy przyszłych nauczycieli. Zaplanowaliśmy bardzo różnorodne doświadczenia, od obserwacji po aktywne działania. Liczę na wspólne wypracowanie koncepcji kształcenia kadr nauczycielskich w Ukrainie” – wyjaśnia Magdalena Swat-Pawlicka, dyrektorka programowa Szkoły Edukacji.

Uczestnicy przez pięć dni mieli okazję przyglądać się, w jaki sposób zorganizowana jest Szkoła Edukacji i jak wyglądają w niej zajęcia. Brali udział m.in. w warsztatach dydaktyki przedmiotowej, poznali też założenia semi-

narium integrującego. Odbyli wizytę w szkołach praktyk oraz w ukraińskiej szkole w Warszawie i wysłuchali prezentacji wyników badań dotyczących ukraińskich uczniów w polskim systemie oświaty.

„Bardzo dziękujemy za tę możliwość. To było dla nas bardzo ciekawe doświadczenie, poznaliśmy wiele nowych metod pracy z dziećmi, ale i z przyszłymi nauczycielami. Największe wrażenie zrobił na nas program Szkoły Edukacji, jego trwałość i cały system przygotowania nauczycieli do pracy. Chcielibyśmy skorzystać z waszych doświadczeń i również zaproponować przyszłym nauczycielom krótszy program kształcenia. Duże wrażenie zrobiły na nas wasze programy dla mentorów, baza szkół praktyk, to, że studenci nie poznają najpierw samej teorii, tylko od razu mogą wcielać ją w życie podczas praktyk. Robicie tu świetne rzeczy” – mówiła Olha Vyhovska, wicedyrektorka Akademii Nauczycielskiej Charkowskiego Uniwersytetu Narodowego im. Wasyla Karazina.

Największe wrażenie zrobił na nas program Szkoły Edukacji, jego trwałość i cały system przygotowania nauczycieli do pracy.

Olha Vyhovska
wicedyrektorka Akademii Nauczycielskiej
Charkowskiego Uniwersytetu Narodowego
im. Wasyla Karazina

PROJEKTOR – WOŁONTARIAT STUDENCKI

PIKNIK NAUKOWY Z „PROJEKTOREM” W KURYŁÓWCE

Pikniki Naukowe w programie „PROJEKTOR” to inicjatywa mająca na celu rozwijanie zainteresowań naukami ścisłymi wśród dzieci i młodzieży z mniejszych miejscowości. Podczas interaktywnych warsztatów organizowanych przez studentów-wolontariuszy ich uczestnicy mają okazję samodzielnie eksperymentować i odkrywać fascynujące tajemnice nauki.

Inicjatywa, skierowana głównie do uczniów klas IV-VIII, oferuje warsztaty z różnych dziedzin, takich jak robotyka, kryminalistyka, edukacja finansowa czy przyrodnicza. Każde takie wydarzenie nie tylko inspirowanie do nauki, ale także promuje współpracę i rozwój kompetencji społecznych u młodych ludzi i zaangażowanych wolontariuszy.

„Pokazujemy dzieciom, że nauka jest fascynująca. Na jeden dzień tradycyjne lekcje ustępują miejsca pasjonującym warsztatom. Studenci-wolontariusze inspirowanie młodszych kolegów do odkrywania świata nauki. Dzieci mają okazję poznać tajniki różnych dziedzin i znaleźć swoją pasję” – wyjaśnia Kamil Wrzos, Dyrektor Programu „PROJEKTOR”.

W Pikniku Naukowym, który odbył się w marcu 2024 roku w Szkole Podstawowej im. Franciszka Kyci w Kuryłówce w województwie podkarpackim wzięło udział

50 wolontariuszy i wolontariuszek, którzy zorganizowali warsztaty z ośmiu dziedzin nauki i techniki, w tym m.in. z matematyki, konstrukcji przestrzennych, lotnictwa, a także pierwszej pomocy. Dzieci miały okazję aktywnie uczestniczyć w zajęciach, które pokazały im, że nauka może być ekscytującą przygodą oraz otwierać drzwi do wielu ciekawych zawodów.

Warsztaty prowadzili studenci z Politechniki Rzeszowskiej i Uniwersytetu Rzeszowskiego, reprezentujący m.in. Koło Naukowe Automatyków i Robotyków „ROBO”, Studenckie Koło Naukowe Ratownictwa Medycznego oraz wiele innych organizacji.

Wspólny wysiłek wszystkich zaangażowanych uczynił ten Piknik Naukowy wyjątkowym wydarzeniem, który w młodych mieszkańcach Kuryłówki i okolic rozwinął kreatywność i rozbudził pasję do zdobywania wiedzy.

*Studenci-wolontariusze
inspirują młodszych kolegów
do odkrywania świata nauki.
Dzieci mają okazję poznać
tajniki różnych dziedzin
i znaleźć swoją pasję.*

Kamil Wrzos
Dyrektor Programu „PROJEKTOR”

STYPENDIA POMOSTOWE

STAŻ W KONGRESIE STANÓW ZJEDNOCZONYCH.
RELACJA ZBIGNIEWA STALMACHA

„Staż w Kongresie Stanów Zjednoczonych, który odbyłem w 2024 roku w ramach programu Transatlantic Future Leaders Forum, był przełomowym doświadczeniem w moim życiu” – ocenia Zbigniew Stalmach, uczestnik Programu Stypendiów Pomostowych, absolwent prawa Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie.

Po przejściu wieloetapowego procesu rekrutacyjnego, Zbigniew został desygnowany do pracy w Komisji Praw Człowieka przez jej Przewodniczącego kongresmana Chrisa Smitha, który od ponad 40 lat, nieprzerwanie reprezentuje dystrykt New Jersey.

O swojej pracy Zbigniew mówi: „Zajmowałem się organizacją wydarzeń, poczynając od planowania kwestii logistycznych, przez promocję danej inicjatywy oraz prowadzenie strony internetowej, aż po koordynowanie całego wydarzenia. Byłem również odpowiedzialny za tworzenie projektów przemówień kongresmana Smitha, czy propozycji zmian legislacyjnych po przeprowadzonym wysłuchaniu w Kongresie. Najbardziej satysfakcjonujące było dla mnie jednak zaproszenie na kilka spotkań ‘za zamkniętymi drzwiami’, w których uczestniczyli tylko kongresman, dyrektor sztabu i zainteresowane osoby wysokiego szczebla”.

Oprócz pracy na Kapitolu, Zbigniew uczestniczył w spotkaniach organizowanych w ramach programu Trans-

atlantic Future Leaders Forum z ekspertami sektora prywatnego, przedstawicielami organizacji międzynarodowych i byłym ambasadorem USA w Polsce. Miło wspomina również liczne podróże, m.in. emocjonującą wizytę w Nowym Jorku oraz wyjazd do Miami Beach.

„Gdy po raz pierwszy usłyszałem o możliwości stażu w Kongresie USA, stał się on dla mnie nie tylko celem zawodowym, ale też niewątpliwie marzeniem. Dlatego ostatnie dwa miesiące spędzone w Waszyngtonie traktuję jako ogromne wyróżnienie. Zdobyte doświadczenie ukształtowało moją świadomość kulturową i zawodową. Jestem pewien, że ten wyjątkowy okres na Capitol Hill wpłynie na moją przyszłość i zostanie w pamięci jako niesamowita przygoda. Z pełnym przekonaniem polecam te staże moim Koleżankom i Kolegom uczestniczącym w Programie Stypendiów Pomostowych” – mówi Zbigniew Stalmach.

Zdobyte doświadczenie ukształtowało moją świadomość kulturową i zawodową. Jestem pewien, że (...) wpłynie na moją przyszłość i zostanie w pamięci jako niesamowita przygoda.

Zbigniew Stalmach

UNIWERSYTETY TRZECIEGO WIEKU (UTW)

„PARY JĘZYKOWE – KULTURA W MIEŚCIE”:
ŁĄCZĄC POKOLENIA I KULTURY W GDAŃSKU

Jak Gdańsk stał się przestrzenią dialogu międzypokoleniowego i międzykulturowego dzięki sile języka i kultury? Oto historia wyjątkowego projektu, który zmienił życie jego uczestników.

W 2024 Fundacja NOVA w Gdańsku, we współpracy z animatorkami społecznymi Krystyną Woźniczką i Joanną Leszczyńską zainicjowały działania w projekcie społecznym „Pary Językowe – Kultura w Mieście”. Otrzymał on wsparcie w ramach konkursu „Seniorzy w Akcji”. Dzięki tej inicjatywie polscy seniorzy i ukraińscy uchodźcy wojenni wspólnie odkrywali uroki języka polskiego i kultury Gdańska.

Dwanaście polsko-ukraińskich par językowych, nie tylko prowadziło rozmowy po polsku, ale także uczestniczyło we wspólnych wyjściach kulturalnych, takich jak spektakle teatralne, koncerty w filharmonii czy wizyty w muzeach. Te doświadczenia stały się fundamentem trwałej przyjaźni między uczestnikami.

Krystyna Woźniczka, jedna z animatorek projektu, podkreśla: „Sprawia mi wielką radość, kiedy widzę, jak seniorzy zmieniają się dzięki takiej aktywności. Potrzebujemy siebie nawzajem – oni mnie, a ja ich”. Joanna Leszczyńska, radna dzielnicy Chełm, dodaje: „To był dla

nas priorytet, aby osoby z Ukrainy poczuły się częścią naszej społeczności. Kultura i wspólne rozmowy okazały się idealnym połączeniem”.

Zwieńczeniem projektu była publikacja przewodnika „Śladami polsko-ukraińskich par. Gdański przewodnik bardzo kulturalny”, na który składają się wspomnienia, refleksje uczestników oraz subiektywny opis miejsc kultury w Gdańsku. Jest symbolem wspólnych przeżyć i inspiracją dla innych.

Dzięki projektowi ukraińscy uchodźcy nauczyli się języka polskiego i stali się uczestnikami lokalnej społeczności. Seniorzy zaś odnaleźli sens i satysfakcję w swojej pracy wolontariackiej. Relacje, które powstały, mają szansę przetrwać lata.

„Pary Językowe – Kultura w Mieście” to przykład, jak lokalne inicjatywy mogą łączyć pokolenia, przełamywać bariery kulturowe i budować trwałe więzi społeczne.

*To był dla nas priorytet,
aby osoby z Ukrainy poczuły
się częścią naszej społeczności.
Kultura i wspólne rozmowy
okazały się idealnym
połączeniem.*

Joanna Leszczyńska
radna dzielnicy Chełm w Gdańsku

KURS NA ODPORNOŚĆ

BUDOWANIE ODPORNOŚCI W SZKOLE.
OD TEORII DO PRAKTYKI

W październiku 2024 roku w Warszawie odbyła się konferencja pt. „Troska o uczniów, troska o siebie. Od teorii do praktyki w budowaniu odporności w szkole” inaugurująca nową edycję programu „Szkoła z Klasą”, obecnie prowadzonego w ramach najnowszego przedsięwzięcia PAFW „Kurs na Odporność”, realizowanego we współpracy z Fundacją Szkoła z Klasą oraz Fundacją Edukacja dla Demokracji. W spotkaniu wzięło udział ponad 100 nauczycieli i nauczycielek.

„Powinniśmy ostrożnie mówić o kryzysie zdrowia psychicznego młodych ludzi i nie ograniczać debaty o zdrowiu psychicznym jedynie do działań interwencyjnych” – powiedziała podczas konferencji Paulina Piechna-Więckiewicz, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej. W swoim wystąpieniu położyła szczególny nacisk na prowadzenie działań profilaktycznych. Z kolei Marianna Hajdukiewicz, Dyrektor Programowa PAFW, określiła „Szkołę z Klasą” jako inicjatywę, która od ponad 20 lat towarzyszy szkołom i odpowiada na aktualne potrzeby uczniów oraz nauczycieli. „Oferuje wsparcie tam, gdzie jest ono najbardziej potrzebne, dlatego jesteśmy przekonani, że będzie skutecznie wspierać odporność psychiczną najmłodszych” – powiedziała Marianna Hajdukiewicz.

Uczestnicy dyskutowali o zdrowiu psychicznym uczniów oraz niezbędnych działaniach wspierających ich rozwój.

„Budowanie odporności psychicznej wśród młodzieży jest kluczowe i wymaga wdrożenia długofalowych strategii, które będą wspierać uczniów, ale też nauczycieli. Chcemy pomóc nauczycielom przekładać pomysły na konkretne działania oraz oferować wsparcie w ich realizacji. Dzisiejsze spotkanie to przede wszystkim zapoczątkowanie budowy sieci wsparcia” – wyjaśnia Agata Łuczyńska, Prezeska Fundacji Szkoła z Klasą.

Wśród prelegentów byli m.in.: Alicja Pacewicz, inicjatorka akcji „Szkoła z Klasą” i przewodnicząca Rady Fundacji Szkoła z Klasą; prof. Jacek Pyżalski z Uniwersytetu Adama Mickiewicza; psycholożka i wykładowczyni SWPS dr Magdalena Śniegulska; Marta Badowska, dyrektorka Szkoły Podstawowej nr 49 w Gdańsku, a także psycholog Tomasz Kuźmich, wykładowca SWPS oraz Szkoły Edukacji PAFW i UW.

*Chcemy pomóc nauczycielom
przekładać pomysły
na konkretne działania
oraz oferować wsparcie
w ich realizacji.*

Agata Łuczyńska
Prezeska Fundacji Szkoła z Klasą

DZIAŁAJ LOKALNIE

OŚRODKI DZIAŁAJ LOKALNIE W OBLICZU WALKI ZE SKUTKAMI POWODZI

Jesienią 2024 roku Dolny Śląsk zmagał się z tragicznymi skutkami powodzi, która dotknęła mieszkańców tego regionu. Niszczycielski żywioł spowodował ogromne zniszczenia.

Dzięki błyskawicznej reakcji Ośrodków Działaj Lokalnie oraz znajomości potrzeb mieszkańców, udało się zorganizować szereg akcji pomocowych: od zbiorów rzeczowych i finansowych po koordynację wolontariatu. Wieloletnie zaangażowanie ODL oraz ich ugruntowana pozycja w środowisku lokalnym pozwoliły skutecznie odpowiedzieć na potrzeby poszkodowanych i zapewnić im niezbędne wsparcie w tym trudnym okresie.

W ramach Funduszu Wsparcia Antykrzysowego, uruchomionego w programie „Działaj Lokalnie”, przekazano 126 tysięcy złotych lokalnym organizacjom pozarządowym dotkniętym skutkami powodzi. Wsparcie zostało rozdysponowane za pośrednictwem Ośrodków Działaj Lokalnie, co umożliwiło zakup m. in.: agregatów prądotwórczych, osuszaczy, nagrzewnic, czy środków grzybobójczych. Poza pomocą interwencyjną podejmowane były także działania takie jak wsparcie psychologiczne dla mieszkańców oraz zapewnienie miejsc pobytu dla dzieci i młodzieży, które nie miały jak wrócić do szkół.

Z pomocy skorzystały m.in. następujące ODL: LGD Partnerstwo Ducha Gór, Fundusz Lokalny Masywu Śnieżnika, Kłodzki Fundusz Lokalny oraz Stowarzyszenie LGD „Dolina Stobrawy”.

Cztery Ośrodki Działaj Lokalnie – z Bystrzycy Kłodzkiej, Kłodzka, Kowar, Niemodlina – obejmujące swoim zasięgiem 20 gmin znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji, uruchomiły zbiórki na rzecz poszkodowanych.

„Ośrodki Działaj Lokalnie tworzą wspólnotę, mającą wielką siłę pomocy. Ostatnie doświadczenia pokazały, jak wielkim zasobem jest współpraca zaprzyjaźnionych organizacji, które w obliczu kryzysu potrafią skupić całą swoją działalność na skierowaniu wsparcia w inną część kraju, która aktualnie potrzebuje pomocy” – mówi Paweł Łukasiak, Prezes Zarządu Akademii Rozwoju Filantropii w Polsce.

Ostatnie doświadczenia pokazały, jak wielkim zasobem jest współpraca zaprzyjaźnionych organizacji, które w obliczu kryzysu potrafią skupić całą swoją działalność na skierowaniu wsparcia w inną część kraju.

Paweł Łukasiak
Prezes Zarządu Akademii Rozwoju
Filantropii w Polsce

SEKTOR 3.0

SZTUCZNA INTELIGENCJA (AI) W DZIAŁANIACH ORGANIZACJI SPOŁECZNYCH

Sektor organizacji non-profit coraz chętniej sięga po nowoczesne rozwiązania technologiczne, w tym sztuczną inteligencję (AI). W 2024 roku, w programie „Sektor 3.0”, uruchomiono pilotażową inicjatywę edukacyjną, w ramach której przeszkolono blisko 50 przedstawicieli organizacji społecznych. Uczestnicy mieli okazję nie tylko podnieść swoje kompetencje cyfrowe, lecz także przetestować zastosowanie AI w praktycznych przykładach działania ich organizacji.

Głównym celem szkoleń było wskazanie, jak organizacje społeczne mogą wykorzystać AI do zwiększenia efektywności i automatyzacji procesów. Jak podkreśla Dr Dawid Szarański, dyrektor programu „Sektor 3.0”, „Inicjatywa, zrealizowana we współpracy z DELab UW, Campus AI oraz Google, pozwoliła zgromadzić doświadczenia i przygotować rekomendacje, które zebrano w krótkiej publikacji”. Opracowanie zatytułowane „Sztuczna inteligencja w działaniach organizacji społecznych. Wnioski i rekomendacje” jest dostępne w formie darmowego e-booka. Ta publikacja to zaproszenie do dyskusji nad przyszłością i rozwojem technologii w trzecim sektorze oraz nad odpowiedzialnością indywidualną w procesie adaptacji AI w działaniach społecznych.

E-book zawiera wnioski z analiz dotyczących obecnego stanu wykorzystania AI w organizacjach, wskazuje najważniejsze obszary zastosowań technologii oraz dostarcza praktycznych wskazówek na temat wdrożenia

AI w działaniach społecznych. Opracowanie zawiera również rekomendacje ekspertów oraz dodatkowe materiały edukacyjne. Można je traktować jako drogowskaz – otwierający nowe perspektywy, lecz wymagający indywidualnego podejścia.

Przedstawiciele organizacji uczestniczących w projekcie mieli różnorodne doświadczenia zawodowe i działali w odmiennych obszarach, co pozwoliło na szerokie spojrzenie na możliwości oraz wyzwania związane z wdrażaniem sztucznej inteligencji.

Prof. UW dr hab. Katarzyna Śledziewska, dyrektor zarządzająca DELab UW, zauważa, że kluczową kwestią w implementacji AI jest edukacja i otwartość na zmiany technologiczne. „Skuteczne wykorzystanie AI zależy przede wszystkim od naszej zdolności do ciągłego uczenia się i adaptacji” – mówi.

Skuteczne wykorzystanie AI zależy przede wszystkim od naszej zdolności do ciągłego uczenia się i adaptacji.

Prof. UW dr hab. Katarzyna Śledziewska
dyrektor zarządzająca DELab UW

PROGRAM LIDERSKI PAFW

DOMINIKA PIOTROWSKA – LIDERKA ZMIAN
W GOLUBIU-DOBRZYNIU

Liderka PAFW Dominika Piotrowska, obecna burmistrzynie Golubia-Dobrzynia, to przykład aktywistki oddanej swojej społeczności lokalnej.

Absolwentka Programu Liderckiego PAFW swoją przygodę z lokalnym przywództwem zaczęła od powrotu do rodzinnego miasteczka po studiach w Bydgoszczy. Tam, wraz ze znajomymi, założyła Stowarzyszenie Fabryka Kultury, które zrealizowało liczne projekty społeczne: od malowania murali po organizację koncertów i akcji charytatywnych. To właśnie wtedy jej pasja do działania połączyła się z wiedzą, którą zdobyła na warsztatach „ABC Liderstwa”. Jednak prawdziwy przełom w jej rozwoju nastąpił dzięki udziałowi w Programie Liderckim PAFW.

Dominika podkreśla, że kluczowym elementem programu była możliwość pracy w bezpiecznej atmosferze, gdzie porażki stały się okazją do nauki. „Zrozumiałam, że nie ma porażek, tylko zbieranie doświadczeń. Spotkałam ludzi, którzy podobnie jak ja, podejmują wyzwania, i mogłam czerpać z ich wiedzy i energii” – dodaje. Regularne sesje tutoringu w ramach programu pomogły jej uporządkować swoje cele i lepiej zarządzać zadaniami.

W maju 2024 roku Dominika objęła funkcję burmistrzynie, będąc jedną z nielicznych kobiet na tym stanowisku

w województwie kujawsko-pomorskim. Podkreśla, że jej rola liderki, mamy, żony i burmistrzynie wymaga niezwykłego balansu i odpowiedzialności. Dziś skutecznie zarządza zespołem i wprowadza zmiany, które przyczyniają się do wzrostu jakości życia mieszkańców Golubia-Dobrzynia.

„Pełnienie roli burmistrzynie to nieustanne wprowadzanie zmian, które wymagają przemyślenia, ale także odwagi. Program Lidercki PAFW pomógł mi nabrać pewności siebie i wyposażył mnie w praktyczne narzędzia, które wykorzystuję każdego dnia” – mówi Liderka PAFW.

„Każdego dnia uczę się, jak być lepszą liderką. Dla mnie przywództwo to zdolność do motywowania zespołu i wspólnego wyznaczania celów, którymi są rozwój miasta i poprawa jakości życia mieszkańców. Udział w Programie Liderckim PAFW dodał mi odwagi, pewności siebie i narzędzi, by stawiać czoła wyzwaniom, które niesie ta rola” – podsumowuje.

Program Lidercki PAFW pomógł mi nabrać pewności siebie i wyposażył mnie w praktyczne narzędzia, które wykorzystuję każdego dnia.

Dominika Piotrowska
burmistrzynie Golubia-Dobrzynia,
Liderka PAFW

LOKALNE PARTNERSTWA PAFW

NOWE LOKALNE PARTNERSTWA PAFW
DOŁĄCZYŁY DO PROGRAMU

Od blisko 15 lat program „Lokalne Partnerstwa PAFW” promuje wielosektorową współpracę na rzecz dobra wspólnego w lokalnych społecznościach. W 2024 roku do kilkudziesięciu dotychczas zawiązanych koalicji dołączyło sześć nowych partnerstw oraz dwa partnerskie start-upy.

Podczas spotkania inauguracyjnego Joanna Lempart, Dyktor Programowa PAFW, podkreśliła, jak ważna jest współpraca i dzielenie się doświadczeniem. „Gratuluję wszystkim zaangażowanym grupom inicjatywnym. To właśnie partnerstwa, bazując na wspólnych wartościach, pozwalają budować kapitał społeczny zdolny do przewyżczenia kryzysów” – powiedziała. Z kolei Paweł Łukasiak, Prezes Akademii Rozwoju Filantropii w Polsce, stwierdził, że działania na rzecz dobra wspólnego mają szczególne znaczenie w dzisiejszym spolaryzowanym społeczeństwie.

Nowe partnerstwa i start-upy otrzymały dotacje o łącznej wartości ponad pół miliona złotych. Dzięki tym środkom możliwa jest realizacja projektów obejmujących stworzenie ekoprzestrzeni zaprojektowanej i zagospodarowanej przez młodzież w Starogardzie Gdańskim (woj. pomorskie), powstanie młodzieżowej inicjatywy budżetu obywatelskiego w Jabłonce (woj. lubelskie), rewitalizację parku, a następnie działania integrujące mieszkańców w Kijowie Królewskim (woj. kujawsko-pomorskie), inspirowane przez młodzież działania

międzypokoleniowe w Ławie i Lubawie (woj. warmińsko-mazurskie), partycypacyjne zaprojektowanie szlaku kulturowego reprezentującego region w Redzikowie (woj. pomorskie) oraz powstanie strefy młodzieży w miejskim ośrodku kultury w Kowarach (woj. dolnośląskie).

Podczas spotkania przedstawiono również wnioski z badania „Młodzież na Wsi 2024”, przygotowanego przez Fundację Stocznia, które stanowią cenną wskazówkę dla partnerstw planujących włączyć młodych ludzi do wspólnej realizacji działań na rzecz swoich społeczności.

W obecnej edycji programu partnerskie działania prowadzone są w 12 gminach w oparciu o wypracowaną w programie metodą animacji społeczności lokalnych na rzecz dobra wspólnego. Od początku istnienia programu zawiązało się 75 partnerstw, działających z zaangażowaniem 1200 partnerów na terenie 120 gmin w całej Polsce.

*To właśnie partnerstwa,
bazując na wspólnych
wartościach, pozwalają
budować kapitał społeczny
zdolny do przewyżczenia
kryzysów.*

Joanna Lempart
Dyktor Programowa PAFW

PROGRAM ROZWOJU BIBLIOTEK

„BIBLIOTEKI DLA KLIMATU”: EDUKACJA
I DZIAŁANIA DLA PRZYSZŁOŚCI

Inicjatywa, realizowana w ramach Programu Rozwoju Bibliotek w partnerstwie z European Climate Foundation, to przedsięwzięcie, dzięki któremu biblioteki stają się przestrzeniami edukacji, inspiracji i integracji społecznej – miejscami, które łączą ludzi wokół wspólnego celu – ochrony klimatu i środowiska. Jego kluczowym elementem jest cykl szkoleń Akademia Klimatyczna.

Uczestnicząc w warsztatach i wykładach bibliotekarki zdobywają wiedzę o zmianach klimatu, uczą się angażować mieszkańców oraz organizować wydarzenia ekologiczne. Dzięki wsparciu tutorów, teoretyczne podstawy można wykorzystać w praktyce poprzez realizację lokalnych inicjatyw na rzecz ochrony środowiska. W ramach Akademii Klimatycznej zrealizowano już 24 różnorodne projekty, od edukacyjnych spotkań po konkretne działania zmieniające otoczenie. Poznajmy niektóre z uczestniczek.

Justyna Skwarska, bibliotekarka z Nadolic Wielkich (woj. dolnośląskie), zdobywczyni stypendium im. Olgi Rok, stworzyła „EkoBrygadę” – grupę kobiet, które wspólnie poprawiają bioróżnorodność w swoich ogrodach. Włączyła również mieszkańców i władze gminy w odgruzowanie terenu wokół starych dębów – miejsca, które wcześniej było dzikim parkingiem. Towarzyszące tym działaniom spotkania z ekspertami uświadliwiły społeczność na rolę drzew w ochronie klimatu. „Warto tworzyć klimat do działania – nawet w niewielkich miejscowościach takich jak nasza” – wskazuje Justyna Skwarska.

Joanna Przybyło, dyrektorka Gminnej Biblioteki Publicznej w Wierzchosławicach (województwo małopolskie), przybliżyła temat diety roślinnej mieszkańcom dziesięciu gminnych miejscowości. W ramach jej inicjatywy odbyły się warsztaty z ekspertką, degustacje potraw, a także konkurs kulinarny, w którym członkinie Kół Gospodyń Wiejskich przygotowały dania wyłącznie z roślinnych składników. Podkreśla, że „Promowanie diety roślinnej to prosty sposób na pozytywną zmianę klimatyczną – zarówno dla zdrowia, jak i środowiska”.

Z kolei Anna Akus-Szklarzewska i Anna Wojsław z Biblioteki-Centrum Kultury w Szczuczynie (województwo podlaskie) stworzyły edukacyjny kalendarz klimatyczny. „Każdy dzień ma znaczenie”, który zawiera hasła i zdjęcia, inspirujące lokalną społeczność do codziennych działań na rzecz ochrony środowiska. Anna Akus-Szklarzewska wyjaśnia: „celem naszego kalendarza jest uświadamianie, że nawet małe codzienne czynności mogą przyczynić się do pozytywnych zmian klimatycznych”.

*Warto tworzyć klimat
do działania – nawet
w niewielkich
miejscowościach
takich jak nasza.*

Justyna Skwarska
zdobywczyni stypendium im. Olgi Rok

PRO PUBLICO BONO

O DZIENNIKARSTWIE, NIE TYLKO LOKALNYM,
W PRAKTYCE

W październiku 2024 roku w Warszawie odbyło się podsumowanie pierwszej edycji szkoleń w ramach projektu „Media Forum. Rozwój Lokalny”, organizowanego przez Fundację Media Forum. W wydarzeniu wzięło udział blisko 100 dziennikarek i dziennikarzy mediów lokalnych z całej Polski.

W swoim wystąpieniu Jerzy Koźmiński, Prezes Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności, podkreślił wagę wolnych, niezależnych i profesjonalnych mediów lokalnych, które kształtują aspiracje rozwojowe i rozwiązują problemy lokalnych wspólnot. Podkreślił, że za sukcesem projektu stoją przede wszystkim jego absolwenci – ponad 300 dziennikarzy z całej Polski.

Gośćmi specjalnymi wydarzenia byli Agata Passent, Jerzy Baczyński, Andrzej Andrysiak, Michał Rusinek oraz Szymon Jadczak.

Czy w dzisiejszym świecie niezależne, wolne, dziennikarstwo ma sens? „Bardzo mocno wierzę, że tak. Sens społeczny ma tylko niezależne dziennikarstwo. Dla wspólnoty, dla demokracji, dla działania instytucji państwa jest fundamentalnym bezpiecznikiem” – uważa Jerzy Baczyński, Redaktor Naczelny tygodnika „Polityka”, który twierdzi, że zawód dziennikarza jest pewną formą misji publicznej.

Szymon Jadczak i Andrzej Andrysiak omówili rzetelność dziennikarską oraz wyzwania branży medialnej w ujęciu lokalnym i ogólnopolskim, dzieląc się swoimi doświadczeniami i przemyśleniami podczas inspirującej rozmowy. Agata Passent podkreśliła, że lokalne media mogą być źródłem fascynujących tematów niezależnie od miejsca, natomiast Michał Rusinek humorystycznie wskazał na błędy językowe jako inspiracje do refleksji i zabawy.

Podczas wydarzenia omówiono także wyzwania związane z prowadzeniem lokalnych mediów. Anna Kondraciuk i Argymir Iwicki opowiedzieli o zakładaniu gazet lokalnych. „Szkolenie dało mi odwagę, by stworzyć medium bliskie każdemu mieszkańcowi Chojnic” – powiedział Argymir Iwicki.

*Sens społeczny ma tylko
niezależne dziennikarstwo.
Dla wspólnoty, dla demokracji,
dla działania instytucji
państwa jest fundamentalnym
bezpiecznikiem.*

Jerzy Baczyński
Redaktor Naczelny tygodnika „Polityka”

ZIELONY LIDER

ZIELONA TRANSFORMACJA LUBONIA:
RETENCJA WODY I LOKALNA WSPÓŁPRACA

Luboń, dynamicznie rozwijające się miasto w województwie wielkopolskim, jest przykładem, jak lokalna inicjatywa może sprostać wyzwaniom środowiskowym. Dzięki programowi „Zielony Lider” udało się podjąć działania, które nie tylko zapobiegają skutkom nawalnych deszczy, ale także angażują społeczność w troskę o błękitno-zieloną infrastrukturę.

W obliczu problemu obniżającego się poziomu wód gruntowych i regularnych podtopień zespół z Lubonia, kierowany przez burmistrznię Małgorzatę Machalską, wdrożył kompleksowy plan działań, wspierany wiedzą i doświadczeniem wyniesionym z programu „Zielony Lider”. Projekt koncentrował się na zagospodarowaniu wód opadowych poprzez mikroretencję, nasadzenia zieleni i edukację mieszkańców.

W efekcie konsultacji społecznych i partycypacji mieszkańców powstał plan zagospodarowania terenu wokół nowego zbiornika retencyjnego, który połączono z parkiem miejskim. Dzięki współpracy udało się zaprojektować miejsca na łąki kwietne i ogrody deszczowe w przestrzeni publicznej, a także modelowy ogród deszczowy przy urzędzie miasta. Z kolei wizyta studyjna w Londynie dostarczyła inspiracji w zakresie stosowania inno-

wacyjnych rozwiązań, takich jak przerywane krawężniki i ogrody społeczne.

„Program uskrzydlił nas i oderwał od rutyny. Pokazał, jak skutecznie przygotować się do działania wobec zmian klimatu” – mówi burmistrznię Małgorzata Machalska, podkreślając rolę edukacji w budowaniu świadomości mieszkańców. Oprócz spacerów badawczych, lubońskie szkoły prowadziły warsztaty na temat retencji wody, a lokalni seniorzy poznali korzyści płynące z ogrodów deszczowych.

Dzięki programowi „Zielony Lider” Luboń stał się wzorem dla innych miast, pokazując, jak współpraca lokalnych liderów, mieszkańców i ekspertów może prowadzić do zrównoważonego rozwoju, a jednocześnie minimalizować skutki zmian klimatu.

*Program uskrzydlił
nas i oderwał od rutyny.
Pokazał, jak skutecznie
przygotować się do działania
wobec zmian klimatu*

Małgorzata Machalska
burmistrznię Lubonia

STYPENDIA IM. LANE'A KIRKLANDA

TYSIĘCZNA ABSOLWENTKA PROGRAMU KIRKLANDA:
MARYNA OHORODNIICHUK

Wyjątkowe osiągnięcia Maryny Ohorodniichuk, psycholożki z Ukrainy, wpisują się w historię sukcesów Programu Kirklanda. Jako tysięczna absolwentka programu, Maryna udowadnia, że współpraca i wiedza mogą zmieniać rzeczywistość.

Od 25 lat Program Kirklanda służy przekazywaniu polskich doświadczeń w zakresie transformacji ustrojowej oraz integracji europejskiej przedstawicielom krajów Regionu. Stypendyści uczestniczą w studiach, stażach i projektach społecznych, zdobywając wiedzę, która wspiera rozwój ich krajów. Tego efektem jest ponad tysiąc absolwentów, z których ponad połowa pochodzi z Ukrainy.

Maryna Ohorodniichuk, w ramach stypendium Kirklanda, podczas studiów na Wydziale Psychologii Uniwersytetu Warszawskiego, pod kierownictwem Dr hab. Małgorzaty Dragan, stworzyła innowacyjny kurs online dla rodziców ukraińskich nastolatków - „9 kroków do spotkania z nastolatkiem w czasach wojny”. Kurs, który już zdobył uznanie i ma być dostępny jako aplikacja mobilna, stał się jednym z przykładów praktycznego wykorzystania zdobytej wiedzy.

„Współpraca z Panią Prof. Dragan była dla mnie niezwykłym doświadczeniem. Dzięki stypendium Kirklanda mogłam nie tylko zgłębiać psychologię, ale także rozwijać konkretne narzędzia wsparcia dla rodziców i młodzieży, które są szczególnie potrzebne w kontekście wojny” – podkreśla Maryna.

Stypendystka angażowała się również w działania społeczne w Polsce, m.in. wspierając uchodźców jako wolontariuszka w Centrum Pomocy Psychologicznej UW i współpracując z Polskim Radiem dla Ukrainy. Po powrocie do Lwowa planuje kontynuować rozpoczęte projekty, założyć własny ośrodek psychologiczny oraz promować kulturę pomocy psychologicznej. „To zaszczyt i zobowiązanie. Chcę przekuć zdobyte doświadczenie w konkretne działania, które będą służyć ludziom w potrzebie. Jestem wdzięczna Programowi Kirklanda za tę możliwość” – mówi Kirklandystka.

Dzięki stypendium Kirklanda mogłam nie tylko zgłębiać psychologię, ale także rozwijać konkretne narzędzia wsparcia dla rodziców i młodzieży, które są szczególnie potrzebne w kontekście wojny.

Maryna Ohorodniichuk
tysięczna absolwentka Programu Kirklanda

PRZEMIANY W REGIONIE (RITA)

AMBASADORZY PRZEMIANY W REGIONIE SPOTKALI SIĘ W BYDGOSZCZY

We wrześniu 2024 roku bydgoskie Młyny Rothera stały się centrum rozmów o współpracy międzynarodowej i budowie silnego społeczeństwa obywatelskiego. Ponad 80 uczestników programów „Przemiany w Regionie” (RITA) oraz „Wspieramy Ukrainę” wymieniło się doświadczeniami i pomysłami w zakresie działań na rzecz przemian ustrojowych w Europie Wschodniej, Azji Centralnej i Południowym Kaukazie.

Zorganizowane przez Fundację Edukacja dla Demokracji spotkanie „Ambasadorów Przemian w Regionie” miało na celu zintegrowanie organizacji pozarządowych zaangażowanych w programy wsparcia społecznego oraz promowanie wymiany wiedzy i najlepszych praktyk. Po raz pierwszy od sześciu lat konferencja odbyła się stacjonarnie, dając uczestnikom lepszą przestrzeń do dyskusji o wyzwaniach stojących przed ich krajami.

„Cieszę się, że możemy wspólnie omawiać tak istotne tematy, jak rozwój społeczeństwa obywatelskiego i walka z dezinformacją. Państwa zaangażowanie to fundament zmian w Regionie” – powiedziała Agnieszka Mazur, Dyrektorka Programowa Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności, witając uczestników.

Program spotkania był bogaty w merytoryczne dyskusje. Panel poświęcony aktualnej sytuacji w regionie zgromadził ekspertów, takich jak Martyna Bogaczyk, Prezeska Fundacji Edukacja dla Demokracji czy Wojciech

Górecki z Ośrodka Studiów Wschodnich, a warsztaty tematyczne dotyczyły m.in. standardów projektów humanitarnych i edukacyjnych.

„To spotkanie otwiera nowe możliwości współpracy, ale też inspiruje do wdrażania lokalnych inicjatyw. Wymiana doświadczeń między uczestnikami jest niezwykle cenna” – podkreśliła Emilia Bryś, jedna z uczestniczek wydarzenia.

Dzięki programowi „RITA” w ciągu 25 lat zrealizowano ponad 1000 projektów, które wspierają rozwój edukacji, wolnych mediów i reform społecznych w krajach Regionu. Cykliczne spotkania „Ambasadorów Przemian w Regionie” są ważnym narzędziem budowania sieci współpracy i wymiany dobrych praktyk między uczestnikami programu i miejscem, gdzie prezentowane są przykłady efektywnego wsparcia organizacji pozarządowych i liderów społecznych w obszarze współpracy międzynarodowej.

Cieszę się, że możemy wspólnie omawiać tak istotne tematy, jak rozwój społeczeństwa obywatelskiego i walka z dezinformacją.

Agnieszka Mazur

Dyrektorka Programowa
Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności

STUDY TOURS TO POLAND (STP)

SUKRAM – SOLIDARNOŚĆ PRZEZ MEDIACJĘ I ARBITRAŻ. WSPÓŁPRACA NA RZECZ UKRAINY

Na początku 2024 roku Warszawa gościła uczestników projektu SUKRAM. W wydarzeniu udział wzięli Ambasador Ukrainy Vasyl Zvarych, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości Zuzanna Rudzińska-Bluszcz, Wiceminister Edukacji Narodowej Andrzej Szeptycki oraz przedstawiciele Ambasady USA, USAID, Konfederacji Lewiatan oraz PAFW i Fundacji Liderzy Przemian. Celem projektu było podkreślenie znaczenia mediacji i arbitrażu jako ważnych instrumentów systemu praworządności w Ukrainie.

W projekcie SUKRAM (Solidarity Ukrainian Arbitration and Mediation), zrealizowanym w ramach programu „Study Tours to Poland” we współpracy z Konfederacją Lewiatan, Centrum Mediacji Lewiatan i Sądem Arbitrażowym Lewiatan, wzięło udział ponad 20 prawników z Ukrainy, w tym przedstawiciele Ministerstwa Obrony, Ministerstwa Sprawiedliwości oraz weteranów wojskowych, a także ukraińscy prawnicy, w tym absolwentki Programu Stypendialnego im. Lane’a Kirklanda.

Program zajęć obejmował 15 godzin szkoleń z mediacji oraz 15 godzin z arbitrażu, wzbogaconych warsztatami praktycznymi i wizytami studyjnymi w ośrodkach mediacyjnych. Szkolenia z mediacji i arbitrażu były prowadzone na zasadach wolontariatu przez prawników z dużych polskich kancelarii prawniczych. Absolwenci szkolenia uzyskali certyfikat z mediacji/arbitrażu wydany przez organizatorów. Goście z Ukrainy docenili praktyczne podejście projektu. „To wyjątkowa okazja, by zdobyć realne umiejętności i nawiązać kontakty z ekspertami światowej klasy” – powiedziała Olena Stepanenko, jedna z uczestniczek.

Arbitraż i mediacja to istotne elementy praworządności, która jest kluczem do integracji europejskiej i odbudowy Ukrainy. Zarówno arbitraż, jak i mediacja – jako alternatywne formy rozwiązywania sporów – mogą być wykorzystane do rozwiązywania sporów, zapewniając jednocześnie lepsze relacje między przedsiębiorcami, szczególnie z zagranicy. Jak wskazał Ambasador Vasyl Zvarych: „Arbitraż i mediacja to nie tylko skuteczne narzędzia rozwiązywania sporów, ale także fundament budowania zaufania społecznego oraz integracji europejskiej Ukrainy”.

W czasie szkolenia odbyło się spotkanie jego uczestników z zaproszonymi gośćmi, wśród których byli Radca Handlowy Ambasady USA James Lindley, Prezydent Konfederacji Lewiatan Maciej Witucki, Prezes Sądu Arbitrażowego Lewiatan Marcin Aslanowicz, Prezes Centrum Mediacji Lewiatan Roman Rewald, a także Dyktor Programowa Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności Agnieszka Mazur, Prezeska Fundacji Liderzy Przemian Agata Wierzbowska-Miazga i Dyktor Programu „STP” Mirosław Skórka.

Arbitraż i mediacja to nie tylko skuteczne narzędzia rozwiązywania sporów, ale także fundament budowania zaufania społecznego oraz integracji europejskiej Ukrainy.

J.E. Vasyl Zvarych
Ambasador Ukrainy

WSPIERAMY UKRAINĘ

ODNOWIONY SCHRON DLA STUDENTÓW W ŁUCKU

Dzięki programowi PAFW „Wspieramy Ukrainę”, realizowanemu przez Fundację Edukacja dla Demokracji, wyremontowano schron na uczelni, co przyczynił się do poprawy warunków bezpieczeństwa i umożliwiło ukraińskim studentom kontynuację ich edukacji.

24 lutego 2022 roku Rosja rozpoczęła brutalną pełnoskalową inwazję na Ukrainę, która zmieniła życie milionów ludzi. W tej dramatycznej sytuacji studenci Kolegium Technicznego Łuckiego Narodowego Uniwersytetu Technicznego nie mieli bezpiecznego schronienia podczas alarmów przeciwlotniczych. „Zajęcia były przerywane przez częste alarmy. Remont schronu stał się priorytetem”, mówi Jurij Kresak, wykładowca Uniwersytetu i prezes organizacji Dziedzictwo Przyszłości.

Ostrzał rakietowy Łucka spowodował poważne zniszczenia. Mimo ograniczonych funduszy, uczelnia zaczęła porządkować istniejące ukrycia. Jednak to współpraca z polskimi partnerami umożliwiła przeprowadzenie kompleksowego remontu.

Dzięki grantowi uzyskanemu z programu „Wspieramy Ukrainę” schron został całkowicie odnowiony: wyłano

nową podłogę, odnowiono ściany, zainstalowano toalety, prysznic i Wi-Fi. Dostosowano przestrzeń do wymogów bezpieczeństwa, co podkreśla Oleh Herasymczuk, dyrektor Kolegium: „To proste, lecz skuteczne ukrycie przed bombami”. Sale wyposażono w meble, a w przyszłości planowana jest także instalacja mediów i sprzętu do treningu.

„Cieszymy się, że mogliśmy pomóc stworzyć bezpieczne miejsce dla studentów,” mówi Marek Zapór z Fundacji Partnerstwa dla Europy Środkowo-Wschodniej.

Dzięki wspólnym wysiłkom schron stał się miejscem nie tylko ochrony, ale także nauki i integracji. Środki z programu „Wspieramy Ukrainę” okazały się kluczowe dla poprawy jakości życia studentów i wykładowców Łuckiego Narodowego Uniwersytetu Technicznego w czasie wojny.

Zajęcia były przerywane przez częste alarmy. Remont schronu stał się priorytetem.

Jurij Kresak
wykładowca Łuckiego Narodowego
Uniwersytetu Technicznego

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe

› SPRAWOZDANIE NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA	61
› SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE SPORZĄDZONE NA DZIEŃ I ZA ROK ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2024 R.	64
› INFORMACJA DODATKOWA (NOTY) DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO SPORZĄDZONEGO NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2024 R.	67

Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe sporządzone
na dzień i za rok zakończony dnia 31 grudnia 2024 r. oraz
raport niezależnego biegłego rewidenta**

Deloitte Assurance Polska
spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k.
al. Jana Pawła II 22
00-133 Warszawa
Polska

Tel.: +48 22 511 08 11
Fax: +48 22 511 08 13
www.deloitte.com/pl

SPRAWOZDANIE NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA Z BADANIA

Dla Rady Dyrektorów Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności

Opinia

Przeprowadziliśmy badanie rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności (zwanej dalej „Korporacją”), z siedzibą w Stanach Zjednoczonych Ameryki, na które składają się: skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2024 r., skonsolidowane sprawozdanie z działalności i skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych za rok zakończony w tym dniu wraz z informacją dodatkową do skonsolidowanego sprawozdania finansowego, zawierające streszczenie przyjętych kluczowych zasad rachunkowości („Skonsolidowane sprawozdanie finansowe”).

Naszym zdaniem, załączone Skonsolidowane sprawozdanie finansowe przedstawia rzetelnie i we wszystkich istotnych aspektach, skonsolidowaną sytuację finansową Korporacji na dzień 31 grudnia 2024 r. oraz jej skonsolidowany wynik finansowy i skonsolidowane przepływy pieniężne za okres zakończony w tym dniu zgodnie z zasadami rachunkowości powszechnie przyjętymi w Stanach Zjednoczonych Ameryki oraz przyjętymi zasadami rachunkowości.

Podstawa opinii

Nasze badanie przeprowadziliśmy zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Badania (ISAs). Nasza odpowiedzialność zgodnie z tymi standardami została dalej opisana w sekcji naszego sprawozdania *Odpowiedzialność biegłego rewidenta za badanie skonsolidowanego sprawozdania finansowego*.

Jesteśmy niezależni od spółek Korporacji oraz zgodni z zasadami etyki zawodowej określonymi w Podręczniku Międzynarodowego kodeksu etyki zawodowych księgowych (w tym Międzynarodowych standardów niezależności) („Kodeks etyki”) wprowadzonym przez Radę Międzynarodowych Standardów Etyki dla Księgowych. Wypełniliśmy nasze obowiązki etyczne zgodnie z Kodeksem etyki.

Uważamy, że dowody badania, które uzyskaliśmy są wystarczające i odpowiednie, aby stanowić podstawę dla naszej opinii.

Odpowiedzialność Kierownictwa za Skonsolidowane sprawozdanie finansowe

Kierownictwo jest odpowiedzialne za sporządzenie i rzetelną prezentację Skonsolidowanego sprawozdania finansowego, zgodnie z zasadami rachunkowości powszechnie przyjętymi w Stanach Zjednoczonych Ameryki oraz za kontrolę wewnętrzną, którą Kierownictwo uznaje za niezbędną, aby umożliwić sporządzenie Skonsolidowanego sprawozdania finansowego niezawierającego istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem lub błędem.

Sporządzając Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Kierownictwo jest odpowiedzialne za ocenę zdolności Korporacji do kontynuowania działalności, ujawnienie, jeżeli ma to zastosowanie, spraw związanych z kontynuacją działalności oraz za przyjęcie zasady kontynuacji działalności jako podstawy rachunkowości, z wyjątkiem sytuacji kiedy Kierownictwo albo zamierza dokonać likwidacji Korporacji, albo zaniechać prowadzenia działalności, albo nie ma żadnej realnej alternatywy dla likwidacji lub zaniechania działalności.

Osoby sprawujące nadzór są odpowiedzialne za nadzorowanie procesu sprawozdawczości finansowej Korporacji.

Nazwa Deloitte odnosi się do jednej lub kilku jednostek Deloitte Touche Tohmatsu Limited, prywatnego podmiotu prawa brytyjskiego z ograniczoną odpowiedzialnością i jego firm członkowskich, które stanowią oddzielne i niezależne podmioty prawne. Dokładny opis struktury prawnej Deloitte Touche Tohmatsu Limited oraz jego firm członkowskich można znaleźć na stronie www.deloitte.com/pl/onas

Member of Deloitte Touche Tohmatsu Limited

Sąd Rejonowy m. st. Warszawy, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, KRS 0001090371, NIP: 679-318-56-05, REGON: 383570500

Odpowiedzialność biegłego rewidenta za badanie skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Naszymi celami są uzyskanie racjonalnej pewności czy Skonsolidowane sprawozdanie finansowe jako całość nie zawiera istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem lub błędem oraz wydanie sprawozdania z badania zawierającego naszą opinię. Racjonalna pewność jest wysokim poziomem pewności, ale nie gwarantuje, że badanie przeprowadzone zgodnie z ISAs zawsze wykryje istniejące istotne zniekształcenie. Zniekształcenia mogą powstawać na skutek oszustwa lub błędu i są uważane za istotne, jeżeli można racjonalnie oczekiwać, że pojedynczo lub łącznie mogłyby wpłynąć na decyzje gospodarcze użytkowników podjęte na podstawie tego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Podczas badania zgodnego z ISAs stosujemy zawodowy osąd i zachowujemy zawodowy sceptycyzm, a także:

- identyfikujemy i oceniamy ryzyka istotnego zniekształcenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego spowodowanego oszustwem lub błędem, projektujemy i przeprowadzamy procedury badania odpowiadające tym ryzykom i uzyskujemy dowody badania, które są wystarczające i odpowiednie, aby stanowić podstawę dla naszej opinii. Ryzyko niewykrycia istotnego zniekształcenia wynikającego z oszustwa jest większe niż tego wynikającego z błędu, ponieważ oszustwo może dotyczyć zmywu, fałszerstwa, celowych pominięć, wprowadzenia w błąd lub obejścia kontroli wewnętrznej;
- uzyskujemy zrozumienie kontroli wewnętrznej stosownej dla badania w celu zaprojektowania procedur badania, które są odpowiednie w danych okolicznościach, ale nie w celu wyrażenia opinii na temat skuteczności kontroli wewnętrznej Korporacji;
- oceniamy odpowiedniość zastosowanych zasad (polityki) rachunkowości oraz zasadność szacunków księgowych przez Kierownictwo;
- wyciągamy wniosek na temat odpowiedniości zastosowania przez Kierownictwo zasady kontynuacji działalności jako podstawy rachunkowości oraz na podstawie uzyskanych dowodów badania, czy istnieje istotna niepewność związana ze zdarzeniami lub warunkami, która może poddawać w znaczącą wątpliwość zdolność Korporacji do kontynuacji działalności. Jeżeli dochodzimy do wniosku, że istnieje istotna niepewność, wymagane jest od nas zwrócenie uwagi w naszym sprawozdaniu biegłego rewidenta na powiązane ujawnienia w Skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym lub jeżeli takie ujawnienia są nieadekwatne, modyfikujemy naszą opinię. Nasze wnioski są oparte na dowodach badania uzyskanych do dnia sporządzenia naszego sprawozdania biegłego rewidenta, jednakże przyszłe zdarzenia lub warunki mogą spowodować, że Korporacja zaprzestanie kontynuacji działalności;
- oceniamy ogólną prezentację, strukturę i zawartość Skonsolidowanego sprawozdania finansowego, w tym ujawnienia oraz czy skonsolidowane sprawozdanie finansowe przedstawia będące ich podstawą transakcje i zdarzenia w sposób zapewniający rzetelną prezentację;
- uzyskujemy wystarczające odpowiednie dowody badania odnośnie do informacji finansowych jednostek lub działalności gospodarczych wewnątrz Korporacji w celu wyrażenia opinii na temat Skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Jesteśmy odpowiedzialni za kierowanie, nadzór i przeprowadzenie badania Korporacji i pozostajemy wyłącznie odpowiedzialni za naszą opinię z badania.

Przekazujemy osobom sprawującym nadzór informacje o, między innymi, planowanym zakresie i czasie przeprowadzenia badania oraz znaczących ustaleniach badania, w tym wszelkich znaczących słabościach kontroli wewnętrznej, które zidentyfikujemy podczas badania.

Deloitte Assurance Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k.

Warszawa, 9 maja 2025 r.

Niniejszy dokument jest obcojęzyczną wersją oryginalnego raportu niezależnego audytora wydanego w angielskiej wersji językowej i wiążąca jest tylko wersja oryginalna. W przypadku rozbieżności między wersją polską i angielską, wersja angielska będzie rozstrzygająca.

POLSKO-AMERYKAŃSKA FUNDACJA WOLNOŚCI
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ
NA DZIEŃ 31 grudnia 2024 R.

AKTYWA

AKTYWA:

Inwestycje wykazywane w wartości godziwej (Noty 3 i 6):

Akcje zwykłe i uprzywilejowane	USD	25 156 465
Fundusz indeksowy typu exchange-traded fund – indeks giełdowy S&P500		41 465 538
Publiczny fundusz inwestycyjny – dochód stały		17 964 128
Inwestycje alternatywne		188 199 722
Prywatny fundusz inwestycyjny – jednostki uczestnictwa		23 808 795
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty (Noty 3 i 5)		12 728 451
Grunty i środki trwałe netto (Nota 7)		3 921 580
Pożyczki pomniejszone o odpis aktualizujący wartość udzielonych pożyczek (Nota 9)		5 426 235
Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów i pozostałe aktywa		76 781

Aktywa razem USD 318 747 695

ZOBOWIĄZANIA I AKTYWA NETTO

ZOBOWIĄZANIA:

Zobowiązania z tytułu dotacji (Nota 3)	USD	10 536 297
Zobowiązania i bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów		319 712
Zobowiązania razem		10 856 009

AKTYWA NETTO (Nota 2):

Podlegające warunkom narzuconym przez fundatorów		-
Niepodlegające warunkom narzuconym przez fundatorów		307 891 686

Razem zobowiązania i aktywa netto USD 318 747 695

Załączone noty (informacje dodatkowe) stanowią integralną część niniejszego Skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

POLSKO-AMERYKAŃSKA FUNDACJA WOLNOŚCI
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
ZA ROK ZAKOŃCZONY W DNIU 31 grudnia 2024 R.

	Niepodlegające warunkom narzuconym przez fundatorów
Zmiany aktywów netto niepodlegających warunkom narzuconym przez fundatorów:	
Wzrost aktywów netto niepodlegających warunkom narzuconym przez fundatorów:	
Przychody z tytułu odsetek i dywidend	USD 2 853 584
Spadek aktywów netto niepodlegających warunkom narzuconym przez fundatorów:	
Wynagrodzenia i świadczenia pracownicze	1 812 011
Koszty działalności operacyjnej	860 964
Koszty biura	180 292
Amortyzacja	132 660
Razem spadek aktywów netto	2 985 927
Dotacje (Nota 3)	(15 805 299)
Dotacje i spadek aktywów netto niepodlegających warunkom narzuconym przez fundatorów przekraczające poziom przychodów	(15 937 642)
Zrealizowany zysk netto z tytułu inwestycji (Nota 6)	9 361 775
Niezrealizowany zysk netto z tytułu wzrostu wartości inwestycji (Nota 6)	23 073 071
Strata netto z tytułu różnic kursowych (Nota 3)	(275 345)
Razem wzrost aktywów netto niepodlegających warunkom narzuconym przez fundatorów	16 221 859
Aktywa netto niepodlegające warunkom narzuconym przez fundatorów, początek roku	291 669 827
Aktywa netto niepodlegające warunkom narzuconym przez fundatorów, koniec roku	USD 307 891 686

Załączone noty (informacje dodatkowe) stanowią integralną część niniejszego Skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

POLSKO-AMERYKAŃSKA FUNDACJA WOLNOŚCI

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

ZA ROK ZAKOŃCZONY W DNIU 31 GRUDNIA 2024 R.

Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej:

Wzrost aktywów netto niepodlegających warunkom narzuconym przez fundatorów	USD	16 221 859
--	-----	------------

Korekty w celu uzgodnienia wzrostu wartości aktywów netto niepodlegających warunkom narzuconym przez fundatorów ze środkami pieniężnymi netto wykorzystywanymi w działalności operacyjnej:

Zrealizowany zysk netto z tytułu inwestycji	(9 361 775)
Niezrealizowany zysk netto z tytułu wzrostu wartości inwestycji	(23 073 071)
Strata netto z tytułu różnic kursowych	275 345
Odpisy aktualizujące wartość udzielonych pożyczek	80 707
Amortyzacja	132 660
Zwiększenie odsetek naliczonych od pożyczek	(16 108)
Zmniejszenie odsetek naliczonych od inwestycji	8 104
Zwiększenie należności z tytułu umorzenia inwestycji	8 310 654
Spadek stanu czynnych rozliczeń międzyokresowych kosztów i pozostałych aktywów	9 488 053
Wzrost stanu zobowiązań i biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów	76 159
Wzrost stanu zobowiązań z tytułu dotacji	2 170 366
Wpływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	<u>4 312 953</u>

Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej:

Wpływy ze sprzedaży/wykupu inwestycji	60 505 531
Wydatki na nabycie inwestycji	(65 109 898)
Udzielone pożyczki	(5 271 532)
Wpływy ze spłaty udzielonych pożyczek	4 488 356
Wydatki na nabycie środków trwałych	(78 935)
Przepływy pieniężne netto wykorzystywane w działalności inwestycyjnej	<u>(5 466 478)</u>

Wpływ zmiany kursu wymiany walut na środki pieniężne i ich ekwiwalenty	<u>(335 180)</u>
--	------------------

Zmniejszenie netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	(1 488 705)
---	-------------

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek roku	<u>14 217 156</u>
---	-------------------

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec roku	<u>USD 12 728 451</u>
---	-----------------------

Załączone noty (informacje dodatkowe) stanowią integralną część niniejszego Skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

POLSKO-AMERYKAŃSKA FUNDACJA WOLNOŚCI

INFORMACJA DODATKOWA (NOTY) DO SKONSOLIDOWANEGO

SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2024 R.

1. ORGANIZACJA FUNDACJI

Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności (zwana dalej „Fundacją, a wspólnie ze swoją jednostką zależną, „Korporacją”) to amerykańska organizacja non-profit, założona w dniu 11 sierpnia 1999 r. Fundacja została założona przez Polsko-Amerykański Fundusz Przedsiębiorczości (zwany dalej „Funduszem”) w celu realizacji zadań określonych w Ustawie z 1989 r. o wspieraniu demokracji w Europie Wschodniej („Support for East European Democracy Act of 1989”) poprzez rozwijanie skutecznych programów pomocowych i sprawdzonych w praktyce działań Funduszu, a także podejmowanie innych inicjatyw rozwojowych sprzyjających demokracji polskiej polityki i urynkowieniu polskiej gospodarki.

Działania Fundacji koncentrują się na trzech głównych obszarach: (i) inicjatywach w zakresie edukacji, (ii) rozwoju społeczności lokalnych oraz (iii) upowszechnianiu polskich doświadczeń związanych z transformacją. Do realizacji zadań związanych z indywidualnymi dotacjami Fundacja wyszukuje organizację zewnętrzną, której powierza zarządzanie danym programem (za-zwyczaj dobrze funkcjonującą polską organizacją pozarządową), co pozwala na optymalne wykorzystanie zasobów Fundacji. Fundacja nie posiada udziałów ani nie sprawuje kontroli w organizacjach zewnętrznych zarządzających programami.

Za zgodą Ministra Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej Fundacja otworzyła w Polsce swoje przedstawicielstwo (zwane dalej „Przedstawicielstwem”), którego celem jest promowanie Fundacji, udzielanie informacji oraz doradzanie Fundacji w związku z realizacją jej zadań.

Polsko-Amerykański Fundusz Pożyczkowy Inicjatyw Obywatelskich Sp. z o.o. („PAFPIO”) jest osobno zarządzaną jednostką zależną Fundacji, zajmującą się udzielaniem pożyczek organizacjom pozarządowym, stowarzyszeniom i innym inicjatywom non-profit w Polsce. W dniu 31 maja 2011 r. Fundusz przekazał Fundacji 100% udziałów PAFPIO w formie dotacji. PAFPIO jest niezależnym i odrębnym od Fundacji podmiotem gospodarczym. Zważywszy, że Fundacja posiada wszystkie pozostałe w obrocie udziały tego podmiotu, PAFPIO jest włączany do sprawozdań Fundacji zgodnie z zasadami rachunkowości powszechnie przyjętymi w Stanach Zjednoczonych Ameryki („US GAAP”).

2. PODSTAWA PREZENTACJI SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

Zgodnie z zasadami rachunkowości powszechnie przyjętymi w Stanach Zjednoczonych Ameryki (US GAAP), Korporacja jest zobowiązana do prezentacji skonsolidowanych informacji o swojej sytuacji finansowej i działalności w podziale na dwie grupy aktywów netto: (i) aktywa netto niepodlegające warunkom narzuconym przez fundatorów, które mogą być wydatkowane na dowolny cel, oraz (ii) aktywa netto podlegające warunkom narzuconym przez fundatorów, które mogą być wydatkowane wyłącznie zgodnie z określonymi przez fundatorów zastrzeżeniami. Na dzień 31 grudnia 2024 r. saldo aktywów netto w całości zaklasyfikowano jako aktywa netto nieograniczone warunkami narzuconymi przez fundatorów; Korporacja nie posiadała aktywów netto wskazanych przez Radę Dyrektorów jako zastrzeżone.

3. PODSUMOWANIE ISTOTNYCH ZASAD RACHUNKOWOŚCI

Zasady konsolidacji

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe jest przygotowane zgodnie z zasadami rachunkowości powszechnie przyjętymi w Stanach Zjednoczonych i zawiera dane finansowe Fundacji oraz PAFPIO,

POLSKO-AMERYKAŃSKA FUNDACJA WOLNOŚCI

INFORMACJA DODATKOWA (NOTY) DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2024 R.

jedyną jednostką zależną Fundacji. Przy konsolidacji wyeliminowano wszystkie salda rozliczeń wzajemnych i transakcji zawartych między tymi jednostkami.

Szacunki

Sporządzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego zgodnie z zasadami rachunkowości powszechnie przyjętymi w Stanach Zjednoczonych Ameryki wymaga od kierownictwa dokonania szacunków i przyjęcia założeń, które wpływają na wartość wykazywanych aktywów i pasywów, na (i) aktywa i zobowiązania warunkowe ujawnione na dzień sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego, jak również na (ii) przychody i koszty wykazywane w okresie sprawozdawczym. Faktycznie osiągnięte wyniki mogą różnić się od wartości szacunkowych.

Inwestycje według wartości godziwej

Korporacja ujmuje transakcje inwestycyjne w dniu ich zawarcia. Przychody z tytułu odsetek i dywidend, niezrealizowane i zrealizowane zyski i straty wykazuje się w skonsolidowanym sprawozdaniu z działalności. Inwestycje Korporacji wchodzi w skład aktywów Fundacji. Korporacja korzysta z usług profesjonalnych firm inwestycyjnych i doradców, którzy zarządzają inwestycjami i nadzorują ich stan. Szczegółowy opis inwestycji Korporacji wykazanych w wartości godziwej znajduje się Nocie 6. Inwestycje wyceniane w wartości godziwej klasyfikowane są zgodnie z „Hierarchią wartości godziwej” lub wyceniane w „Wartości netto aktywów (NAV)”. Szczegółowy opis stosowanych metod przedstawiono poniżej.

Inwestycje wyceniane w wartości godziwej, klasyfikowane zgodnie z hierarchią wartości godziwej

Inwestycje Korporacji sklasyfikowane jako wyceniane zgodnie z „Hierarchią wartości godziwej” są wyceniane w wartości godziwej i ujawniane zgodnie z „hierarchią wartości godziwej” przedstawioną w standardzie „Kodyfikacja standardów rachunkowości” (Accounting Standards Codification, ASC) temat 820, „Ujawnianie i wycena wartości godziwej” opracowanego przez Radę Standardów Rachunkowości Finansowej (Financial Accounting Standards Board). Hierarchia wartości godziwej określa wartość godziwą jako cenę możliwą do uzyskania w standardowej transakcji sprzedaży składnika aktywów lub przeniesienia zobowiązania, przeprowadzonej między uczestnikami rynku w dniu wyceny. Klasyfikację inwestycji Korporacji zgodnie z hierarchią wartości godziwej przedstawiono poniżej:

Poziom 1: Ta metoda wykorzystuje jako dane wejściowe notowane, nekorygowane ceny identycznych aktywów lub zobowiązań z aktywnych rynków, do których jednostka ma dostęp na koniec okresu sprawozdawczego.

Poziom 2: Dane wejściowe nie są cenami notowanymi na aktywnych rynkach, można je zaobserwować (bezpośrednio lub pośrednio) na rynku na koniec okresu sprawozdawczego, zaś wartość godziwą można ustalić przy użyciu modeli lub innych metod wyceny.

Poziom 3: Dane wejściowe to informacje, których nie można zaobserwować na rynku, ponieważ dane aktywa lub zobowiązania nie są przedmiotem obrotu (lub obrót ten jest bardzo mały), a jednostka sprawozdawcza wykorzystuje szacunki i założenia dotyczące wyceny danego składnika aktywów lub zobowiązań, w tym założenia dotyczące ryzyka. Dane służące do ustalania wartości godziwej są w dużej mierze oparte na subiektywnej ocenie. Ze względu na istotną niepewność tych szacunków wielkości te mogą znacząco różnić się od wartości wykorzystywanych w przypadku istnienia aktywnego rynku obrotu tymi aktywami i zobowiązaniami.

POLSKO-AMERYKAŃSKA FUNDACJA WOLNOŚCI

INFORMACJA DODATKOWA (NOTY) DO SKONSOLIDOWANEGO

SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2024 R.

Poziom klasyfikacji instrumentu finansowego w ramach hierarchii wartości godziwej wyznacza się na podstawie danych wejściowych najniższego szczebla, które mają istotny wpływ na wycenę wartości godziwej. Poniżej przedstawiono opis metod wyceny instrumentów wycenianych w wartości godziwej, z uwzględnieniem ogólnej klasyfikacji tych instrumentów zgodnie z hierarchią wartości godziwej:

Akcje zwykłe i uprzywilejowane, fundusz indeksowy typu exchange-traded fund – indeks giełdowy S&P500, oraz papiery wartościowe o stałej stopie zwrotu: Inwestycje kapitałowe oraz papiery wartościowe o stałej stopie zwrotu (papiery wartościowe emitowane przez polski rząd) wycenia się na podstawie kursu zamknięcia podawanego przez najważniejsze giełdy. Akcje zwykłe i uprzywilejowane, fundusz indeksowy typu exchange-traded fund – indeks giełdowy S&P500 oraz niektóre papiery wartościowe o stałej stopie zwrotu należą do pierwszego poziomu hierarchii wartości godziwej.

Publiczne fundusze inwestycyjne – jednostki uczestnictwa i papiery wartościowe o stałej stopie zwrotu: Są to publiczne jednostki inwestycyjne wyceniane na podstawie wartości NAV określonej przez zarządzające nimi podmioty. W przypadku publicznych funduszy inwestycyjnych wartość aktywów netto (NAV) stanowi cena rynkowa, klasyfikowana na pierwszym poziomie hierarchii wartości godziwej.

Inwestycje klasyfikowane jako wyceniane w wartości godziwej, podlegające wycenie w wartości aktywów netto

Inwestycje wyceniane w wartości aktywów netto ze względów praktycznych wycenia się na dzień 31 grudnia 2024 r. w oparciu o NAV jednostki inwestycyjnej. NAV wylicza się jako wartość aktywów stanowiących własność tej jednostki inwestycyjnej, pomniejszoną o jej zobowiązania. Wartość godziwa inwestycji wycenianych na podstawie NAV stanowi część NAV przypisaną Korporacji i obejmuje inwestycje alternatywne oraz prywatny fundusz inwestycyjny – jednostki uczestnictwa:

Inwestycje alternatywne: Są to prywatne jednostki inwestycyjne wyceniane metodą NAV określoną przez podmioty nimi zarządzające. Inwestycje uznane przez jednostkę zarządzającą za niemożliwe do upłynnienia i/lub nieposiadające łatwej do sprawdzenia wartości rynkowej wycenia się na podstawie bieżących szacunków dokonanych przez zarządzających jednostkami inwestycyjnymi. Metody wyceny i dane wsadowe ustala zarządzający jednostką inwestycyjną.

Prywatny fundusz inwestycyjny – jednostki uczestnictwa: Inwestycja jest prywatną jednostką inwestycyjną wycenianą metodą NAV określoną przez podmioty nimi zarządzające. NAV prywatnego funduszu inwestycyjnego, o którym mowa powyżej, to cena jego jednostek uczestnictwa, która nie jest ceną notowaną na aktywnym rynku, lecz wyliczaną na podstawie inwestycji pozostających w obrocie na aktywnym rynku. Korporacja może dokonać wykupu inwestycji w dniu jej wyceny lub w krótkim terminie bez żadnych ograniczeń.

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Dla celów skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych Korporacja uznaje za ekwiwalenty środków pieniężnych wszystkie instrumenty finansowe o wysokiej płynności i pierwotnym terminie zapadalności do trzech miesięcy na dzień ich nabycia. Na dzień 31 grudnia 2024 r. Korporacja nie posiadała środków pieniężnych o ograniczonej możliwości dysponowania.

POLSKO-AMERYKAŃSKA FUNDACJA WOLNOŚCI

INFORMACJA DODATKOWA (NOTY) DO SKONSOLIDOWANEGO

SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2024 R.

Dotacje i zobowiązania z tytułu dotacji

Dotacje niepodlegające warunkom są ujmowane jako koszty dotacji w skonsolidowanym sprawozdaniu z działalności oraz zobowiązania z tytułu dotacji w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej po zatwierdzeniu zgodnie z zasadami ustalonymi przez Radę Dyrektorów oraz z chwilą podpisania umowy dotacji przez strony. Dotacje podlegające warunkom („Dotacje warunkowe” są ujmowane w okresie, w którym warunek lub warunki dotacji są w znaczącym stopniu spełnione, jako koszty dotacji w skonsolidowanym sprawozdaniu z działalności oraz zobowiązania z tytułu dotacji w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej po zatwierdzeniu zgodnie z zasadami ustalonymi przez Radę Dyrektorów oraz podpisaniu umowy dotacji przez strony. W 2024 r. Dotacje warunkowe nie występowały.

Otrzymane granty

Granty niepodlegające warunkom narzuconym przez darczyńców wykazywane są jako dochód w skonsolidowanym sprawozdaniu z działalności w okresie, w którym (i) nastąpiło przekazanie grantu, lub (ii) podpisana została umowa grantu pomiędzy Korporacją a darczyńcą. Granty podlegające warunkom narzuconym przez darczyńców wykazywane są jako dochód w skonsolidowanym sprawozdaniu z działalności w okresie, w którym warunki danego grantu w zasadniczej części są spełnione. W 2024 r. granty tego typu nie występowały.

Przychody z tytułu odsetek i dywidend

Przychody z tytułu odsetek ujmuje się metodą memoriałową. Przychody z tytułu dywidend są ujmowane w okresie, w którym ogłoszona została wypłata dywidendy, jeżeli Korporacja była w posiadaniu danego papieru wartościowego na dzień ustalenia prawa do dywidendy.

Waluta obca

Walutą funkcjonalną i sprawozdawczą Korporacji jest dolar amerykański (USD). Walutą funkcjonalną Przedstawicielstwa Fundacji i PAFPIO jest polski złoty (PLN). Przychody i koszty denominowane w PLN przeliczane są na USD w ciągu roku po aktualnych kursach wymiany. Aktywa i zobowiązania denominowane w PLN przelicza się po kursie spot obowiązującym na koniec roku. Korekty z przeszacowania i przeliczenia ujmuje się w skonsolidowanym sprawozdaniu z działalności jako zysk (strata) netto z tytułu różnic kursowych.

Usługi świadczone bezpłatnie

Członkowie Rady Dyrektorów Korporacji nie otrzymują żadnego wynagrodzenia z tytułu pełnienia swoich obowiązków. Przewodniczący Rady Dyrektorów Korporacji („Przewodniczący”) otrzymuje honorarium z tytułu pełnienia swojej funkcji. Polscy członkowie Rady Dyrektorów Korporacji, niebędący członkami Zarządu Fundacji, otrzymują wynagrodzenie za konsultacje wspierające programy Fundacji w Polsce. W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2024 r. łączne wynagrodzenie polskich członków Rady Dyrektorów oraz Przewodniczącego wyniosło 103 155 USD.

Amortyzacja

Grunty i środki trwałe są początkowo wykazywane w cenie nabycia. Wszelkie środki trwałe oprócz gruntów, które nie podlegają amortyzacji, amortyzowane są metodą liniową w szacowanym okresie użytkowania w następujący sposób: podniesienie wartości gruntu – 15 lat, budynki – 39 lat, sprzęt komputerowy, oprogramowanie, meble i samochody – od 3 do 5 lat.

POLSKO-AMERYKAŃSKA FUNDACJA WOLNOŚCI

INFORMACJA DODATKOWA (NOTY) DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2024 R.

Koszty działalności operacyjnej

Usługi specjalistyczne, koszty posiedzeń Rady Dyrektorów, honoraria wypłacane polskim członkom Rady Dyrektorów i Przewodniczącemu, koszty podróży, zakwaterowania i wyżywienia, koszty administracyjne oraz podatek VAT i podatek dochodowy płacony przez PAFPIO, a także odpisy PAFPIO aktualizujące wartość udzielanych pożyczek klasyfikowane są jako koszty działalności operacyjnej.

Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe to możliwość poniesienia straty z powodu niedotrzymania warunków umowy przez kontrahenta. O ile odpowiednie dokumenty nie stanowią inaczej, Korporacja nie wymaga zabezpieczenia instrumentów finansowych ani kredytów, z którymi wiąże się ryzyko kredytowe. Na dzień 31 grudnia 2024 r. w Korporacji występowała ekspozycja kredytowa wynikająca głównie z instrumentów dłużnych wchodzących w skład jej portfela inwestycyjnego oraz z pożyczek udzielonych przez PAFPIO. Maksymalny poziom ryzyka poniesienia strat na tych aktywach odzwierciedlają odpowiednie kwoty przedstawione w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

4. DOTACJA Z POLSKO-AMERYKAŃSKIEGO FUNDUSZU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Zgodnie z umową podpisaną w 1999 r. pomiędzy Funduszem a Rządem Stanów Zjednoczonych oraz w porozumieniu z Rządem Rzeczypospolitej Polskiej, Fundusz zwrócił 120 mln USD ze swoich aktywów Departamentowi Skarbu Stanów Zjednoczonych i wniósł pozostałe aktywa do Fundacji zgodnie z umową dotacji podpisaną między Funduszem a Fundacją (z późniejszymi zmianami, „Umowa dotacji”). Łączna kwota przekazana przez Fundusz Fundacji wynosi 255,3 mln USD i została pierwotnie zaksięgowana jako aktywa netto niepodlegające ograniczeniom. Od 2018 r., gdy Korporacja wdrożyła aktualizację standardów rachunkowości FASB 2016-14 zatytułowaną „Presentation of Financial Statement od Not-for-Profit Entities”, kwota ujmowana jest jako aktywa netto nieograniczone warunkami narzuconymi przez fundatorów. Zgodnie z ostatnim aneksem do Umowy dotacji, została ona rozwiązana wraz z likwidacją Funduszu w dniu 27 grudnia 2011 r., z wyjątkiem pewnych postanowień, które pozostały w mocy po jej rozwiązaniu, w tym postanowienia, zgodnie z którym Rząd Stanów Zjednoczonych ma prawo zażądać od Fundacji zwrotu aktywów otrzymanych od Funduszu, łącznie z osiągniętym na nich zyskiem, do Skarbu Państwa USA, jeżeli uzna, że Fundacja dotowała lub w inny sposób finansowała działalność niezgodną z prawem.

5. ZARZĄDZENIE ZASOBAMI PŁYNNYMI

Fundacja polega na zwrotach ze swojego portfela inwestycyjnego („Portfel”), a PAFPIO opiera się na dochodach z tytułu odsetek z pożyczek udzielonych na wydatki operacyjne, które stanowią koszty poniesione w celu realizacji misji Fundacji i misji PAFPIO. Fundacja przyjęła politykę inwestycyjną regulującą zarządzanie Portfelem, która obejmuje politykę wydatków przewidującą, że roczne wydatki, obejmujące dotacje, koszty działalności operacyjnej i wydatki inwestycyjne, powinny opierać się na około 5,0% średniej wartości Portfela na koniec kwartału za ostatnie dwanaście kwartałów. W celu zaspokojenia zapotrzebowania na środki pieniężne związane z działalnością operacyjną w ciągu jednego roku od dnia bilansowego, Korporacja dysponowała zasobami płynnymi w wysokości 12,7 mln USD w gotówce („Środki pieniężne na koniec roku”). Około 95% wydatków Fundacji to wydatki w polskich złotych. Środki pieniężne na koniec roku obejmują około 9 miesięcy wydatków w złotych. Ponadto, dzienna płynność wynosi 84,6 mln USD inwestycji Korporacji według wartości godziwej.

POLSKO-AMERYKAŃSKA FUNDACJA WOLNOŚCI
INFORMACJA DODATKOWA (NOTY) DO SKONSOLIDOWANEGO
SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO
NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2024 R.

6. INWESTYCJE WYKAZYWANE W WARTOŚCI GODZIWEJ

Opis metodologii i założeń przyjętych do określania wartości godziwej Inwestycji Korporacji znajduje się powyżej w Nocie 3 „Inwestycje wykazywane w wartości godziwej”. Koszt, wartość godziwą i skumulowane niezrealizowane zyski z inwestycji na dzień 31 grudnia 2024 r. przedstawia poniższa tabela.

	Koszt		Wartość godziwa		Skumulowany niezrealizowany wzrost wartości
Inwestycje klasyfikowane według hierarchii wartości godziwej:					
Akcje zwykłe i uprzywilejowane	USD	15 219 407	USD	25 156 465	USD 9 937 058
Fundusz indeksowy typu exchange-traded fund – indeks giełdowy S&P500		28 333 024		41 465 538	13 132 514
Publiczny fundusz inwestycyjny – dochód stały		17 885 595		17 964 128	78 533
Inwestycje wyceniane w wartości aktywów netto:					
Inwestycje alternatywne		124 787 890		188 199 722	63 411 832
Prywatny fundusz inwestycyjny – jednostki uczestnictwa		9 752 993		23 808 795	14 055 802
		USD 195 978 909		USD 296 594 648	USD 100 615 739

W poniższej tabeli przedstawiono niezrealizowaną amortyzację netto i zrealizowany zysk netto z inwestycji za rok zakończony dnia 31 grudnia 2024 r.:

	Niezrealizowany zysk (strata) netto		Zrealizowany zysk netto	
Inwestycje klasyfikowane według hierarchii wartości godziwej:				
Akcje zwykłe i uprzywilejowane	USD	3 507 322	USD	1 096 002
Fundusz indeksowy typu exchange-traded fund – indeks giełdowy S&P500		7 800 432		-
Publiczny fundusz inwestycyjny – dochód stały		(17 069)		1 227 623
Inwestycje wyceniane w wartości aktywów netto:				
Inwestycje alternatywne		11 800 179		7 038 150
Prywatny fundusz inwestycyjny – jednostki uczestnictwa		(17 793)		-
		USD 23 073 071		USD 9 361 775

POLSKO-AMERYKAŃSKA FUNDACJA WOLNOŚCI
INFORMACJA DODATKOWA (NOTY) DO SKONSOLIDOWANEGO
SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO
NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2024 R.

W poniższej tabeli przedstawiono inwestycje Korporacji na dzień 31 grudnia 2024 roku, wykazywane w wartości godziwej w poszczególnych okresach rozliczeniowych według poziomów hierarchii opisanych w Nocie 3:

	Ceny identycznych aktywów notowane na aktywnych rynkach (Poziom 1)		Wyceniane w wartości aktywów netto		Razem
Inwestycje klasyfikowane według hierarchii wartości godziwej:					
Akcje zwykłe i uprzywilejowane	USD	25 156 465	USD	-	USD 25 156 465
Fundusz indeksowy typu exchange-traded fund – indeks giełdowy S&P500		41 465 538		-	41 465 538
Publiczny fundusz inwestycyjny – dochód stały		17 964 128		-	17 964 128
Inwestycje wyceniane w wartości aktywów netto:					
Inwestycje alternatywne		-	188 199 722		188 199 722
Prywatny fundusz inwestycyjny – jednostki uczestnictwa		-	23 808 795		23 808 795
	USD	84 586 131	USD	212 008 517	USD 296 594 648
% całkowitej kwoty		28,5%		71,5%	100,0%

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2024 r. inwestycje Fundacji, po potrąceniu zewnętrznych i bezpośrednich wewnętrznych kosztów inwestycji, charakteryzowały się roczną stopą zwrotu wynoszącą 12,05%.

POLSKO-AMERYKAŃSKA FUNDACJA WOLNOŚCI
INFORMACJA DODATKOWA (NOTY) DO SKONSOLIDOWANEGO
SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO
NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2024 R.

W poniższej tabeli przedstawiono informacje o inwestycjach Korporacji wycenianych ze względów praktycznych metodą wartości aktywów netto funduszy inwestycyjnych, sklasyfikowanych według strategii inwestycyjnej, na dzień 31 grudnia 2024 roku:

			Częstotliwość wykupu	Okres od powiadomienia do wykupu	
Wartość godziwa					
<u>Inwestycje alternatywne:</u>					
Multi-strategy	USD	41 753 496	Co kwartał / w ciągu czterech kwartałów	65–75 dni 15 dni roboczych do	(a)
Rynki wschodzące		20 547 118	Raz w miesiącu	30 dni	(b)
Fundusze long/short		21 620 096	Zob. nota.	45–90 dni	(c)
Tylko fundusze long		77 819 018	Zob. nota.	Zob. nota.	(d)
Private equity		26 459 994	Niepodlegające możliwości wykupu	Nie dotyczy	(e)
		188 199 722			
<u>Prywatny fundusz inwestycyjny – jednostki uczestnictwa:</u>					
Międzynarodowe		23 808 795	Raz w miesiącu	10 dni roboczych	(f)
		USD 212 008 517			

Poza ujawnionymi w notcie (e) poniżej zobowiązaniami wynoszącymi łącznie 11,9 mln USD Korporacja nie posiada niewykonanych zobowiązań inwestycyjnych. Kwota uzyskana ostatecznie z potencjalnej sprzedaży inwestycji wycenianych w NAV różniłaby się prawdopodobnie od wartości godziwej tych inwestycji na dzień 31 grudnia 2024 r.

- a) **Multi-strategy:** Do tej kategorii należą alternatywne fundusze inwestycyjne, które realizują różnorodne strategie inwestowania, w tym long/short equity, event-driven, kredytowe, merger arbitrage, aktywa zagrożone i transakcje prywatne, przede wszystkim w Stanach Zjednoczonych i krajach należących do Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju. Wykupu dokonywać można (i) co kwartał dla 69% tej kategorii, oraz (ii) w ciągu czterech kwartałów według stawki 25% NAV co kwartał dla 31% przedmiotowej kategorii.
- b) **Rynki wschodzące:** Niniejsza kategoria obejmuje dwa alternatywne fundusze inwestycyjne. Pierwszy fundusz obejmuje 53% tej kategorii i realizuje wyłącznie strategię long equity na rynkach wschodzących. Fundusz inwestuje głównie w spółki zlokalizowane w krajach objętych indeksem rynków wschodzących MSCI oraz indeksem rynków granicznych MSCI. Drugi fundusz inwestuje w papiery wartościowe spółek działających poza Stanami Zjednoczonymi, w szczególności w Europie, Australii, Kanadzie i na Dalekim Wschodzie. W obu funduszach istnieje możliwość comiesięcznego wykupu.

POLSKO-AMERYKAŃSKA FUNDACJA WOLNOŚCI
INFORMACJA DODATKOWA (NOTY) DO SKONSOLIDOWANEGO
SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO
NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2024 R.

- c) Fundusze long/short equity: Alternatywny fundusz inwestycyjny należący do tej kategorii realizuje strategię long/short equity, ukierunkowane na inwestycje w globalne technologie, media i telekomunikację. Istnieje możliwość corocznego wykupu.
- d) Long Only: Kategoria ta obejmuje sześć inwestycji, które realizują poniższe strategie inwestowania:
- dwa fundusze ukierunkowane są na inwestycje w sektorze przemysłu, dóbr luksusowych i opieki zdrowotnej,
 - jeden fundusz inwestuje w spółki działające w sektorze ochrony zdrowia.
 - jeden fundusz inwestuje w spółki z siedzibą w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej, na rynkach międzynarodowych i wschodzących,
 - jeden fundusz inwestuje w międzynarodowe spółki large cap, oraz
 - jeden fundusz inwestuje w spółki small cap.

Fundusze podlegają kwartalnemu i rocznemu wykupowi, dla odpowiednio 30% i 56% przedmiotowej kategorii. Dla 13% tej kategorii wykup jest możliwy w dniu 31 grudnia 2025 r. za 150-dniowym uprzednim powiadomieniem, a następnie po upływie okresów 36-miesięcznych za 150-dniowym uprzednim powiadomieniem.

- e) Private equity: Korporacja zainwestowała w czternaście funduszy private equity. Fundusze te nie kwalifikują się do wykupu, ponieważ oczekuje się podziału zysku po sprzedaży aktywów przez fundusze. Nie ma możliwości oszacowania okresu, w którym aktywa te zostaną sprzedane. Zgodnie z dokumentami funduszy podział zysku powinien nastąpić przed datą zakończenia każdej inwestycji, którą można przesunąć. Kategoria ta obejmuje:
- dwie inwestycje w fundusze private equity, inwestujące w północnoamerykańskim sektorze energetycznym, Korporacja zobowiązała się zainwestować w te fundusze 9,0 mln USD, po 4,5 mln USD w każdy. Na dzień 31 grudnia 2024 roku, wartość pozostałego zobowiązania Korporacji wobec tych funduszy wynosiła 0,3 mln USD. Daty zakończenia pierwszego i drugiego funduszu przypadają odpowiednio na 2022 i 2025 r.,
 - inwestycje w cztery fundusze private equity, inwestujące w rozwój i ekspansję jednostek z sektora opieki zdrowotnej, przede wszystkim w specjalistyczne środki farmaceutyczne, świadczenia terapeutyczne/farmakologiczne, technologie medyczne i sektory usług zdrowotnych; Korporacja zobowiązała się zainwestować 14,0 mln USD w te fundusze. Na dzień 31 grudnia 2024 roku, wartość jej zobowiązania wobec tych funduszy wynosiła 4,8 mln USD. Daty zakończenia funduszy przypadają odpowiednio na 2025, 2029, 2032 i 2032 r.,
 - inwestycja w dwa kryzysowe fundusze private equity specjalizujące się w inwestycjach w okresach kryzysu rynkowego. Fundusze są ukierunkowane na zakup papierów wartościowych firm na krawędzi bankructwa, przede wszystkim w USA i w krajach OECD; Korporacja zobowiązała się zainwestować w ten fundusz 10,0 mln USD. Na dzień 31 grudnia 2024 roku jej zobowiązanie wobec tego funduszu wynosiło 2,5 mln USD. Daty zakończenia pierwszego i drugiego funduszu przypadają odpowiednio na 2025 i 2028 r.,
 - inwestycja w globalnie zdywersyfikowany portfel funduszy venture capital, która jest ukierunkowana także na możliwości współinwestowania; Korporacja zobowiązała się zainwestować 1,5 mln USD w ten fundusz oraz, na dzień 31 grudnia 2024 r., wartość jej

POLSKO-AMERYKAŃSKA FUNDACJA WOLNOŚCI
INFORMACJA DODATKOWA (NOTY) DO SKONSOLIDOWANEGO
SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO
NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2024 R.

zobowiązania wobec tego funduszu wynosiła 0,3 mln USD. Data zakończenia tego funduszu przypada na rok 2031,

- V. inwestycja w fundusz funduszy dążący do stworzenia skoncentrowanego portfela zobowiązań pierwotnych i wtórnych wobec renomowanych i dobrze się zapowiadających funduszy venture capital, a także inwestycje bezpośrednie w spółki w fazie wzrostowej; Korporacja zobowiązała się zainwestować 1,5 mln USD w ten fundusz oraz, na dzień 31 grudnia 2024 r., wartość jej zobowiązania wobec tego funduszu wynosiła 0,1 mln USD. Data zakończenia tego funduszu przypada na rok 2035,
- VI. inwestycja w fundusz private equity inwestujący w spółki w najwcześniejszym etapie wzrostu i spółki o trwałym wzroście na rynkach prywatnych. Korporacja zobowiązała się zainwestować 0,5 mln USD w ten fundusz oraz, na dzień 31 grudnia 2024 r., wartość jej zobowiązania wobec tego funduszu wynosiła 0,2 mln USD. Data zakończenia tego funduszu przypada na rok 2031,
- VII. inwestycja w dwa kryzysowe fundusze private equity inwestujące w spółki z siedzibami głównie w USA, Chinach i Indiach, które są dynamicznie rozwijającymi się liderami rynkowymi specjalizującymi się w technologicznych innowacjach w usługach finansowych i internetowych, oprogramowaniach dla przedsiębiorstw oraz branży konsumenckiej. Korporacja zobowiązała się zainwestować 3,5 mln USD w ten fundusz oraz, na dzień 31 grudnia 2024 r., wartość jej zobowiązania wobec tego funduszu wynosiła 0,1 mln USD. Daty zakończenia tego funduszu przypadają na rok 2031,
- VIII. jeden fundusz inwestycyjny („Fundusz dominujący”) realizujący strategię inwestycyjną polegającą na inwestowaniu w podmioty zarządzające funduszami wtórnymi poprzez zaangażowanie w trzy fundusze bazowe należących do tej samej rodziny funduszy. Zaangażowanie Funduszu dominującego w trzy fundusze bazowe w ujęciu procentowym i strategia inwestycyjna każdego z funduszy bazowych przedstawia się następująco: (i) Fundusz 1: 47% zaangażowania Funduszu Dominującego. Fundusz 1 będzie nabywał udziały komandytariuszy w funduszach wykupu, venture capital i typu growth equity, oraz okazjonalnie w funduszach z sektorów nieruchomości, energii i innych, (ii) Fundusz 2: 22% zaangażowania Funduszu dominującego. Fundusz 2 wraz z Funduszem 1 dokonywać będzie inwestycji w udziały komandytariuszy w transakcjach o wartości co najmniej 25 mln USD, oraz (iii) Fundusz 3 dokonywać będzie inwestycji w udziały komandytariuszy głównie w transakcjach typu small-deal (tzn. gdzie całkowita kwota transakcji wynosi nie więcej niż 500 mln USD). Korporacja zobowiązała się zainwestować 5,0 mln USD w Fundusz dominujący, a pozostała do realizacji wartość zobowiązania wobec Funduszu dominującego wynosiła 3,6 mln USD. Data zakończenia tego funduszu przypada na rok 2034.
- f) Międzynarodowe: Kategoria ta obejmuje jeden fundusz inwestycyjny, którego celem jest osiągnięcie długoterminowego wzrostu przede wszystkim poprzez inwestowanie w zdywersyfikowany portfel papierów wartościowych spółek mających siedzibę w dowolnym kraju poza Stanami Zjednoczonymi. Fundusz inwestuje przede wszystkim na ustabilizowanych rynkach międzynarodowych, jednak część aktywów funduszu może być inwestowana na rynkach wschodzących. Wykupu dokonywać można co miesiąc.

POLSKO-AMERYKAŃSKA FUNDACJA WOLNOŚCI
INFORMACJA DODATKOWA (NOTY) DO SKONSOLIDOWANEGO
SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO
NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2024 R.

7. GRUNTY I ŚRODKI TRWAŁE

Na dzień 31 grudnia 2024 r. grunty i środki trwałe obejmowały:

Grunty	USD 1 913 359
Podniesienie wartości gruntów	174 158
Budynek	2 769 692
Sprzęt komputerowy i oprogramowanie	160 242
Umeblowanie i wyposażenie	314 258
Samochody	104 701
	5 436 410
Pomniejszone o umorzenie i amortyzację	
	1 514 830
Wartość księgowa netto	
	USD 3 921 580

POLSKO-AMERYKAŃSKA FUNDACJA WOLNOŚCI
INFORMACJA DODATKOWA (NOTY) DO SKONSOLIDOWANEGO
SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO
NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2024 R.

8. METODA PORÓWNAWCZA I ALOKACJA WYDATKÓW

Wydatki na działalność Korporacji poniesione w celu realizacji misji Fundacji oraz misji PAFPIO są klasyfikowane jako dotacje i spadek aktywów netto niepodlegające i podlegające warunkom narzuconym przez fundatorów w skonsolidowanym sprawozdaniu z działalności („Spadek aktywów netto niepodlegających i podlegających warunkom narzuconym przez fundatorów i dotacji”), których klasyfikacja według metody porównawczej przedstawia się następująco:

	Spadek aktywów netto	Programy	Zarządzanie i Ogólne
Spadek aktywów netto niepodlegających warunkom narzuconym przez fundatorów:			
Wynagrodzenia i świadczenia pracownicze	USD 1 812 011	USD 1 236 292	USD 575 719
Koszty działalności operacyjnej	860 964	215 967	644 997
Koszty biura	180 292	111 052	69 240
Amortyzacja	132 660	83 268	49 392
Spadek aktywów netto niepodlegających warunkom narzuconym przez fundatorów razem	2 985 927	1 646 579	1 339 348
Dotacje:			
Dotacje niepodlegające warunkom narzuconym przez fundatorów	15 805 299	15 805 299	-
Dotacje i spadek aktywów netto niepodlegające warunkom narzuconym przez fundatorów	USD 18 791 226	USD 17 451 878	USD 1 339 348

Wydatki na usługi w zakresie programów obejmują usługi świadczone na rzecz beneficjentów wypełniających misję Fundacji oraz misję PAFPIO („Usługi w zakresie programów”). Koszty zarządzania i koszty ogólne obejmują koszty wszystkich innych działań Korporacji, które związane są z Usługami w zakresie programów („Zarządzanie i kwestie ogólne”).

Wydatki przypisywane są do kategorii według metody porównawczej w następujący sposób: (i) wynagrodzenia i świadczenia pracownicze oraz amortyzacja są alokowane do odpowiednich kategorii na pracownika na podstawie szacunkowego czasu i wysiłku według metody porównawczej; (ii) koszty operacyjne są alokowane do stosownych kategorii (a) na pracownika na podstawie szacunkowego czasu i wysiłku według metody porównawczej lub (b) są przypisywane do kategorii Zarządzanie i ogólne na podstawie faktycznych wydatków poniesionych z powodu kosztów, które nie mają charakteru wydatków programowych; (iii) koszty biura alokowane są do odpowiedniej kategorii na podstawie metrażu i szacunków wyliczeń pracownika dotyczących włożonych czasu i wysiłku według metody porównawczej, oraz (iv) dotacje klasyfikowane są jako kategoria Usługi w zakresie programów.

POLSKO-AMERYKAŃSKA FUNDACJA WOLNOŚCI

INFORMACJA DODATKOWA (NOTY) DO SKONSOLIDOWANEGO

SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2024 R.

9. POŻYCZKI I ODPISY AKTUALIZUJĄCE WARTOŚĆ POŻYCZEK

Pożyczki udzielane są przez Polsko-Amerykański Fundusz Pożyczkowy Inicjatyw Obywatelskich (PAFPIO) i wykazywane w pozostałej do spłaty kwocie kapitału z naliczonymi odsetkami, pomniejszonej o wartość odpisu na wypadek nieściągalności pożyczki. Odsetki od pożyczek ujmują się w przychodach i wyciąga na podstawie pozostałych do spłaty kwot kapitału przy zastosowaniu odpowiedniej stawki. Z naliczania odsetek rezygnuje się w momencie wypowiedzenia umowy pożyczki lub powstania wątpliwości co do jej ściągalności.

Odpis aktualizujący wartość pożyczek jest utrzymywany na takim poziomie ustalonym przez kierownictwo PAFPIO, żeby jego wartość wystarczała do pokrycia potencjalnych strat w portfelu pożyczek. Wartość tę ustala się na podstawie ryzyka straty związanego z sytuacją konkretnego pożyczkobiorcy, w tym z jego sytuacją finansową, historią spłaty zobowiązań i wartością zabezpieczeń, a także innych czynników i szacunków, które podlegają zmianie w miarę upływu czasu. Szacunki ryzyka straty oraz wysokości odpisu od pożyczki mają charakter subiektywny, a ostateczna wysokość strat może się od nich różnić. Wartości szacunkowe podlegają okresowym przeglądom, których dokonuje kierownictwo PAFPIO. Niezbędne korekty ujmują się w okresach, w których kierownictwo otrzymało informację o konieczności ich wprowadzenia. Odpis aktualizujący wartość pożyczek: (i) zwiększa się o kwoty rezerw na wypadek nieściągalności; (ii) zmniejsza się o kwoty pożyczek odzyskanych, na które uprzednio ujęto rezerwę na wypadek nieściągalności; (iii) zmniejsza się o odpisy. Działania windykacyjne kontynuują się po spisaniu pożyczki w straty przez kierownictwo PAFPIO, co umożliwia odzyskanie należnych kwot.

Zmiany stanu odpisu aktualizującego wartość pożyczek ujętego przez PAFPIO za rok zakończony 31 grudnia 2024 roku są następujące:

Bilans otwarcia	USD	200 884
Dodatkowy odpis aktualizujący odniesiony w koszty operacyjne		80 707
Odzyskane pożyczki uprzednio objęte odpisem aktualizacyjnym		(14 282)
Pożyczki spisane		(33 771)
Korekta z tytułu przewalutowania		(11 585)
Bilans zamknięcia	USD	221 953

10. ZOBOWIĄZANIA BILANSOWE I POZABILANSOWE

Na dzień 31 grudnia 2024 r. Korporacja zatwierdziła 21 programów o łącznej wartości 19,3 mln USD których realizacja była uwarunkowana zakończeniem negocjacji dotyczących dotacji i podpisania umowy dotacji satysfakcjonującej strony. Po dniu 31 grudnia 2024 r. Fundacja podpisała umowy dotacji dotyczące tych programów na łączną kwotę wynoszącą 6,7 mln USD.

Jak ujawniono w nocie nr 6, na dzień 31 grudnia 2024 r. zobowiązania Fundacji wobec funduszy private equity wynosiły 11,9 mln USD. Po dniu 31 grudnia 2024 r. Korporacja sfinansowała przedmiotowe zobowiązania w kwocie 0,8 mln USD.

POLSKO-AMERYKAŃSKA FUNDACJA WOLNOŚCI

INFORMACJA DODATKOWA (NOTY) DO SKONSOLIDOWANEGO

SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2024 R.

11. WOJNA W UKRAINIE

Trwający w Ukrainie konflikt zbrojny i nałożone w związku z nim na Federację Rosyjską sankcje mogą wpłynąć na gospodarkę Polski, Europy i całego świata. Działania programowe Korporacji obejmują programy realizowane w Polsce, skierowane do przedstawicieli, partnerów, studentów i specjalistów z państw Europy Środkowo-Wschodniej, Kaukazu Południowego, Azji Środkowej, Ukrainy, Białorusi i Rosji. Działania programowe Fundacji finansowane są ze zwrotów z portfela inwestycyjnego („Portfel”), na który sytuacja w Ukrainie, Rosji i Białorusi nie ma istotnego bezpośredniego wpływu. Sytuacja w tych państwach może wpłynąć na światowe rynki finansowe oraz ogólną sytuację gospodarczą, co może wywrzeć wpływ na niektóre założenia i szacunki związane z Portfelem. W rezultacie konieczne mogą okazać się korekty wartości księgowej Portfela w kolejnym roku obrotowym. Środki płynne dostępne dla Korporacji z nawiązką zaspokajają potrzeby finansowe w kolejnym roku obrotowym, a dotąd obecna sytuacja Korporacji nie miała negatywnego oddziaływania na jej programowe i inne działania.

12. STATUS PODATKOWY

Stany Zjednoczone Ameryki

W Stanach Zjednoczonych Ameryki Fundacja jest zwolniona z federalnych podatków dochodowych na podstawie art. 501(c)(4) amerykańskiego Kodeksu Podatkowego (ang. *Internal Revenue Code*). Ponadto Fundacja jest zwolniona z podatków stanowych i lokalnych.

Polska

Polskie Przedstawicielstwo Fundacji nie podlega opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób prawnych w Polsce. PAFPIO jest polską spółką z ograniczoną odpowiedzialnością, podlegającą opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób prawnych. W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2024 r., podatek dochodowy PAFPIO wyniósł 40 143 USD i został ujęty w kosztach operacyjnych w skonsolidowanym sprawozdaniu z działalności.

13. WYDARZENIA PO ZAKOŃCZENIU OKRESU SPRAWOZDAWCZEGO

Korporacja oceniła wydarzenia po zakończeniu okresu sprawozdawczego do dnia 9 maja 2025 r., czyli daty sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego, i uznała, że nie wystąpiły żadne dodatkowe zdarzenia wymagające uwzględnienia w formie korekt lub ujawnienia w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym sporządzonym na dzień i za rok zakończony dnia 31 grudnia 2024 r.

› RADA DYREKTORÓW	82
› ZARZĄD I PRACOWNICY	83

RADA DYREKTORÓW

* stan na czerwiec 2025

ANDREW NAGORSKI – PRZEWODNICZĄCY

Wielokrotnie nagradzany dziennikarz i pisarz, były korespondent zagraniczny i Senior Editor Newsweek International

JOSEPH C. BELL

Senior Counsel w Hogan Lovells

ALFRED B. BIEĆ

Były Podsekretarz Stanu w Urzędzie Rady Ministrów, Sekretarz KERM, były Prezes Zarządu Banku PEKAO Nowy Jork i Banku Pocztowego

ANGELA BRAV

Prezes Zarządu Hertz International

SARA GAY FORDEN

Uznana pisarka, publicystka i dziennikarka kierująca zespołem reporterów w Bloomberg News

GEOFFREY HOGUET

Członek Zarządu GRH Holdings, LLC

JOHN KASNICKI

Dyrektor Zarządzający ds. Inwestycji, Summit Rock Advisors

KATARZYNA KIELI

President & Managing Director Warner Bros. Discovery w Polsce oraz CEO TVN

JERZY KOŹMIŃSKI

Prezes Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności, były Ambasador RP w USA

STEPHEN D. MULL

Prorektor ds. Polityki Zagranicznej Uniwersytetu Virginia, były Ambasador USA w Polsce i Litwie

KRZYSZTOF PAWŁOWSKI

Prezydent Wyższej Szkoły Biznesu-National Louis University w Nowym Sączu, były Senator RP

SYLWIA WILKOS

Producentka i scenarzystka filmowa, Prezes Moondragon Film, doktor nauk humanistycznych

CZŁONKAMI RADY DYREKTORÓW BYLI:

MAREK BELKA – 2000-2004 i 2005-2010

MICHAŁ BONI – 2000-2008

ANNA FORMALCZYK – 2001-2025

CHRISTOPHER R. HILL – 2010-2022

DAVID NIEMIEC – 2011-2020

CARLA H. SKODINSKI – 2009-2022

JOHN P. BIRKELUND † – 2000-2019

FREDERICK M. BOHEN † – 2003-2013

ZBIGNIEW BRZEZIŃSKI † – 2000-2015

COLIN G. CAMPBELL † – 2000

JOHN H'DARMS † – 2000-2002

ROBERT G. FARIS † – 2000-2015

ALEKSANDER KOJ † – 2000-2010

NICHOLAS A. REY † – 2000-2009

ZARZĄD I PRACOWNICY

* stan na czerwiec 2025

Prezes Fundacji

JERZY KOŹMIŃSKI

Dyrektor Operacyjny, Dyrektor Przedstawicielstwa w Polsce

GRZEGORZ JĘDRYS

Dyrektorzy Programowi:

RADOSŁAW JASIŃSKI

JOANNA LEMPART

MARIANNA HAJDUKIEWICZ

AGNIESZKA MAZUR

Kierownicy Programowi:

MIROŚLAW CZYŻEWSKI

KATARZYNA ŚWIĄTKIEWICZ

KALINA GRZESZUK-ZAJĄCZKOWSKA

Główna Księgowa

AGNIESZKA KWIATKOWSKA

Kontroler Finansowy Programów

JUSTYNA PODRAZA

Specjalista ds. Public Relations

PRZEMYSŁAW ZAROŃ

Konsultant

MACIEJ MAKULSKI

Księgowość

GRAŻYNA SKRZYPIEC

Asystenci / Administracja:

JULIA CHĘCIŃSKA

JULIA SOWA

TOMASZ WOJCIECHOWSKI

IZABELA KOPCZYK (urlop macierzyński)

Dyrektor Finansowy

i Sekretarz Rady Dyrektorów

NORMAN E. HASLUN III

Starszy Konsultant

C. DOUGLAS ADES

POLSKO-AMERYKAŃSKA FUNDACJA WOLNOŚCI

250 Park Avenue, 7th Floor
New York, NY 10177, USA

PRZEDSTAWICIELSTWO PAFW W POLSCE

ul. Królowej Marysieńki 48
02-954 Warszawa
tel. (48 22) 550-28-00
fax (48 22) 550-28-01
e-mail: paff@pafw.pl
pafw.pl